

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

CZK/EUR ↗
24,625 +0,24 %

CZK/USD ↗
23,096 +1,48 %

PX ↗
1385,18 +1,05 %

FTSE ↗
7446,53 +1,42 %

DAX ↗
15143,60 +1,48 %

BTC/USD ↘
34650 -2,20 %

Co přinesl soud s Ferim

Dominik Feri dostal nepravomocně tři roky vězení. Soud ukázal obětem, že se nemusí bát ozvat.

Strana 3

Stejně úroky, horší vyhlídky

ČNB nechala základní úrok na sedmi procentech, zhoršila ale výhled růstu ekonomiky pro letošek i příští rok.

Strana 4

Jak vypadá nový Superb

Škoda Superb ve čtvrté generaci vyrostla. Stále má naftové motory, na elektřinu ale ujede přes 100 kilometrů.

Strana 10

Víkend

Magazín
Hospodářských novin

Musk chce mír s Rusy, naštvál Izrael i uživatele Twitteru. Je to vyšinutec, či vizionář, který zachrání lidstvo?

■ Energetika

Stanjura: Když zadotujeme elektřinu firmám, zaplatí to daňoví poplatníci

Ministr financí Zbyněk Stanjura reaguje na výtky průmyslu. Elektřina pro velké firmy v příštím roce nakonec zlevní, říká. Navzdory prudkému zdražení regulované složky.

Jan Brož, Jitka Vlková
autori@hn.cz

Ve stabilní době by stát neměl používat nestandardní nástroje, myslí si ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS). Jeho slova směřují ke skutečnosti, že letos stát zadotovoval zhruba 60 miliardami korun regulovanou část ceny elektřiny. Jelikož se mezitím situace na energetických trzích uklidnila, v příštím roce se to nejspíš už nebude opakovat. To bude mít za následek zdražení regulované části ceny pro domácnosti v průměru o 71, pro velké průmyslové podniky o 206 procent.

Průmyslníci proto vyzývají stát, aby do návrhu Energetického regulačního úřadu ještě za-

sáhl. Varují před poklesem konkurenceschopnosti a růstem cen. Podle Stanjury však celková cena elektřiny, která vedle regulované platby zahrnuje i zlevňující komoditu, pro podniky v příštím roce nakonec klesne.

„Měli jsme v úterý jednání se Svazem průmyslu a dopravy a Hospodářskou komorou a podle jejich odhadů klesne cena pro energeticky náročné podniky. Neklesne však o tolik, o kolik by si představovali, to je třeba přiznat,“ reagoval Stanjura pro HN na zaznívající výtky.

Že dopad na firmy nebude v konečném důsledku tak dramatický, si myslí i Jan Šmíd, obchodní ředitel společnosti MJEnergie. Ta prodává energii firmám. „Ačkoliv některé podniky a zájmové organizace zmiňují, že pro firmy to bude znamenat velký zásah, který promítnou i do cen svých produktů, reálný dopad by měl být mizivý. V průběhu roku totiž řada podniků

uzavřela díky poklesu cen energií výhodnější smlouvy, od ledna tak na tom budou při meziročním srovnání lépe,“ říká Šmíd.

Ministr financí zároveň dodal, že navzdory mnohem vyššímu procentuálnímu navýšení platí velké firmy na regulovaných platbách v celkové ceně méně než domácnosti. U domácností totiž v příštím roce tvoří 40 procent z koncové ceny, u velkých podniků jen pětinu.

Podle ERÚ vzroste platba pro velké firmy napojené na velmi vysoké napětí v průměru z 354 na 1085 korun za megawatthodinu, u podniků na hladině vysokého napětí je to ze 752 na 1601 korun. Pro domácnosti se zvyšuje průměrná regulovaná cena ze 1640 na 2805 korun. Pokud by vláda firmám energie zadotovovala, bylo by to podle ministra na úkor deficitu státního rozpočtu, a v konečném důsledku by tak úlevu velkým podnikům zaplatili daňoví poplatníci.

Dotace by navíc byla plošná a cílila by i na ty, kteří ji nepotřebují. „Pokud bych mluvil o domácnostech, tak bychom pomáhali těm, kdo to potřebují, ale i těm, kteří to zvládnou bez podpory,“ namítl Stanjura.

Podle šéfa ČEZ Daniela Beneše má 40 procent klientů energetické společnosti nezafixovanou cenu, a růst regulované složky se tak u nich v konečném důsledku projeví jen mezi nulou a dvěma procenty. Větší rána může čekat ty, kdo mají historicky zafixovanou výhodnou cenu z předkrizové doby a smlouva jim ke konci letošního roku vyprší. „Pokud někdo fixoval cenu před třemi lety, tedy v roce 2021, ještě před krizí, a teď mu to teprve doběhne, tak pro něj ten náraz se zpožděním přijde až teď,“ řekl Beneš v rozhovoru pro Český rozhlas. U těchto zákazníků může elektřina od ledna zdražit až o „vyšší desítky procent“.

Zda ministerstvo financí do konzultačního procesu ERÚ ještě zasáhne, nechtěl však Stanjura předjímat. Stát celkově vydá letos na náklady spojené s utlumením vysokých cen energií včetně kompenzací za cenové stropy 110 miliard korun. Nejdiskutovanější platby na podporované zdroje energie z toho tvoří 22,8 miliardy a pro příští rok se očekává, že se vyšplhají na 36 miliard korun. Zatímco letos stát zaplatil celou částku, v příštím roce přispěje už jen devíti miliardami. Na dotace pro distribuci a přenosovou soustavu nepůjde namísto letošních 38 miliard vůbec nic.

Banky a pojišťovny

Nejlepší banka: Raiffeisenbank zopakovala triumf

Prestížní soutěž Visa Nejlepší banka 2023 vyhrála podruhé v řadě Raiffeisenbank, následovaly Moneta Money Bank a Air Bank. Visa Nejlepšími pojišťovnami jsou Komerční pojišťovna a Generali Česká pojišťovna. HN letos soutěž vyhlásily již popatnácté a celkem se šetření účastnilo 24 finančních institucí. Ceny si odnesly ty, jež vyšly nejlépe z obou hodnocených pohledů: akcionářského, který zkoumá ekonomickou výkonnost, a klientského, který hodnotí kvalitu produktů, služeb či komunikace se zákazníky. Letos se také vyhlášovala nová kategorie: ESG počín roku v bankovníctví a pojišťovnictví. Cílem je najít nejvíce udržitelné projekty přispívající k ochraně klimatu a upozorňovat na hrozby plynoucí z klimatické změny. **Str. 12, foto: HN – Honza Mudra**

Na snímku zleva: Marcel Gajdoš (Visa), Igor Vida (Raiffeisenbank), Petr Polák (Visa), Jan Novotný (Moneta Money Bank) a Karel Horák (Air Bank)

■ Reality

Miliardáři odešli s prázdnou. Poštu na Pankráci koupila za 425 milionů Praha

Pavel P. Novotný
pavel.novotny@hn.cz

Prodej významného majetku České pošty – rozsáhlého areálu v ulici Na Strži na pražském Pankráci – je u konce. Budovu získalo v přímém prodeji hlavní město Praha, které za ni státnímu podniku zaplatí 425 milionů korun. Prodejní proces ale provázela nepříjemná souboj miliardářů, kteří z klání o lukrativní majetek nakonec odchází s prázdnou.

Reč je zejména o skupině Cream Investments miliardáře Petra Tankó, někdejšího obchodníka s pohledávkami, dnes významného developera a investora do nemovitostí. Jeho fond vlastní nemovitosti v hodnotě přes deset miliard korun po celém Česku. Jádrem jeho skupiny však leží v rozsáhlém areálu někdejších Baťových závodů, později zkrachovalého Svitlu Zlín. Zde aktuálně chystá stavbu multifunkčního areálu Fabrika za 3,5 miliardy korun. Budova pošty na Pankráci se pro něj měla stát vlajkovým realitním projektem v hlavním městě, právě zde ale Tankó tvrdě narazil.

Státní podnik totiž původně vyhlásil v září na prodej nemovitosti e-aukci. Do ní se přihlásilo sedm uchazečů, kromě zmiňované skupiny Cream také třeba miliardář Pavel Sehnal a jeho SPGroup. Prodej byl rozdělen na tři části – prodávala se budova, parkoviště a přilehlé pozemky. Vítězem se stal právě zlínský fond Cream, který dal nejvyšší nabídky na všechny tři části. V souhrnu nabídl téměř 400 milionů. Pošta ale po týdnu tendru a jeho výsledek zrušila.

„V transparentním tendru bylo minimálně šest dalších účastníků,

my jsme nabídli nejvyšší cenu. Ještě řadu dní po oficiálním oznámení našeho úspěchu s námi Česká pošta intenzivně komunikovala o detailech smlouvy, o převodu peněz. Zrušení tendru v souvislostech, které jsme se dozvěděli z médií, považuji za skandální,“ říká Tankóova pravá ruka Martin Jarolím, člen představenstva skupiny Cream. Skupina byla podle něj připravená zaplatit i částku o desítky milionů vyšší, ale přihazování prý skončilo překvapivě brzy.

Seznam Zprávy zároveň přinesly informaci, že zrušení soutěže souvisí s reputačním rizikem v souvislosti s vítězem. Předsedou představenstva a minoritním akcionářem Creamu je totiž advokát Petr Svatoš, kterého policie viní z krivé výpovědi v případu údajné korupce a manipulace veřejných zakázek exposlance ODS a vlivného muže českého zdravotnictví Marka Šnajdra. Právě jeho Svatoš společně se svou ženou Renatou jako advokáti zastupovali.

Podle šéfů Creamu jde ale o jeho soukromou advokátní činnost, která nijak nesouvisí s byznysem skupiny. Cream má zároveň od České pošty písemné stanovisko, podle kterého prošla compliance analýzou, která důvěryhodnost účastníků předem prověřovala. A podle ní nebyl důvod skupinu ze soutěže vyřadit.

Zástupci České pošty nechtějí důvody zrušení komentovat. „Podle podmínek e-aukce, se kterými byli zájemci o komplex seznámeni, mohla být zrušena bez udání důvodu, což se stalo,“ uvedl bez dalších podrobností mluvčí České pošty Matyáš Vítík.

Ihned po zrušení soutěže na scénu přichází hlavní město Praha, jehož vedení minulý týden schválilo nákup komplexu za 425 milionů a bleskově, hned druhý den ráno s vedením České pošty podepsalo kupní smlouvu.

Tankó a údajně i Sehnal se ještě prodej pokoušeli zvrátit a Českou poštu ihned předložili konkurenční nabídky. Tankó ji dokládá výpisem datové schránky a její znění mají HN k dispozici. Za areál nabídl ještě o deset milionů více, tedy 435 milionů. Mluvčí České pošty Vítík ale podle svých slov o žádné jiné nabídce neví.

„Moc tomu nerozumíme, Česká pošta mohla získat více peněz za prodej svého majetku, hlavní město Praha by i tak bylo tím, kdo zcela zásadně ovlivní podobu rozvoje pozemků v ulici Na Strži. Nemuselo by přitom

vynaložit bezmála půl miliardy korun z kapes daňových poplatníků,“ uvedl Petr Tankó, který se dosud mediální pozornosti spíše vyhýbal.

Zástupci města uvedli, že chtějí mít jistotu, že lokalita bude rozvíjena podle potřeb města a jejích obyvatel. To je ale podle Tankó samotnejší bez ohledu na vlastníka. Areál se totiž nachází v ochranném pásmu budoucího metra D, kde dopravní podnik, tedy Prahou vlastněná firma, musí souhlasit s budoucím rozvojovým záměrem.

„Naše skupina má navíc identický rozvojový plán této oblasti s představou města, tak jak ho prezentoval pan Petr Hlaváček, náměstek primátora. Stále věříme, že se s městem dokážeme na spolupráci domluvit,“ uvedl Tankó, který oficiální cestou vede-

ní města oslovil s nabídkou na prodej anebo na blízkou spolupráci.

„Máme rozsáhlou studii od architektonického studia CMC Architects. Město zmiňuje kvalitní rozvoj lokality, s tím jsme počítali. Místu prospějí hlavně byty a služby, to je také jediné, co tady dává jakémukoli projektu ekonomický smysl s ohledem na navazující zástavbu. Investice měla být okolo dvou miliard korun,“ dodává Tankó.

Jak se k jeho nabídce město postaví, není jasné. Mluvčí magistrátu Vít Hofman otázky HN přeměroval na radního Adama Zábranského, který má městský majetek na starosti. Ten ale do uzávěrky na otázky redakce nereagoval. Kolem budovy pošty v atraktivní lokalitě na Praze 4 bude každopádně ještě živo.

Česká pošta na pražském Pankráci. Areál koupilo hlavní město za 425 milionů.

Foto: ČTK

■ Útok na Izrael

Josep Borrell je podle Čechů příliš na straně Palestiny

Ondřej Houska
ondrej.houska@hn.cz

Ve stejný den, kdy premiér Petr Fiala (ODS) veřejně slíbil, že Česko bude „hlasem Izraele v Evropě“, mluvil šéf společné zahraniční politiky zemí Evropské unie o konfliktu na Blízkém východě o poznání jinak.

„Jsem zděšen vysokým počtem obětí izraelského bombardování uprchlického tábora Džabálija,“ uvedl Josep Borrell s odkazem na izraelský útok proti táboru. Podle Izraelců se tam skrýval vysoce postavený velitel Hamásu. Při jeho likvidaci ale podle všeho zemřely také desítky civilistů.

Rozdílná prohlášení obou politiků ukazují na odlišnosti v postojích zemí Evropské unie ke konfliktu. Stá-

ty EU se sice shodly na společné pozici – Izrael má právo se bránit a měl by přitom respektovat zásady mezinárodního a humanitárního práva. Ale zatímco Česko nebo Rakousko zdůrazňují hlavně to první, tedy právo Izraele na odvetu, Irsko nebo třeba Španělsko vyzdvihují spíše to druhé, tedy že při izraelských akcích umírá velký počet civilistů včetně dětí a žen.

Politici a úředníci v Praze přitom vyjadřují stále větší rozhořčení nad tím, jak Borrell ke krizi přistupuje. Podle pravidel by měl jménem zemí EU jednat tehdy, když se všechny jednomyslně shodnou na společné pozici. V říjnu ale například oznámil, že se ministři zahraničí států EU dohodli na výzvě k „humanitární přestávce“ v konfliktu. Český ministr Jan Lipavský (Piráti) však byl spolu s několika kolegy proti. „Borrell vyloženě nemlu-

vil pravdu,“ ulevil si mimo záznam vysoce postavený zdroj z prostředí české evropské politiky.

Spor nakonec došel až na Evropskou radu, tedy na summit lídrů členských států EU. Fiala spolu s několika dalšími zeměmi prosadil, aby se z výzvy k humanitární přestávce staly přestávky, tedy v množném čísle. Podle Čechů to, na rozdíl od přestávky v jednotném čísle, znamená výzvu

~
Politici a úředníci v Praze vyjadřují rozhořčení nad tím, jak Borrell ke krizi přistupuje.

k časově omezenému zastavení bojů jen za účelem přisunu nezbytné humanitární pomoci nebo evakuace raněných. Jinak Praha trvá na tom, že Izrael má plné právo ve své odvetě pokračovat.

Borrell, člen španělské socialistické strany a bývalý španělský ministr zahraničí, vede společnou zahraniční politiku unie od roku 2019. Čeští diplomaté ho zpočátku mimo záznam ostře kritizovali za jeho, podle nich naivní, pohled na Rusko. Poté co Rusové v únoru loňského roku napadli Ukrajinu, ale Borrell svůj postoj výrazně změnil. „Jsme s ním naprosto spokojeni,“ řekl tehdy HN mimo záznam vysoce postavený zdroj z české diplomacie. Borrell patří k největším zastáncům další evropské vojenské pomoci Ukrajině nebo posilování sankcí proti Rusku.

Borrell by se v roce 2019 šéfem společné unijní zahraniční politiky pravděpodobně nestal bez přispění tehdejšího českého premiéra Andreje Babiše (ANO) a dalších lídrů států visegrádské čtyřky. Ti tehdy společně odmítali, aby se předsedou Evropské komise stal nizozemský socialista Frans Timmermans. To se podařilo a socialistická frakce následně získala jiný významný post, tedy vedení společné zahraniční politiky pro Borrella.

Faktem je, že Česko je se svým postojem ke konfliktu v Gaze v Evropě v menšině. Právo Izraele na obranu nezpochybňuje nikdo, většina zemí EU ale židovský stát vyzývá k většímu ohledu na civilní oběti. Česko se naproti tomu ztotožňuje s izraelskými odkazy na to, že velitelé a bojovníci Hamásu se často skrývají v nemocnicích či ve školách.

■ Justice

Co přinesl soud s Ferim: Obětem ukázal, že se nemusí bát ozvat, státu naznačil, jak příště postupovat

Marek Pokorný
marek.pokorny@hn.cz

Před šesti lety se Dominik Feri stal nejmladším českým poslancem. Nyní získal další primát: je prvním vysokým tuzemským politikem, kterého soud poslal do vězení za znásilnění. Obvodní soud pro Prahu 3 jej ve čtvrtek uznal vinným ze dvou znásilnění a jednoho pokusu o něj a nepravomocně rozhodl, že má následující tři roky strávit ve vězení s ostrahou. Poškozeným dívkám musí navíc zaplatit odškodné ve výši více než půl milionu korun.

Soudkyně Lenka Hájková o vině Feriho neměla pochyb. Podle ní bývalého poslance usvědčují nejen výpovědi dívek, které soud uznal za věrohodné, ale i další důkazy. „Panu obžalovanému neprospívá ani okolnost, že se trestného činu dopustil jako mladý politik, ke kterému poškozené vzhlížely a měly k němu důvěru,“ řekla Hájková. Případ někdejší politické hvězdy pak podle soudců a advokátů přinesl několik věcí: dodal odvahu obětem podobných případů a také ukázal, jak do budoucna postupovat.

Ferimu přitížilo i to, že jeho oběťmi byly mladé dívky a jak se choval při jejich výsleších. Ty si poslouchal z vedlejší místnosti, ale podle Hájkové se při nich smál tak hlasitě, že ho slyšely v jednacím sále.

Verdikt a celý proces ovšem nebyly důležité jen pro Feriho, který se již odvolal, a případ tak projedná odvolací soud. Podle předsedy trestního senátu Krajského soudu v Praze Jiřího Wažika je už nyní – poté co se o podobných případech jako Feriho či lékaře Jana Cimického začalo hodně mluvit – vidět větší ochota žen podobná jednání nahlašovat.

„Vidím to i na našem senátu, kde výrazně vzrostl počet těchto kauz. A to i těch, které se staly před čtyřmi, pěti lety. Je to z velké části proto, že se to ve veřejném prostoru hodně probírá. Spousta obětí přestala mlčet, protože pochopila, že nejsou zdaleka samy s podobným traumatem,“ říká soudce.

„Pro podobné oběti je to sdělení, že když ty holky zvládly proti někomu takto vlivnému, jako byl Dominik Feri, tak se nemusí bát hlásit věci proti obyčejným lidem,“ doplňuje Tereza Otavová. Ta je zakladatelkou iniciativy Věřím ti, která pomáhá obětem sexuálního a domácího násilí. Zároveň připomíná, že v brzké době by měl začít proces se známým psychiatrem Janem Cimickým, který je obžalován z mnohem více sexuálních útoků, z nichž některé jsou také staré několik let.

Sama přítomná chápe, že velká většina obětí sexuálních útoků nenahlásí. A to nejen ze stůdu. „U normálního člověka často mají strach, že jim to nikdo nebude věřit. Natož u někoho, koho milovaly na internetu miliony lidí. Nebo vážného doktora Cimického, který chodil do televize a psal knížky a všichni ho měli za největšího odborníka. A pak tam stojí paní, která nebyla psychicky v pořádku, léčila se u něj, a prohlásí, že ji Cimický znásilnil,“ říká Otavová.

Verdikt může být podle ní poselstvím i pro policisty či žalobce, kteří podobné případy vyšetřují. A říct jim, jak mohou soudy chápat, co také je sexuální násilí. Poukázala na to, že Feri výpověď jedné z dívek zlehčoval například slovy, že si s ní dál psala i poté, co ji měl sexuálně napadnout, a měla s ním i pohlavní styk. O druhém případě zase tvrdil, že to bylo jen „lábání v kuchyňce“. „I přesto to ten soud shledal jako pokus o znásilnění. Že znásilnění

Vinen Dominik Feri byl nepravomocně odsouzen ke třem letům vězení. Proti verdiktu soudu se na místě odvolal.

Foto: ČTK

Inzerce

**DĚLÁM PRÁCI,
KTERÁ DÁVÁ SMYSL**

Zvířatům lepší péči,
vám chutnější maso

PAVEL JEKOSCH
REZNIK

albert
STOJÍ ZA TO JÍST LÉPE

www.albert.cz/kariera

neznamená jenom člověk přivázaný k posteli a násilím donucený k sexu,“ dodává Otavová.

Podle soudce Wažika současně Feriho případ ukázal, na co vše se musí oběti připravit při rozhodování, zda takovou věc nahlásit, či ne. „Že se může stát, že budou vláčení sami bahnem, ale že na konci možná bude čekat nějaké z jejich pohledu zadostiučinění a rozhodnutí, které toho pachatele potrestá. Pokud teda samozřejmě tím pachatelem je,“ popisuje.

Feri například v únoru na chodbě před soudní síní konkrétně jmenoval některé oběti, jejichž případy policie odložila. Advokátka poškozených žen Adéla Hořejší tehdy uvedla, že „jde o silné zastrašování všech obětí, včetně těch, které svou zkušenost nenahlásily“.

Vedle toho, že soud s Ferim ukázal veřejnosti, co případně může oběti podobných činů čekat, dal i určitý návod pro budoucí řešení takových případů. Například trestní soudkyně Městského soudu v Praze Jana Miklová vítá signál, který uvedeným rozsudkem – ale vůbec celým vedením případu – vyslala soudkyně Lenka Hájková. Ta podle Miklové vedla případ profesionálně a respektovala jak práva obětí, tak práva na obhajobu obžalovaného. A ukázala, jak v podobných, citlivých případech postupovat.

„Líbilo se mi, jak přistupovala k poškozeným a chránila třeba jejich totožnost a odsoudila pohrdavé jednání obžalovaného při výsleších,“ uvedla s tím, že to může být pro další soudy vzorem, jak v podobných případech postupovat. „Není to první vlašťovka, podobných případů už bylo víc, ale pro veřejnost, včetně obětí, je to viditelný případ,“ poukázala.

S Miklovou souhlasí i advokát Daniel Bartoň, který pomáhá obětem zneužívání. Podle něj Hájková složitý a citlivý proces dokázala držet pevně v rukou a dokázala i dobře komunikovat s veřejností. „Zvládnout takovéto řízení, které je navíc pod tlakem médií a politiků, není vůbec jednoduché,“ poukazuje Bartoň. „Může to být vzkaz i právě pro soudy, že můžou takovéto věci také zvládnout rozhodnout,“ dodává.

■ Měnová politika

ČNB odkládá snížení sazeb, bojí se inflace na konci roku. Čeká také horší vývoj ekonomiky

Marek Miler
marek.miler@hn.cz

Start postupného snižování úrokových sazeb v Česku se zatím odkládá. Česká národní banka ve čtvrtek oznámila, že ponechává svou hlavní sazbu beze změny na úrovni sedmi procent, protože riziko růstu spirály cen a mezd stále není zažehnáno. Analytici očekávají, že snížení hlavní sazby přijde možná před Vánoci nebo až v únoru.

Guvernér centrální banky Aleš Michl řekl na tiskové konferenci, že bankovní rada stále vidí rizika pro budoucí vývoj hospodářství jako „výrazné a jdoucí proinflačním směrem“. Podle něj hrozí nárůst inflačních očekávání mezi lidmi a firmami, protože říjnová inflace ještě opticky vyskočí nad osm procent, kvůli efektu loňského započítání dotace na energie.

„Ztráta ukotvenosti inflačních očekávání“ by se podle Michla mohla projevit v tom, že lidé budou tlačit na zvýšení mezd a podniky na začátku příštího roku opět zvýdnu ceny. K růstu cen také napomáhá utrácení státu a rozpočtové schodky. Vývoj válečného konfliktu na Ukrajině a Blízkém východě zase vytváří nejistoty, zejména co se týče ceny ropy a dalších komodit.

Aktuální rozhodnutí bankovní rady je v souladu s očekáváním trhu. Anketa, kterou HN udělaly mezi analytiky a ekonomy minulý týden, ukázala, že většina z nich s prvním snížením počítá spíše až 21. prosince, případně až v únoru. I tak ale v reakci na zprávu koruna posílila až na 24,50 za euro ze včerejšího závěru kolem hladiny 24,68 za euro.

První snížení úroků v Česku po téměř čtyřech letech ale očekávají s napětím finanční trhy, firmy i běžní klienti bank. Půjde totiž o důležitý signál, že pro centrální banku je konec nedávné inflační vlny už na dohled a že se úvěry a hypotéky mohou začít zlevňovat. ČNB uvedla, že pro rozhodnutí hlasovalo pět ze sedmi radních, dva byli pro snížení hlavní sazby na 6,75 procenta.

Michl je v čele ČNB od loňského července a za tu dobu jím vedená bankovní rada nikdy hlavní sazbu – takzvanou dvou týdnů repo sazbu – nezměnila. Drží ji na sedmi procentech. Předchozí rada guvernéra Jiřího Rusnoka ji zvedla celkem devětkrát ve snaze tlumit inflační vlnu – růst cen v ekonomice.

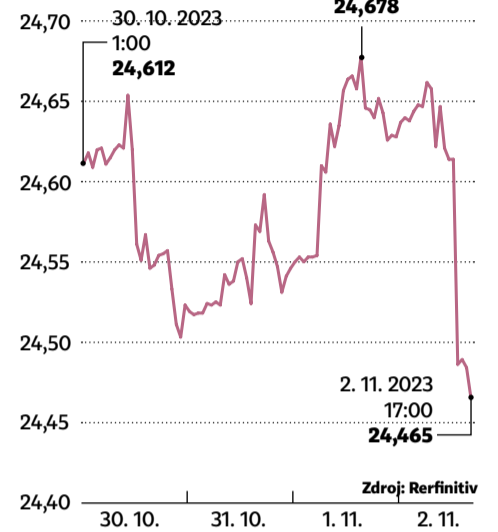
Ekonom Komerční banky Jaromír Gec řekl, že změnu tentokrát nečekal, protože předpokládal, že mezi centrálními bankéři převládne opatrný přístup k nastavení sazeb. Podle něj měli členové bankovní rady hlavně obavy „o dostatečnou ukotvenost inflačních očekávání“ v souvislosti s „technickým zvýšením meziroční inflace v letošním závěrečném čtvrtletí a nejistotou ohledně míry tradičního lednového přecenění zboží a služeb“.

Gec soudí, že k prvnímu snížení úrokových sazeb dojde až v únoru a bude to o půl procentního bodu. Tou dobou už asi budou k dispozici data o lednové inflaci a zároveň – na rozdíl od předvánočního zasedání – bude na trzích víc transakcí. Sníží se tak riziko prudkých reakcí na trhu.

Vývoj klíčové repo sazby ČNB (v procentech)

Kurz koruny (Kč/EUR)

Centrální banka zhoršila výhled české ekonomiky

-0,4 procenta

O tolik letos klesne HDP. V srpnové prognóze ČNB čekala růst 0,1 procenta.

1,2 procenta

Takový má být růst hospodářství příští rok. V srpnu ho banka odhadovala na 2,3 procenta.

10,8 procenta

by měla letos činit průměrná inflace. V srpnové predikci ČNB očekávala 11 procent.

2,6 procenta

má být průměrná inflace příští rok. V srpnu ji banka odhadovala na 2,1 procenta.

Podle dalších analytiků postupně přibývá důvodů měnovou politiku začít znovu uvolňovat, protože inflace slabne a tuzemské hospodářství potřebuje vzpruhu. Česko zůstává jedinou zemí v Evropské unii, která se z pohledu ekonomické výkonnosti stále nedostala zpátky na úroveň před pandemií covidu-19. Ekonomickou aktivitu brzdí spotřeba domácností, protože lidé šetří kvůli vysokým cenám energií a potravin a nejistotě.

Na druhou stranu nezaměstnanost zůstává nízká a firmám chybí pracovníci, což tlačí na růst mezd. V prů-

myslu a výrobě zase vysoké úroky brzdí úvěrování a investiční aktivitu. Hospodářské oživení, které podle ekonomů mělo přijít už v druhé polovině letošního roku, nenastalo. Podle odhadů Českého statistického úřadu ve třetím čtvrtletí klesl HDP meziročně o 0,6 procenta, stejně jako v předchozím kvartále.

Michlův tým má nyní k dispozici novou prognózu ekonomického vývoje, kterou experti z ČNB pravidelně vytvářejí. Ta ukazuje na zpomalování inflace, ale zároveň na ekonomiku slabnoucí více, než se čekalo v předchozí prognóze v létě.

Guvernér Michl uvedl, že výkon českého hospodářství letos podle prognózy poklesne o 0,4 procenta a příští rok vzroste o 1,2 procenta. Podle srpnové prognózy měla být letos téměř stagnace (0,1 procenta) a příští rok 2,3 procenta. Nová prognóza uvádí, že průměrná meziroční míra inflace bude nižší – příští rok 2,6 procenta a v roce 2025 2,1 procenta. Posledním zveřejněným údajem je zářijová inflace ve výši 6,9 procenta. Podle předchozích vyjádření vedení banky by se v únoru nebo v březnu měla meziroční míra inflace snížit na úroveň blízko dvouprocentního cíle.

■ AI Awards

Český vědec vyvíjí roboty, kteří by se od sebe mohli učit

Michaela Ryšavá
michaela.rysava@hn.cz

Zatímco člověk se naučí postavit zeď z instruktážního videa během chvíle, u robotů je každý pohyb velmi náročný. Český vědec Josef Šivic, který patří k nejlepším IT expertům na světě, získal od Evropské výzkumné rady 60 milionů korun na to, aby to změnil. Jeho tým se snaží vyvíjet techniky, které by strojům pomohly učit se z mála příkladů, jako je to u člověka. Jeho plány jsou ještě ambicióznější a to ocenila i porota soutěže AI Awards, jejímž partnerem jsou Hospodářské noviny. Šivic si tak odnesl cenu za výzkum a vývoj.

Šivicovo vítězství v podstatě není velkým překvapením. Všichni, kdo se v AI pohybují, o něm mluví jako

o světové špičce, která jednou posune hranice oboru o další „level“. Působil ve Francii, Velké Británii i USA. „V zahraničí si udělal obrovské jméno, získal zkušenosti a v celé Evropě je vnímán jako excelentní odborník“, říká Lukáš Kačena, ředitel spolku prg.ai, který AI Awards organizuje. „Navíc je to člověk, který se snaží kultivovat i celé AI prostředí“, dodává.

Šivic se po 15 letech vrátil do České republiky a zakrátko svými plány přesvědčil i Evropskou výzkumnou radu. Ta rozhodla, že právě do Šovice je nejlepší investovat 2,5 milionu eur, tedy skoro 60 milionů korun. V záplavě evropských projektů zvítězil právě ten jeho, který získal prestižní ERC Advanced Grant. Šivic slibuje vyvinout nové generace velkých neuronových modelů pro stroje. Ty by je měly naučit lépe fungovat v přirozeném

Kdo získal ceny?

- **AI ve výzkumu a vývoji:** Josef Šivic
- **AI v podnikání:** Resistant AI
- **AI ve vzdělávání:** AI dětem
- **AI ve veřejné správě:** JALUD Embedded
- **AI a společenský přínos:** Projekt DOAZARC

lidském prostředí, například v kuchyni. „Umělá inteligence sice umí složit právníkové zkoušky lépe než člověk, v kuchyni je na tom ale hůře než malé dítě“, popisuje Šivic.

Dalším jeho cílem je vyvinout techniky strojového učení, jež by robotům pomohly učit se z mála příkladů. „Třetím cílem je vyvinout metody, které by strojům umožnily učit se mezi sebou, sdílet mezi sebou zkušenosti“, dodává Šivic, který na vývoji pracuje

s patnáctičlenným týmem v Českém institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT. Svou vizi přibližuje na kuchyňských robotech. „Jeden umí míchat, další jen sypat. Cílem je, aby se od sebe vzájemně učili. Protože kdybyste pak míchacímu robotovi dal jinou misku a jinou vařečku, už by to nezvládl. Variabilita světa je totiž hrozně velká“, dodává Šivic.

Cenu v kategorii AI v podnikání obdržela známá a úspěšná česká firma Resistant AI, která dodává své služby desítkám bank a finančních společností po celém světě. Založili ji Martin Reháka a Michal Pěchouček a jejich byznys se rychle rozrůstá. Od svého vzniku v roce 2019 dokázal start-up od investorů vybrat na 700 milionů korun a zájem o jeho služby je obrovský.

Pomocí umělé inteligence dokáže odhalit falešné dokumenty, bankovní

výpisy, pásky, účty za plyn. Umí odhalit i to, když se lidé snaží změnit si výši svých dřívějších příjmů nebo v horším případě vzít hypotéku na někoho úplně jiného. Cílem však není jen zabránit podvodům, ale také omezit množství falešných poplachů. Například při cestách do exotické destinace. Po transakci ve vzdálené zemi hned cestovatel volal bankovní úředník, zda je to opravdu on a jestli mu někdo neukradl kartu. To už by podle Reháka nemuselo být nutné. „Pokud do takové země poletíte a budete tam vybírat peníze, náš systém uvidí, že vybíráte ze stánku, kde 99,9 procenta transakcí nebylo nahlášeno jako podvod. A podívá se třeba na to, že před pár týdny či měsíci byla na vašem účtu velká platba, která ve svém popisu odpovídá platbě za letenku firmě, jež do dané země létá.“

Přes 1 200 druhů ozdob a dekorací

Připravili jsme pro Vás unikátní koncept stylových Vánoc, který zahrnuje více než

1 200 originálních a designových dekorací

z různých materiálů: více než **180 druhů SVÍČEK**, přes **70 druhů LED ŘETĚZŮ**, přes **90 druhů LED DEKORACÍ**, více než **90 druhů závěsných KOULÍ**, přes **40 provedení VĚNCŮ**, přes **50 druhů PLYŠÁKŮ**, přes **70 typů KERAMICKÝCH DEKORACÍ** a mnoho dalšího...

Moderní i klasické vánoční styly

Slevy 30-60% na všechny

PLYŠÁCI

V nabídce více než **50 druhů** postaviček různých velikostí, barev a provedení z velmi příjemných a kvalitních materiálů.

Sněhulák

• Výška 33 cm

650 Kč
429 Kč

Perníček

• Výška 36 cm

450 Kč
299 Kč

Sob

• Výška 30 cm

550 Kč
359 Kč

VONNÉ SVÍČKY

Široká nabídka více než **180 druhů** vůní, velikostí, tvarů a provedení (do svícnu, čajové i stolní). Mají velmi příjemné aroma a dlouhou dobu hoření.

Vonná svíčka

• 110 g
• Ve skle
• Různé vůně

119 Kč
75 Kč

UMĚLÉ STROMEČKY A GIRLANDY

Nabízíme přes **15 druhů** girland a stromečků s výškou 120-180 cm. U všech je samozřejmostí dlouhá životnost a pevná konstrukce se stabilním stojanem. Nově u nás pořídíte i malé stromečky vhodné jako dekorace na stůl, krb nebo třeba ke dveřím.

Smrk

• Výška 70 cm

700 Kč
459 Kč

VÁNOČNÍ DEKORACE OD ČESKÝCH SKLÁŘŮ

Krásné tradiční ozdoby z českých skláren různých velikostí, barev a provedení. Více než **50 druhů**.

Skleněná koule s motivem

(ø 8 cm)

150 Kč
99 Kč

KERAMICKÉ DOMEČKY

Postavte si svou vánoční vesničku! V nabídce máme více než **15 druhů** keramických domečků a kostelíčku na čajovou svíčku i LED žárovku.

260 Kč
179 Kč

Domeček

• Výška 15 cm
• Na svíčku

LUCERNY

Rozzáří interiéru a navodí útulnou a sváteční atmosféru. V nabídce více než **10 druhů**. Dřevěné, porcelánové, proutěné i kovové lucerny v několika velikostech.

Dřevěná lucerna

• Výška 38 cm • Materiál: sklo, dřevo, kov

1199 Kč
789 Kč

DEKORACE NA STROMEČEK

Přes **180 druhů** v několika vánočních stylech. Nabízíme dekorace různých velikostí a tvarů a to včetně skleněných od českých sklářů.

Set skleněných ozdob

• 24 ks

999 Kč
649 Kč

VĚNCE

Přes **40 druhů** věnců s bohatým zdobením přírodními materiály. Nabízíme věnce okrasné, adventní nebo na svíčku. Vyberte si z různých stylů a velikostí.

Přírodní věnec

• ø 24 cm

360 Kč
249 Kč

LEDOVÉ KRÁLOVSTVÍ

Více než **160 druhů** svítících řetězů, závěsů, rampouchů, figurek, větví, domečků, LED svíček a mnoho dalších LED dekorací do interiéru i exteriéru.

Se světelnými řetězy osvětlíte stromy, pergolu, ale i celý dům. Nabízíme řetězy v několika **délkách od 5 do 40 metrů** i **různých barvách**. **Novinkou** pro letošní Vánoce jsou **nápojovací LED řetězy**, díky kterým můžete propojit více řetězů a tím rozšířit vánoční osvětlení dle vašich představ.

Světelný řetěz

• Délka 5 m
• 100 LED žárovek

350 Kč
240 Kč

Jelen

• Výška 120 cm
• 140 LED žárovek

2290 Kč
1589 Kč

2690 Kč
1859 Kč

Sněhulák
• Výška 138 cm
• 80 LED žárovek

Sada adventních svíček

• LED diody
• Imitace skutečného plamene
• Dlouhá doba svícení
• Výška jedné svíčky 15 cm

700 Kč
459 Kč

Křišťalový strom

• Výška 29 cm
• 80 LED žárovek

690 Kč
449 Kč

E-SHOP

Nakupovat můžete i na www.mountfield.cz

otevřeno i v neděli

Mountfield

■ Školství

Co se stalo roku 1212 a jaké jsou věty vedlejší? Miliardář rozjel kampaň proti biflování místo státu

Markéta Hronová
marketa.hronova@hn.cz

Podmětná, předmětná, přísudková, odříkávka herečka Simona Babčáková druhy vedlejších vět. Ve videoklipu se snaží přesvědčit veřejnost, že biflování je zbytečné. Video je součástí kampaně Měníme osnovy, která propaguje změnu výuky ve školách. Nepřišel s ní však stát, ale nadace miliardáře Martina Vohánky. O reformě vzdělávání se mluví už roky. Ministerstvo školství plánovalo změny spustit v roce 2025, nedávno je ale o dva roky odložilo. Přesto odborníci „brzkou“ kampaň vítají.

Ředitel vzdělávací společnosti Scio Ondřej Šteffl dlouhodobě upozorňuje na to, že největší brzdou změn ve vzdělávání jsou rodiče. Pamatují si, jak vypadala škola, do které sami chodili, a obávají se, že žákům budou chybět potřebné znalosti, pokud obsah učiva seškrtneme.

Toho se však podle zástupců byznysu a některých pedagogů nemusí obávat. A snaží se je teď o tom přesvědčit. „Nikdy jsem nikoho nevyhodil kvůli nedostatku znalostí. Dnes a denně řeším problémy kvůli tomu, že si lidé nenaslouchají a nespoupracují,“ říká Vohánka, zakladatel dopravní společnosti Eurowag. Byla to právě jeho Nadace Blíž k sobě, která přišla s kampaní Měníme osnovy.

„Původně to měl být takový hlas byznysu. Chtěli jsme dát ministerstvu vědět, že podnikatelé o změnu vzdělávacího systému stojí,“ vysvětluje ředitelka Nadace Blíž k sobě Marcela Murgašová. Až později oslovili Národní pedagogický institut, který vzdělávací reformu chystá, jestli s nimi nechce spolupracovat.

Kampaň zacílili na veřejnost, protože podle průzkumů je zhruba 70 procent rodičů stále spokojených s tím, jak školy dnes vypadají. „Chceme jim dát vědět, že změny jsou nutné a nemusí se jich bát,“ říká Murgašová. Většinu kampaně financují oni,

připojila se i Nadace České spořitelny a nadační fond zakladatelů Avastu – Abakus.

Byť se kampaň jmenuje Měníme osnovy, ve školách se podle nich už 18 let neučí. Nový název Rámcové vzdělávací programy, podle nichž se výuka ve školách nyní řídí, ale skoro nikdo nezná. „Myslím, že je podstatné, že se k veřejnosti dostane důležité sdělení, a na tom, jestli dodržíme terminologickou správnost, už tolik nezáleží,“ vysvětluje Ivo Jupa, ředitel Národního pedagogického institutu.

Ten už dva roky pracuje na tom, aby učitelé ve školách kladli menší důraz na předávání informací a zaměřili se na dovednosti, jako je komunikace, spolupráce či orientace ve světě digitálních technologií a médií.

Ještě na začátku letošního roku se počítalo s tím, že se výuka ve školách změní od září 2025. Změny ale nejdou tak rychle, jak se očekávalo. Krátce před startem kampaně ministerstvo školství začátek reformy o dva roky odložilo, aby pedagogové měli čas na kvalitní zpracování vlastních učebních plánů a dostali k tomu dostatečnou podporu od státu.

Přesto kampaň podle odborníků není předčasná. „Naopak, začali jsme pět minut po dvanácté,“ míní analytička vzdělávací organizace EDUin Lucie Slejšková. Když podobná změna probíhala ve Finsku, začali tam s kampaní ještě před tím, než se práce na reformě skutečně rozběhly.

„Připravili masivní kampaň pro veřejnost v televizi, pořádali debaty v médiích, aktivně se zapojoval ministr školství. Několik let vysvětlovali veřejnosti, co je čeká, proč a k čemu je to dobré,“ popisuje Slejšková.

Změnu výuky v Česku podporuje také učitel a popularizátor moderního vzdělávání Daniel Pražák, jenž si ve videoklipu ze současné kampaně i zahrál. Podle něho je dobře, že ně-

~
Na začátku roku se počítalo s tím, že se výuka ve školách změní od září 2025. Ministerstvo školství ale pak začátek reformy o dva roky odložilo.

kdo chce dát široké veřejnosti vědět, jak už teď může vypadat moderní výuka ve školách. Kampaň se totiž neomezuje jen na to, že se změní oficiální předpisy, ale kdo chce, ať už jde o ředitele školy, učitele nebo samotné rodiče, může iniciovat změnu sám. „Je jenom škoda, že to nedělá stát,“ míní Pražák.

Ředitel Národního pedagogického institutu Jupa chce s vlastní oficiální kampaní začít až v době, kdy budou nové „osnovy“ na stole. Zaměřit se hodlá hlavně na školy a učitele.

Příprava toho, jak by měla nová podoba výuky v jednotlivých předmětech vypadat, se zadržela hned v počátcích. Jak už se ukázalo dříve, učitelé i odborníci těžce hledají shodu na tom, které učivo je zásadní a mělo by zůstat a které se škrtně. První verzi nových Rámcových vzdělávacích programů by měl pedagogický institut předložit ministerstvu školství v prosinci.

Ty na rozdíl od osnov neurčují, co se má učit v jednotlivých ročnících, ale popisují, s čím se má žák seznamovat na různých stupních vzdělávání a co má umět na konci. Školy si pak podle nich vytvářejí vlastní učební plány, které se na jednotlivých školách mohou lišit. Do června příštího roku by školy měly dostat rovněž tři modelové příklady učebních plánů, kterými se mohou inspirovat.

Bula jako symbol Zlatá bula sicilská a rok 1212 se staly symbolem biflování: Každý ví, kdy vznikla, ale málokdo už si vzpomene, co znamenala. Nová kampaň chce ukázat, že to jde i jinak. Bez učení mnoha letopočtů. Foto: hadac / CNC / Profimedia

Inzerce

7 | 11 | 23

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

FINANCIAL INDEPENDENCE, RETIRE EARLY

INVESTIČNÍ KONFERENCE HN

GENERÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ PARTNER

hn.cz/fire

Volkswagen výhodně? Na splátky rozhodně!

Akční nabídka Caddy a Multivan

Již od 7 950 Kč měsíčně

Úrok již od **3,99 %**

Navíc zvýhodnění až **240 000 Kč**

Vzorový příklad úvěru na vůz Akční Caddy 2,0 TDI v ceně 619 000 Kč, při financování s Volkswagen Financial Services v ceně 619 000 Kč, splátka předem 185 700 Kč (30 %), výše úvěru 433 300 Kč, poplatky za uzavření a vedení smlouvy 0 Kč, celkové platby za úvěr 546 951 Kč, celkové platby za úvěr vč. pojištění 633 783 Kč, RPSN vč. pojištění 12,969 %, délka úvěru 72 měsíců, poslední nerovnoměrná splátka 61 900 Kč, měsíční splátka úvěru 6 737 Kč, měsíční splátka úvěru vč. pojištění 7 943 Kč, úroková sazba p. a. 7,19 %. Volkswagen Pojištění Basic obsahuje havarijní pojištění, povinné ručení (10% spoluúčast) s uznáním bonusů za bezeškoní průběh dosavadních pojištění (60 měsíců) a pojištění skla (limit plnění 10 000 Kč), které je kalkulováno ve variantě pojištění bez garance pojistného. Další parametry jsou: věk klienta 50 let a běžné použití vozu. Tato indikativní nabídka není nabídkou ve smyslu § 1732 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a jejím přijetím nevzniká mezi společností ŠkoFIN s.r.o. a druhou stranou závazkový vztah. Vyobrazené vozy mohou obsahovat prvky příplatkové výbavy. Kombinovaná spotřeba a emise modelů Caddy a Multivan: 39–203 g CO₂/km a 1,7–9,0 l / 100 km.

**Auto
Podbabská**

Autorizovaný prodejce Volkswagen
Auto Podbabská
Pod Paňankou 217/1, Praha 6,
www.autopodbaba.cz, e-mail: vw@autopodbaba.cz

**Užitkové
vozy**

■ Rozhovor

Poučit se z Putinovy agrese bylo pro Francouze snazší než pro Němce

Martin Ehl
martin.ehl@hn.cz

Francouzský obrat vůči střední a východní Evropě a podpora Ukrajiny jsou opravdové a jen těžko to může změnit, říká v rozhovoru pro HN Sylvie Kauffmannová, francouzská novinářka a autorka čerstvé knihy „Zaslepení: Jak Berlín a Paříž umetly cestičku Rusku“ o vztahu Francie a Německa k Rusku a poučení, které si z něj západní politici vzali.

Právě jste vydala knihu, která je zatím jen ve francouzštině, ale už vzbudila v Evropě docela ohlas. Můžete pro nás, kteří francouzsky neumíme, shrnout její hlavní myšlenku?

Je to výsledek mého výzkumu, který jsem dělala minulý rok v Berlíně a dokončila ve Francii. Zaměřila jsem se na některé zásadní epizody, jako byl například Putinův projev v Bundestagu v roce 2001, pak jeho projev na Mnichovské bezpečnostní konferenci v roce 2007, kde obvinil Západ z hegemonismu, a pak na summit NATO v Bukurešti v roce 2008. Setkala jsem se s lidmi, kteří tam byli buď jako aktéři, nebo jako svědci. Znovu jsem se s nimi vrátila k těmto epizodám a požádala jsem je, aby vysvětlili, proč tehdy přijali taková rozhodnutí a jak je vidí s odstupem času. Taky jsem se vrátila k válce v Gruzii, kde, jak si vzpomínáte, Nicolas Sarkozy vyjednal příměří, které splňovalo hlavně ruské podmínky. A pak vyjednávání asocičních dohod s Ukrajinou v roce 2013, Majdan, Krym a válka. Chtěla jsem vědět, jak se tvořila politika Francie a Německa, dvou hlavních aktérů z EU, vůči Rusku, jak došlo k válce na Ukrajině a jestli jsme tomu mohli zabránit.

A mohli?

Nevím. Spíš to vypadá, že Putin byl odhodlaný získat Ukrajinu zpět. Zvolila jsem název Zaslepení proto, že naše politika byla buď naivní, nebo byly naše ekonomické zájmy na prvním místě. Přiměli jsme tím Putina k tomu, aby věřil, že nebude žádná reakce, pokud bude pokračovat ve svých imperialistických ambicích.

Vyvodili z toho politici ve Francii a v Německu závěr, že politika appeasementu nefunguje?

Myslím, že ve Francii ano. Ve vztahu k Rusku je ale velký rozdíl mezi Francií a Německem. Německý vztah k Rusku je mnohem hlubší než francouzský. Ten je víc romantický a kulturní. Největší motivací pro Francii bylo pro různé francouzské prezidenty to, že vidí Francii jako jadernou evropskou velmoc a myslí si, že

máme odpovědnost za vybudování nové evropské bezpečnostní architektury, která může být vybudována pouze s Ruskem, tedy další velkou jadernou velmocí. To byl strategický pohled Francie až do války na Ukrajině. Německá pozice byla mnohem složitější kvůli jejich historii, kvůli americké politice, kvůli roli pocitu viny zděděného z druhé světové války, kvůli pocitu vděčnosti zděděnému ze sjednocení a pak kvůli způsobu, jakým byla vybudována jejich ekonomika, kde německý průmysl potřeboval levný plyn, který našli v Rusku a vytvořili si na něm závislost. My Francouzi jsme se tedy poučili, ale pro nás to bylo snazší, protože jsme ztratili méně než Němci, jimž to bude trvat déle.

Do jaké míry to je pouze ekonomická záležitost?

Francie měla také ekonomické zájmy v Rusku, které bychom neměli podceňovat, ale kvůli tomu energetickému vztahu je to pro Němce těžší, a nejen ekonomicky, ale i kulturně, historicky a politicky. V některých částech východního Německa můžete pořád vidět proruské nálady, takže je to velmi složité.

Francouzský prezident Emmanuel Macron měl v létě projev v Bratislavě, kde dal za pravdu varování střeoevropských států před Ruskem. Francie nyní podporuje cestu Ukrajiny do EU a do NATO. Do jaké míry jde jen o rétoriku a do jaké to je skutečná změna francouzské politiky?

Myslím, že došlo ke skutečnému posunu. Podle mého názoru je to pozdě, protože to nepřišlo hned po ruské invazi, nějakou dobu to trvalo. Vzpomeňte, že Macron jel do Kyjeva až v červnu v roce 2022 s německým kancléřem Olafem Scholzem, italským premiérem Mariem Draghim a rumunským prezidentem Klausem Iohannisem. Ve své knize popisují, jak skutečný posun nastal právě během této cesty vlakem, kdy Macron pozval Scholze a Draghiho k sobě do kupé a přesvědčil Scholze, že teď je ten správný okamžik dát Ukrajině status kandidátské země. Pak to oznámili v Kyjevě. Pro Francii to je obrovský posun, protože se vždycky zdráhala podporovat rozšiřování. Aparát francouzské zahraniční politiky je teď velmi aktivní v přípravě rozšíření. Vědí, že to bude složité a že je to obrovská výzva pro EU, ale investují do toho spoustu energie a práce, aby to fungovalo. I proto si myslím, že je to víc než jen kosmetická změna, že je to opravdu posun.

Přežije tato politika nového francouzského prezidenta?

Tento má ještě pořád před sebou tři roky. Předpokládám, že s největší pravděpodobností v prosinci začnou s Ukrajinou jednání. Bude to velmi odlišný postup než u zemí, jako je ta vaše, protože tam je pocit naléhavosti a probíhá tam válka. Bude to obtížné, ale nemyslím, že bychom se za tři roky pak mohli vrátit úplně na začátek, i kdyby ve Francii došlo ke změně politické orientace. Všichni víme, že to bude

Novinářka Sylvie Kauffmannová je autorkou nové knihy o velmocích.

Foto: Patrice Normand

velké dobrodružství a že jsme na jedné lodi, ale nemyslím, že to bude závislé na jedné změně v jedné členské zemi EU.

Převažuje ve francouzských zahraničněpolitických kruzích názor, že Francie je velmoc, a proto je potřeba takové kroky dělat, nebo je to spíš podpora EU a jejího postavení v globální hře?

Všude, kam jako novinářka jezdím, panuje tohle podezření vůči Francii a já z toho neobviňuji nikoho jiného než Francouze. Takže musí existovat důvod, proč jsou Francouzi v zahraničí vnímáni tímto způsobem, ale můj hluboký pocit je, že Francie se už nevidí jako velká mocnost. Ale Francie chce, aby Evropa byla silnější, takže asi nejlepší hodnocení je, že Francie chce být velmocí prostřednictvím Evropy. Francouzští představitelé jsou si velmi dobře vědomi, že bez Evropy sami nejsou velmocí, takže si také myslím, že evropská identita je ve Francii velmi silná. Naopak, nemyslím, že by dnes byl velmi silný francouzský nacionalismus.

Od letošní Mnichovské bezpečnostní konference v únoru se objevují úvahy o tom, kdy západní představitelé začnou tlačit Ukrajinu do jednání s Ruskem o příměří. Kdy podle vás můžeme čekat, že Macron či Scholz začnou tlačit na prezidenta Zelenského, aby začal s Ruskem jednat?

~
Česko je vnímané jako spojenec, se kterým se dá normálně mluvit a mít konstruktivní vztahy.

Z toho, co jsem slyšela po poslední Evropské radě z Bruselu, bylo vidět, že evropští lídři jsou stále hodně odhodlaní a není vidět žádná vážná únava. Ano, existuje znepokojení nad tím, jak operace probíhají, jak dlouho bude válka trvat, a je tu obava o to, jak rychle jsme schopni poskytnout Ukrajině vybavení, které potřebují. Ale tlak na vyjednávání tu nevidím. Evropská unie zašla v podpoře země ve válce dost daleko, takže jestli to vzdáme, vyšleme tím špatný signál. Pro nás všechny v Evropě je v sázce opravdu hodně a vzdát to by bylo pro všechny velmi drahé.

Umíte si představit, že by se Berlín nebo Paříž vrátili v blízké budoucnosti ke vztahům k Rusku podobným těm před invazí?

Dokud bude v Kremlu sedět Vladimir Putin, není na to šance.

Jaká jsou v Paříži či v Berlíně očekávání od zemí, jako je Česká republika, ohledně budoucnosti EU a vztahu k Rusku?

Hodně pozornosti se věnovalo volbám v Polsku, jejichž výsledkem je pro všechny velké a příjemné překvapení. Ukázalo se, že je možné porazit populistickou stranu. Pro EU je velká úleva, že se Polsko vrací do hlavního evropského proudu. Dalším důvodem, proč je to dobrá zpráva, je, že to rozbíjí negativní trend Visegrádské skupiny. Viktor Orbán bude víc izolovaný.

A co Slovensko?

Ano, je tu faktor Fico. My v Paříži čekáme, jaké budou jeho postoje. Není v úplně stejné pozici jako Orbán, protože má koaliční vládu, takže je určitá naděje, že bude muset mírnit své názory. Česko je vnímané jako spojenec, se kterým se dá normálně mluvit a mít konstruktivní vztahy. Byla obava, že ve střední Evropě vznikne blok, který by byl problém, ale po polských volbách se rozplynula.

~
Francouzští představitelé jsou si velmi dobře vědomi, že bez Evropy sami nejsou velmocí.

■ Blízký východ

Izraeli hrozí „utonutí“ v arabském moři. Stačí, aby byla operace v Gaze krvavá a dlouhá

Pavel Novotný
p.novotny@hn.cz

Izraeli hrozí, že se od něj odvrátí i ty arabské země, které s ním ještě zkraje října měly, či plánovaly mít standardní vztah. Může za to odpor blízkovýchodní veřejnosti k izraelské operaci proti extremistům z Hamásu, která probíhá v palestinském Pásmu Gazy. Například Jordánsko už z židovského státu stáhlo velvyslance a Egypt tvrdí, že izraelská reakce na říjnový teroristický útok překročila rámec sebeobrany a proměnila se v „kolektivní trest“ vůči všem Palestincům. Pozemní operaci proti „palestinským bratrům“ odsoudili i Saúdští Arabové, kteří se začátkem příštího roku chystali s Izraelem normalizovat vztahy.

„Jordánsko odmítá izraelskou válku proti Gaze, která zabíjí nevinné,“ prohlásil ve středu jordánský ministr zahraničí Ajmán Safadí s tím, že jeho země stahuje z Izraele svého ambasadora. A vzkázal do židovského státu, ať svého velvyslance neposílá zpět. Ten zemi z bezpečnostních dů-

vodů opustil zkraje října, tedy záhy po začátku právě probíhající války. Alespoň to tvrdí web The Times of Israel, podle kterého se Ammán vrátí ke starým pořádkům v okamžiku, kdy Izrael „ukončí humanitární krizi“ v palestinském pásmu.

Jordánsko je sousedem židovského státu, se kterým podepsalo v roce 1994 mírovou dohodu. V posledních týdnech se v království konají četné demonstrace, které požadují její vypovězení. Monarchie se navíc musí vyrovnat s faktem, že podle střízlivých odhadů tvoří polovinu její populace lidé palestinského původu, kteří přišli v několika vlnách. Proti izraelskému postupu se v hojně citovaném rozhovoru pro americkou stanici CNN vyjádřila i jordánská královna Rania, jejíž rodiče se v Palestině narodili. Je otázka, jakou roli v těchto oficiálních projevech hraje tlak veřejného mínění, tzv. arabská ulice. Jordánsko ale není zdaleka jediné, kdo jejimu hněvu aktuálně čelí.

I egyptští lidé musí naslouchat demonstrantům, kteří si přejí smrt židovského státu. Prezident Abdal Fattáh Sísí v půli října označil izrael-

skou reakci v Pásmu za nepřiměřenou. Dohodu s židovskými sousedy, kterou Káhira uzavřela v roce 1979, ale zřejmě vypovědět nechce. Jak připomíná v Londýně sídlící zpravodajský web The New Arab, Káhira z dohody profituje geopoliticky i ekonomicky.

Server německé veřejnoprávní společnosti Deutsche Welle dodává, že dohoda mezi Egyptem a Izraelem přežila nejednu vzájemnou krizi. Co se týče vztahu k Palestincům, Káhira tyto arabské uprchlíky na svém území nechce. To platí ještě mnohem více i pro Jordánsko. Obě země mají strach z ekonomické i bezpečnostní nestability, kterou by příchod Palestinců znamenal. Taková slova ale

Egyptští lidé musí naslouchat demonstrantům, kteří si přejí smrt židovského státu.

arabští diplomaté jen „šeptají v kulodářech“, aby nebyla slyšet na rozhořčenou ulici.

Zatím není jasné, jak se zachová Saúdská Arábie, bohatá, mocná a stále asertivnější monarchie ze Zálivu, která si nárokuje vůdcovství nejen sunnitského, ale i celého islámského světa. Koncem října její diplomaté odmítli izraelské pozemní útoky na Pásmo a oznámili, že přerušují jednání s Izraelem o dohodě, která by znamenala normalizaci vztahů.

O tuto dohodu stály i Spojené státy v čele s prezidentem Joem Bidenem, který pro kampaň před prezidentskými volbami v příštím roce potřebuje významný geopolitický úspěch. I proto prý Washington tlačil na Saúdské Araby i Izraelce, aby k podpisu došlo hned zkraje volebního roku 2024. „Tušíme, že Saúdští Arabové jsou přijetí dohody stále nakloněni, teď se ale samozřejmě všichni soustředíme na události v Gaze,“ prohlásil podle agentur bezpečnostní mluvčí Bílého domu John Kirby. Snažil se tak naznačit, že jde jen o přerušení, nikoliv konec mírových jednání.

Tolik ke třem arabským zemím, které lze označit za klíčové pro izraelskou bezpečnost. Svého velvyslance v Izraeli každopádně ve čtvrtek stáhl po vzoru Jordánska také Bahrajn, který rovněž prozatím přerušil vzájemné hospodářské vztahy.

Bahrajn přitom v roce 2020 podepsal s Izraelem takzvané Abrahámovské dohody o narovnání vztahů, a to spolu se Spojenými arabskými emiráty. Právě jejich prohlášení zatím, co se náklonnosti vůči Izraeli týče, patrně vede. Jejich diplomaté totiž 8. října, tedy den po začátku útoků, vyjádřili „zdešení“ nad osudem izraelských civilistů. Nutno ale dodat, že i Emiráty pak vydaly prohlášení odsuzující pozemní útoky na Gazu.

Lze tedy očekávat, že se Izrael opět ocitne v arabské izolaci? Experti to zatím nepředpokládají. Problémy by ale mohly nastat, kdyby izraelská operace v Pásmu byla dlouhá, a tedy i krvavá. V Libanonu sídlící expert Joseph Bahout pro již zmíněný web The Times of Israel naznačil, že v takovém případě by byly arabské vlády donuceny přestat klikovat a začít jednat.

Inzerce

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY Rentiér

Návod, jak odejít do penze ve čtyřiceti

JAK VYDĚLAT DOST PENĚZ 2023

HN SPECIÁL RENTIÉR
PRÁVĚ V PRODEJI!

■ Auta

Škoda Superb ve čtvrté generaci vyrostla. Stále má naftové motory, na elektřinu ale ujede přes 100 km

Jan Matoušek

jan.matousek@economia.cz

Pro zákazníky z řad manažerů se v nabídce Škody těžko hledá důležitější model než Superb. Doposud se ho vyrobilo 1,6 milionu kusů a včera večer se v Dolních Břežanech ukázala už jeho čtvrtá generace. Ta má rovněž mnohá poprvé: její výroba se přesouvá z Česka na Slovensko, konkrétně do bratislavského závodu Volkswagenu. Navíc inženýři z Mladé Boleslavi poprvé vedli společně se Superbem také technický vývoj spřízněného Volkswagenu Passat, u kterého jde už o devátou generaci.

Superb pak na rozdíl od Passatu bude dostupný nejen jako kombi, ale také jako tradiční liftback. Obě varianty se mezigeneračně protáhly o čtyři centimetry, jsou také o kousek vyšší, nicméně rovněž o patnáct milimetrů užší. Stejný zůstal rozvor náprav natažený na 2841 milimetrů, na zadních sedadlech tak předkoleny zůstává stále velké množství prostoru. Dát si nohu přes nohu opět nebude problém. Škoda také slibuje více místa nad hlavou vpředu i vzadu.

A co je možná ještě důležitější, obě karoserie se dočkaly ještě většího zavazadlového prostoru. Liftback narostl o dvacet litrů na celkových 645 litrů, kombi má dokonce o třicet litrů více místa, celkově tak nabídne 690 litrů. Po sklopení sedadel se pak z kombíku stane malá dodávka s 1920 litry místa na kufry. K tomu má prostor pravidelný tvar a spoustu různých háčků nebo zádržných sítěk a organizérů. Novinkou je elektricky ovládaná krycí roletka, která se odsune spolu s otevřením víka kufru.

Technicky si Superb mnohé půjčuje od nového Kodiaqu. To znamená třeba absenci manuálního řazení, které už ale nějakou dobu chybí i v ceníku stávajícího provedení. Automatická převodovka má vždy dvě spojky a nově volič umístěný pod volantem. Stejný jako v SUV je

i plug-in hybridní pohon, který se skládá z elektromotoru a nově benzinové patnáctistovky TSI.

Dohromady má ústrojí 150 kilowattů, baterie si polepšila na kapacitu 25,7 kWh. Reálně to znamená především delší dojezd na úrovni více než stovky kilometrů na jedno nabití. Mezi plug-in hybridy ojedinělá je i možnost dobíjet baterku stejnosměrným proudem o výkonu až 50 kW. Nově však Superb do zásuvky bude mít jen karoserii kombi, liftback bude odkázaný výhradně na spalovací motory.

Těch je v nabídce celkem pět. Začíná se u mildhybridní benzinové patnáctistovky se 110 kilowatty, následují dvě verze dvoulitrového TSI o výkonu 150 nebo 195 kilowattů. Slabší verze se nabízí s pohonem předních kol, silnější s pohonem všech kol. Podobné je to i u naftového dvoulitru, který je se 110 kilowatty předokolkou a 142 kilowatty čtyřkolkou.

Vzhledově čtvrtý Superb neudělal tak výrazný skok jako druhý Kodiaq. Designéři zřejmě vycházeli z linií stávajícího provedení, které ale doplnili některými novými detaily. „Maska chladiče je roztažena více do boků. Zvedající se linie oken je pro změnu odkazem na Enyaq,“ popisuje mluvčí značky Zbyněk Straškraba. Protážená jsou také světlá vpředu i vzadu, vždy standardně diodová. Nepřekvapí, že vpředu mohou být světlometry maticové se stálým dálkovým svícením, vykrýváním protijedoucích vozidel a 36 jednotlivými světelnými segmenty.

Zlepšila se také aerodynamika obou karosářských verzí mimo jiné s přepracovanými předními sloupky nebo zadním spoilerem, což by mimo jiné mělo vést také k nižší spotřebě paliva. Na rozdíl od Kodiaqu se navrhnou Superbu úplně nezbavili chromovaných prvků, u spousty z nich ale

Čtvrtá generace Superbu Škoda Auto představila nový Superb, který se bude vyrábět v Bratislavě a kromě liftbacku se objeví v nabídce také jako kombi. Na výběr budou benzinové a naftové motory a také plug-in hybrid. Foto: Škoda Auto

Škoda Superb

■ Jméno Superb se v nabídce Škody poprvé objevilo už ve 30. letech a poslední kusy se vyráběly ještě na konci 40. let. Jméno značka oprášila až v roce 2001. Na jaře ukázala koncept Montreux, který se v téměř nezměněné podobě na podzim proměnil v první novodobý Superb. Ten dostal pouze karoserii sedan, technicky vycházel z Volkswagenu Passat.

■ Asi po 137 tisících kusech přišel po sedmi letech čas na druhou generaci Superbu, která se poprvé nabízela také jako kombi. Úspěch druhé generace byl nesrovnatelný, do roku 2015 se jí vyrobilo 618 tisíc kusů.

■ Třetí generace Superbu byla pionýrem ohledně nabídky adaptivních tlumičů nebo třízónové automatické klimatizace. V roce 2019 dostala plug-in hybridní variantu. Celkem se Superbu „trojky“ prodalo 845 tisíc.

■ Čtvrtá generace má přijít na trh příští rok. Vyrábět se bude se v Bratislavském závodě VW.

také použili nový lak v odstínu tmavého chromu. Ten je přítom k vidění i v interiéru, kde se také z pohledu materiálů zapracovalo na udržitelnosti. Všechny textilie jsou tak třeba vyrobené z plně recyklovaných materiálů.

Ani Superbu se nevyhnuly nové otočné ovladače, kterým Škoda říká Smart Dials. Jsou celkem tři: krajní nastavují vždy teplotu a vyhřívání či odvětrávání sedadel pro řidiče a spolujedce, u prostředního je možné volit čtyři ze šesti předem definovaných funkcí. Mezi nimi nechybí ani často žádaná hlasitost rádia. Je to kompromis a návrat ke kombinaci fyzického ovládání tlačítky a digitálního dotykového u multimediálního systému.

Ten má volně stojící obrazovku s úhlopříčkou deset nebo třináct palců. Vždy jej doplňují deseti-palcové digitální budíky, novinku představuje u škodovky střední třídy volitelný průhledový displej.

Kromě něj má Superb poprvé třeba také nouzové brzdění s detekcí chodců při couvání, pomocníka při odbočování vlevo nebo upozornění na blížící se vozidla při vystupování. Podvozek může být vybaven také adaptivními tlumiči.

Vrcholnou verzi Laurin & Klement doplní v nabídce i levnější výbava Selection, počítá se také s uvedením sportovně laděného modelu Sportline. Podle výbavy se mění podoba interiéru s čalouněním látkou, mikrovláknem nebo kůží. Naopak spočítané to má terénní kombi Scout. Podle mluvčí značky Michaely Sklenářové kvůli změnám v zákaznických preferencích toto provedení nástupce nedostane.

Do prodeje zamíří nová Škoda Superb ve druhé polovině příštího roku. Výši cen značka doposud nenaznačila, stávající provedení se ale prodává už jen jako kombi za nejméně 920 900 korun s benzinovou patnáctistovkou o výkonu 110 kilowattů.

Inzerce

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

NOVÁ KNIHA Z EDICE HN

Dostat se od prvního nápadu k funkční solární elektrárně není zrovna jednoduché. Redaktor Hospodářských novin Otakar Schön popisuje v 16 kapitolách, jak si vybudovat a rozjet elektrárnu, která dává ekonomický smysl.

hn.cz/solarnik

edice HN

329 Kč

KUPTĚ SI ONLINE MEZI PRVNÍMI

HN02842

Investice

Zlatá éra pro rentiéry přišla. Slušné úroky si lze zafixovat i koupí dluhopisů od Buffetta

David Busta
david.busta@hn.cz

Zadání úkolu je jasné. Vysoké úrokové sazby se promítly do výnosů dluhopisů největších amerických firem. Například Apple tak nabízí na svém dluhu roční výnos 5,3 procenta v horizontu 10 let. Firma je v dobré finanční kondici, podle ratingových agentur není moc důvodů obávat se, že by v následujících 10 letech zbankrotovala. Znamená to, že je dobrý nápad koupit si místo jejích akcií právě dluhopisy s minimálním rizikem ztráty?

Na první pohled jde o lákavou nabídku. Jenže jak se chovala akcie Applu v posledních 10 letech? Zhodnotila se ročním tempem 28 procent. Při takovém srovnání dluhopisový výnos těžko někoho zaujme. Bude se ale Applu podobně dařit i v následujících 10 letech? Spíše ne. Kdyby Apple rostl pořád zmíněným tempem, měl by za 17 let pravděpodobně vyšší tržní kapitalizaci, než by byl výkon celé světové ekonomiky.

Čím větší firma je, tím těžší je pro ni znásobovat svou hodnotu. Růst akcie proto bude pravděpodobně pomalejší, jak odhadují i analytici, podle nichž by v následujících pěti letech měla její ziskovost růst ročním tempem 6,3 procenta. V posledních pěti letech bylo tempo 21,7 procenta ročně. S růstem zisků, roste i cena akcií. S takovým kontextem už dluhopis s jistotou výnosu přes pět procent ročně vypadá o něco lákavěji.

„Pro konzervativnější investory může být alokace do dluhopisů velkých technologických společností skvělou diverzifikací, jelikož jde o firmy, které nemají problém se splácením dluhu. Oproti tomu nákup akcie je sázkou na neustálé vytváření hodnoty, což je sice rizikovější, ale pokud mám delší horizont, tak výrazně výnosnější. Akciovému trhu bych vždy věřil nad dluhopisovým, jelikož dokázal dlouhodobě vygenerovat větší zisky,“ říká analytik Štěpán Hájek ze společnosti XTB s tím, že osobně by i v případě dluhopisů volil raději státní.

Pohled rentiéra může být ale opačný. V jeho zájmu je především ucho-

vat hodnotu portfolia a čerpat rentu. Nejvyšší výnos na 10 let mezi americkými giganty nabízí Meta, a to 5,9 procenta ročně. Následují Nvidia nebo Amazon s potenciální rentou 5,6 procenta ročně na dobu 10 let. Pro srovnání: americký desetiletý dluhopis nabízí výnos 4,9 procenta. Ne zrovna vysoký nadvýnos oproti státní obligaci vysvětluje vysoký rating firem.

Neznamená to ale, že by proto měl nad dluhopisy velkých firem rentiér mávnout rukou. Rozdíl procentního bodu mezi výnosem dluhopisu Mety a státního dluhu totiž znamená pěti-

nový rozdíl v potenciální rentě. Jak vyplynulo z průzkumu Hospodářských novin v rámci Speciálu Rentiér, čeští investoři usilující o finanční svobodu cílí portfolio ve výši 17 milionů korun. Procentní bod je v takovém případě dodatečný měsíční příjem 14 tisíc korun.

Investor se nemusí zaměřit jen na velké technologické firmy, ale může se podívat na nabídku těch s podstatně delší historií. Například největší světová banka JPMorgan existující už od 19. století nabízí na 10 let dluhopis s ročním výnosem 6,29 procenta. Slavná Berkshire

Hathaway investora Warrena Buffetta pak platí investorům na dvacetiletých dluhopisech 5,9 procenta ročně. Pro srovnání: státní dluhopis stejné délky nese výnos 5,26 procenta.

Dluhopisy se tak stávají obecně atraktivnějšími. V posledních 20 letech bylo možné od amerického akciového indexu S&P 500 v průměru očekávat výnos o tři procentní body vyšší než v případě desetiletých dluhopisů. Nyní jde jen o 0,3 procentního bodu. To znamená, že dluhopisy by v budoucnu mohly znovu výrazněji růst na ceně, až začnou v ekonomických klesat úrokové sazby. Cena dluhopisu se pohybuje opačným směrem než výnos.

Drobní investoři si mohou korporátní dluhopisy pořídit prostřednictvím brokera, k vyhledávání slouží i online nástroje. Kvůli poplatku brokera bude skutečný dosažitelný výnos o něco nižší, než se uvádí v článku, nicméně to platí většinou i pro nákup akcií. Investovat do dluhopisů je možné také prostřednictvím nákupu ETF (burzovních obchodovaných fondů), ty ale dluhopisy nedrží do splatnosti.

Technologičtí obři nabízí zajímavé dluhopisy

firma	výnos dluhopisu	splatnost	roční růst akcie posledních 10 let
Apple	5,30 %	2033	28 %
Meta	5,90 %	2033	20 %
Microsoft	5,30 %	2035	27 %
Alphabet	5,26 %	2030	20 %
Amazon	5,56 %	2032	23 %
Nvidia	5,59 %	2031	61 %
JPMorgan	6,29 %	2033	14 %
Berkshire Hathaway	5,86 %	2043	12 %
Americký dluhopis 10 let	4,91 %	2033	
Americký dluhopis 20 let	5,26 %	2043	

Zdroj: Business Insider

KODL

KODL – TRADICE OD ROKU 1885

ZVEME VÁS NA LISTOPADOVOU PŘEDAUKČNÍ VÝSTAVU

Aukce se uskuteční 26. 11. na Žofíně
+ online na artslimit.com

KAREL ČERNÝ: KARLŮV MOST, olej na plátně, 1953–1954, 87 x 125 cm
vyvolávací cena: 4 500 000 Kč • odhadní cena: 6 000 000 – 12 000 000 Kč

Tel.: +420 251 512 728, +420 602 117 440 • Národní 7, Praha 1 • galerie@galeriekodl.cz • www.galeriekodl.cz

■ Soutěž

Raiffeisenbank je nejlepší bankou. Mezi pojišťovnami kralovala Generali Česká pojišťovna a Komerční pojišťovna

Adam Mašek
adam.masek@hn.cz

Letošní ročník prestižní soutěže Visa Nejlepší banka vyhrála podruhé v řadě Raiffeisenbank. Dařilo se jí v obou hlavních ukazatelích: ekonomickém zdraví finančních domů a jejich přístupu ke klientům. Visa pojišťovnami roku pak byly Generali Česká pojišťovna a Komerční pojišťovna.

Výzkum, na jehož základě HN každoročně vyhlašují nejvýkonnější bankovní a pojišťovací instituce v Česku, se letos uskutečnil popatnácté. Celkově bylo posuzováno dvanáct bank a stejný počet pojišťoven. Potřebná data vyhodnotila agentura Datank, jejich sběr probíhal mezi letošním červnem a srpnem.

Banky a pojišťovny byly posuzovány ze dvou pohledů – akcionářského a klientského. V prvním se zkoumá ekonomická výkonnost finančních domů. Mezi hodnotící kritéria patří například návratnost vlastního kapitálu (ukazatel ROAE), nákladovost, tržní podíl v depozitech a úvěrech či kvalita aktiv. V klientském pohledu se hodnotily náklady na vedení účtů, výše mimořádných poplatků a úrokových sazeb, komunikace s klienty či šíře produktů a služeb.

Vítězná Raiffeisenbank nenašla přemožitele ani v jednom z těchto pohledů. Podle sebraných dat vykazala velmi dobré výsled-

ky zejména v oblasti navýšení depozit, objemu vkladů a úvěrů či počtu klientů. „Dále jí pomohly výborné výsledky v kategorii výše úroků, kde skončila na druhém místě, a šíře nabízených produktů a služeb, kde byla třetí. Nadprůměrných výsledků dosáhla i v oblasti dostupnosti,“ říká David Pavlát, projektový manažer analytické agentury Datank. I proto se Raiffeisenbank stala i klientsky nejprívětivější bankou roku.

„Na tento úspěch jsem nevýslovně hrdý. Vděčíme za něj především našim klientům a zaměstnancům, jimž tímto ze srdce děkuji,“ říká předseda představenstva a generální ředitel Raiffeisenbank Igor Vida.

Na druhém místě skončila Moneta Money Bank, která se oproti loňsku posunula o dvě příčky. „Skokanem“ roku je Air Bank, která poskočila z loňského sedmého místa na letošní bronzovou pozici.

V případě pojišťoven se zvlášť hodnotily oblasti životního a neživotního pojištění. Nejlepší životní pojišťovnou se stala Komerční pojišťovna. Pomohly jí k tomu především dobré ekonomické výsledky v ukazatelích, jako je růst tržního podílu, výše nákladů či investiční riziko.

První byla také v kategorii služeb a dobře dopadla, i co se týče kvality komunikace se zákazníky. Tato kategorie je zajímavá tím, že ji Datank provádí prostřednictvím takzvaného mystery callingu a mailingu: pracovníci agen-

tury se vydávají za klienty volající s dotazy do zákaznických center bank a pojišťoven.

„Ocenění si velmi vážíme zejména proto, že soutěž je na našem trhu naprosto jedinečná. O vítězství nerozhoduje hlasování veřejnosti ani porota, ale několik desítek statistických údajů,“ říká Gaël Loaëc, předseda představenstva a generální ředitel Komerční pojišťovny.

Komerční pojišťovně se v soutěži daří, loni byla druhá, předloni první. Druhá letos skončila Generali Česká pojišťovna, která si meziročně polepšila o jednu příčku. A třetí byla ČSOB Pojišťovna, která loni zůstala o jednu příčku za stupněm vítězů.

Klientsky nejprívětivější životní pojišťovnou pak byla Generali Česká pojišťovna. Právě ta se stala vůbec nejúspěšnějším finančním domem letošní soutěže. Kromě těchto úspěchů totiž skončila první mezi neživotními pojišťovnami. A navíc byla i klientsky nejprívětivější neživotní pojišťovnou. Pomohl jí k tomu fakt, že patří mezi nejlepší v nabídce produktů a služeb, má širokou síť poboček a dobře vyšla, i co se týče komunikace s klienty. Zároveň se umístila na třetím místě z pohledu akcionáře, kde jí pomohl nejvyšší tržní podíl a výsledky v oblasti nákladovosti a rentability. „Vítězství nejen v hlavní kategorii, ale i v souvisejících vnímáme jako velké uznání pro naše kolegy i poradce,“ říká Roman Juráš, předseda představenstva a generální ředitel Generali České pojišťovny.

VISA | Nejlepší banka 2023

pořadí	úspěšnost
1. Raiffeisenbank	63,9 %
2. Moneta Money Bank	55,4 %
3. Air Bank	54,7 %

Klientsky nejprívětivější banka

pořadí	úspěšnost
1. Raiffeisenbank	67,3 %
2. Moneta Money Bank	66,9 %
3. Air Bank	63,8 %

VISA | Nejlepší pojišťovna 2023

pořadí	úspěšnost
1. Komerční pojišťovna	74,4 %
2. Generali Česká pojišťovna	72,1 %
3. ČSOB Pojišťovna	61,7 %

Klientsky nejprívětivější životní poj.

pořadí	úspěšnost
1. Generali Česká pojišťovna	79,6 %
2. Komerční pojišťovna	72,8 %
3. ČSOB Pojišťovna	65,1 %

Nejlepší neživotní pojišťovna

pořadí	úspěšnost
1. Generali Česká pojišťovna	79,7 %
2. ČSOB Pojišťovna	67,8 %
3. Uniqa	67,7 %

Klientsky nejprívětivější neživotní poj.

pořadí	úspěšnost
1. Generali Česká pojišťovna	95 %
2. ČSOB Pojišťovna	74,2 %
3. Česká podnikatelská pojišťovna	71,1 %

VISA | Nejlepší banka 2023
ESG počin roku

ČSOB s projektem Zelená obec roku

VISA | Nejlepší pojišťovna 2023
ESG počin roku

Generali Česká pojišťovna s projektem SME EnterPRIZE

Slavnostní vyhlášení letošního ročníku soutěže Visa Nejlepší banka a Visa nejlepší pojišťovna 2023. Zleva Jiří Doubravský, David Vosika, Roman Juráš, Monika Otradovcová, Jana Flajšarová (všichni Generali Česká pojišťovna), Igor Vida, Vladimír Kreidl (oba Raiffeisenbank), Gaël Loaëc (Komerční pojišťovna) a Ján Lučan (ČSOB).

Už popatnácté se vyhlašovaly nejvýkonnější bankovní a pojišťovací instituce v Česku. Na snímku generální ředitelka Economie Lenka Černá a šéfredaktor HN Jaroslav Mašek.

Generální ředitel Raiffeisenbank Igor Vida, kterého zpovídá moderátorka večera Michala Hergelová. Vpravo Petr Polák z Visy.

■ Umělá inteligence

AI uleví lidem i firmám. O práci se nebojte, říká šéf Google Cloudu

Adam Kotrbatý
adam.kotrbaty@hn.cz

Umělá inteligence zažívá v posledním roce nevídaný rozmach. Mění podobu pracovních profesí, rostou kvůli ní akcie technologických společností a do jejího rozvoje investují všichni velcí hráči na trhu. „Myslím si, že jde o zásadní zlom,“ říká v rozhovoru pro HN Daniel Holz, viceprezident společnosti Google Cloud pro oblast střední a východní Evropy, severské a německy mluvící země. Firma v Česku spolupracuje například s e-shopem Rohlík.cz, vyhledávačem letenek Kiwi nebo nově s datovou platformou Keboola, která dnes pomáhá firmám po celém světě lépe pracovat s vlastními daty. Holz popisuje, jak těmto firmám i lidem může umělá inteligence usnadnit život.

Promění umělá inteligence výrazně svět byznysu a možná i celou společnost?

Nepochybně ano. To, co dříve trvalo třeba 10 hodin, teď můžete mít hotové za hodinu. Pokud jste korporace nebo firma, budete muset přemýšlet o tom, jak se změníte. Protože vaše konkurence může najednou věci zvládat rychleji, trh se tomu přizpůsobí a zákazníci vám také začnou platit za hodinu práce, a ne za původních deset. Ale je to zároveň cesta, jak si usnadnit život. Můžete si mnohem rychleji projít například celou doručenu poštu, porozumět textu a podniknout příslušné kroky. Proto si myslím, že jde o zásadní zlom.

Google letos výrazně pokročil v rozvoji umělé inteligence. Které novinky budou k dispozici v Česku?

Nabízíme přístup k Vertex AI, což je balík nástrojů, který obsahuje vše nezbytné, abyste mohli pracovat s umělou inteligencí, i když třeba nemáte ve firmě potřebnou vývojářskou expertizu. Další věc, kterou jsme oznámili, je Duet AI. Umožňuje ve všech našich službách, například Google Workspace, Gmailu, prezentacích nebo tabulkových editorech využívat umělou inteligenci. Můžete mít například v e-mailu postranní

panel, kam zadáte příkaz, aby vám umělá inteligence vytvořila shrnutí zprávy. Pomůže vám porozumět textu nebo jej vytvořit. Můžete říct, aby vám připravila prezentaci například s finančními údaji za čtvrtletí, a ona ji vytvoří. Další věcí, kterou jsme nachystali, je interní podnikové vyhledávání. Budete moci mít vyhledávač typu Google, který použijete na firemním intranetu.

Jak důležitý je pro Google Cloud český trh, pokud se bavíme o rozvoji umělé inteligence?

Velmi důležitý. Východní Evropa je pro nás jedním z největších růstových trhů, které máme. Je zde mnoho schopných a vzdělaných pracovníků. A také hodně zákazníků, kteří se na nás obracují a chtějí, abychom jim pomohli expandovat a být efektivní. Proto máme dvě centra, z nichž východní Evropu pokrýváme. Jedno sídlí v Polsku, druhé právě zde v Praze. V Česku zároveň vidíme, že se stále více firem přesouvá ke cloudovým řešením. A my u toho samozřejmě chceme být a pomáhat jim, aby digitální transformaci zvládly dobře.

Bude umělá inteligence znamenat, že lidé začnou ve velkém přicházet o práci, protože je nahradí technologie?

Nevidím to takto. Je to další vlna inovací, která ve výsledku pomůže institucím a firmám, aby mohly nadále poskytovat služby, které chtějí. Ulehčí jim situaci. Vezměte si veřejný sektor, který má problém, že hůře hledá zaměstnance. Nenažde tolik osob, které by v něm rády pracovaly, kolik by potřeboval. A zároveň je zde poptávka obyvatel, aby veřejné instituce poskytovaly lepší služby. Právě s tím mohou cloudová řešení pomoci. Takže nevnímám umělou inteligenci jako hrozbu.

Můžete jmenovat nějaké firmy, s nimiž tady v Česku spolupracujete?

V Česku jsou klienty Google Cloudu třeba společnost jako Rohlík, spolupracujeme s Genem

Daniel Holz má v Googlu na starosti mimo jiné oblast umělé inteligence. Podle něj představuje zásadní zlom v životech lidí, kterým výrazně usnadní práci.
Foto: HN – Lukáš Bíba

(zastřešuje firmy Norton, Avast, AVG, LifeLock, Avira – pozn. red.), působícím v oblasti kybernetického zabezpečení, ale i s projektem Windy, mapujícím rychlost větru a stav počasí. Nově jsme navázali spolupráci s původně českou a dnes po celém světě působící datovou platformou Keboola, která má unikátní expertizu v analýze dat.

Češi jsou v některých věcech velmi konzervativní. Je náročné přesvědčit manažery firem, aby experimentovali s umělou inteligencí?

Není to složitější než to vysvětlovat například Švédovi nebo Švýcarovi. Vlastně bych řekl, že řada českých firem je opravdu velmi chytrá, investuje a vidí výhodu technologií. Zmiňoval

jsem, že to, co šlo udělat za 10 hodin, nyní stihnete za hodinu. To je výhoda, která je snadno vysvětlitelná komukoli. Myslím si, že tu panují obavy o bezpečnost, například o ochranu osobních údajů.

Vzhledem k tomu, že mezi našimi klienty je celá řada bank, tak máme zavedeny všechny potřebné nástroje a předpisy, abychom se s tím vypořádali. Zároveň pracujeme na kybernetické bezpečnosti s našimi partnery, například se zmíněnou společností Gen. Ale také náš vlastní bezpečnostní balík pomáhá, aby si i čeští zákazníci uvědomili, že je bezpečnější svá data přesunout do cloudu, kde se o ně stará profesionální firma 24 hodin denně, sedm dní v týdnu.

Inzerce

Jak AI mění svět a byznys

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY Google

■ Centrální banka

Julie Hrstková
julie.hrstkova@hn.cz

Centrální banka stále zůstává u politiky drahých peněz

Stabilita je slovo, které zní podstatně lépe než nečinnost. Oba výrazy v každém případě docela dobře vystihují poslední rok centrální banky pod vedením guvernéra Aleše Michla. Protože ČNB nedělá v oblasti úrokových sazeb absolutně nic.

V průběhu loňského roku se nevydala cestou zvyšování úrokových sazeb, přestože většina analytiků i novinářů tvrdila, že tento krok přijít musí, jinak inflace nikdy neklesne. Teď se zase odmítla vydat cestou zlevňování peněz. Základní úrokovou sazbu ve čtvrtek ponechala na sedmi procentech. A to přesto, že většina analytiků opět tvrdí, že je nejvyšší čas zahájit postupné snižování úroků. Inflace totiž pro změnu klesá až moc rychle. Navíc je na tom ekonomika daleko hůř, než se čekalo. Průmysl padá do recese a úvěrová aktivita klesá o desítky procent. Zkrátka není důvod škrtit ekonomiku drahými penězi, když teorie už dávno prokázala, že špatným vlivem velmi přísné měnové politiky trpí ekonomika zbytečně dlouho. A s ní samozřejmě i lidé.

Centrální banka má ale také svoje vysvětlení. Lze ho shrnout do věty: vláda má mizernou rozpočtovou politiku a inflaci svými kroky popohání. Zkrátka jádrová inflace, a to včetně výhledu na další rok, zůstává nepříjemně vysoká. Hospodaření státu je deficitní a drahé energie povedou výrobce z rozhodnutí vlády k dalšímu zdražení. Inflačním vyhlídkám kromě vlády nepomáhají ani odbory a jejich tlak na vyšší mzdy. Navzdory faktu, že mzdy rostou pomaleji, než ČNB očekávala.

Sazby tedy zatím zůstanou nezměněné a pak se uvidí – v prosinci bude o trochu víc jasno, v lednu ještě víc a třeba v únoru bude tolik čísel z makroekonomiky, že už to možná bude stát za to.

Stejně jako evidentně nebylo žádnou tragédií, že ČNB loni dál nezvyšovala úrokové sazby, nebude mít pravděpodobně velký vliv ani mírný (pokud bude mírný) odklad snižování. Prvním lakmusovým papírkem bývá nemovitostní trh, který si prošel extrémním propadem poptávky a částečným poklesem cen. Oživení poptávky v posledních měsících naznačuje, že pokles cen už vyrovnal drahé hypotéky. Představa, že nominální ceny budou i nadále klesat,

a to až do prvního, druhého či jakéhokoliv dalšího poklesu sazeb, je nereálná. Nabídky mnohých developerů, které zahrnují i jedno- či dvouletou „hypotéku“ (neboli půjčku od developera) za poloviční úrokovou sazbu, naznačují, že se ceny (v nominálním vyjádření) přinejmenším stabilizovaly. Ustálily se na nové hladině, která začala být zajímavá pro obě strany. Navíc prudké oslabení koruny mohlo nalákat zájemce ze zahraničí.

Další otázka je průmysl a dynamika ekonomiky. Brzda vysokých úroků je jasná. Jenže Česko je proexportní politika, což znamená, že donedávna podniky využívaly levné eurové úvěry, takže české sazby měly omezený vliv. Aktuální zpomalení je tedy výsledkem nejen úrokové drahé české koruny, ale také výrazného propadu zahraniční poptávky i špatné dlouhodobé hospodářské politiky mnoha minulých vlád. Tedy nejen deficitního rozpočtu, ale také faktické neexistence dopravní infrastruktury, dobrého školství a mnoha dalších všeobecně známých neduhů. Jak říká staré přísloví, tak dlouho se chodí pěšky a jezdí vlakem rychlostí koňského povozu, až nás investoři objíždějí rychlodráhou přes Rakousko a dálnicí přes Polsko.

Stabilitu úrokových sazeb v prostředí prudce klesající inflace i ekonomiky lze také brát jako další vztek vládě, s níž současná centrální banka nemá zrovna ideální vztahy. Předzvěst zdražení energií, které čeští výrobci – jak ukázali dostatečně průkazně již v letošním roce – nejspíš využijí k dalšímu zdražovacímu skoku, si jistotu opatrnost žádá. Není ovšem nutné tvrdou měnovou politiku protahovat donekonečna.

~
Zkrátka jádrová inflace, a to včetně výhledu na další rok, zůstává v Česku nepříjemně vysoká.

■ Zahraniční politika

Dvě, možná tři fronty války brutálních režimů proti Západu

Tomáš Sedláček
autor@hn.cz

Co má společného ruský nikým nečekávaný útok na Ukrajinu a nikým nečekávaný útok na Izrael z Gazy? Kromě momentu překvapení, který doprovázel obě ofenzivy, mají tyto dvě zdánlivě oddělené války společného mnohem více, než to na první pohled vypadá. Jsou to dvě tváře téže války. Západ je pod útokem totalitních, mocenských a netolerantních režimů, které utlačují, zavírají a vraždí své vlastní menšiny. Jedná se o jednu jedinou válku s dvěma, možná třemi frontami.

Na začátek je dobré si všimnout, že Ukrajina i Izrael jsou nejvýchodnějšími výspami Západu. Na východ od Izraele panuje totalitní, nedemokratický režim, který chce úplné zničení a podmanění, zlomení Státu Izrael. Na východ od Ukrajiny panuje také totalitní, nedemokratický režim, který chce úplné zničení, zlomení a podmanění Ukrajiny. Na obou těchto místech byl Západ napaden Východem. V mnoha smyslech těchto slov.

V obou případech byly první výstřely vypáleny ze strany totalitních, východních režimů. A první výstřely byly brutální, násilné a masivní. V obou případech byl první útok na civilisty. V obou případech byla první krev, která tekla, krví civilní. V obou případech šlo o nelidskou brutalitu, mučení dětí, znásilňování a nelidské, zvířecí (a horší) násilí. Jako by Západ napadli skřeti. Bůhví zda by i oni přišli se stejnou mírou bezmozkové, přehnané brutality. V obou případech to byl útok terorem, strachem.

Ukrajina byla napadena, protože chtěla patřit k Západu, nikoli již k Východu, k Rusku (na rozdíl třeba od Běloruska, které je dodnes vazalským státem Ruska). Izrael patří k Západu od svého založení – ostrov demokracie, který je od svého začátku při každé příležitosti napadán všemi svými sousedy.

Obě války mají také shodný potenciál přerůst ve válku světovou. Rusko je podporované Čínou a dalšími východními totalitními režimy. Gaza je podporovaná propalestinskými státy a obyvatelstvem po celém světě, z nichž nejstrašidelnější je Írán. V obou střetech také shodně hrozí jaderná eskalace.

Na druhé straně stojí svět západní, svobodný, demokratický a prosperující. Jistě, Západ není bez viny, o které můžeme debatovat dlouho. Novou válkou se však tyto rozpory nevyřeší, naopak se prohloubí. Nicméně obě tyto války, obě tato krveprolití začal Východ. Představa, že se Západ nebude bránit a nechá se se zvednutými rukama převálcovat násilníky, je naivní a pro Západ sebevražedná. Kam má ustupovat Ukrajina, kam Izrael? Kam Západ?

Zatímco útok na Ukrajinu Evropu sjednotil a hranice mezi Západem a Východem tím získaly jasnou demarkační linii, frontu (s výjimkou Maďarska a Slovenska), druhý útok, útok na Izrael, rozdělil Západ zevnitř. Za Hamásem nestojí jen část arabských států, ale často se k nim přidává i západní levice.

Když byla napadena Ukrajina, lidé v Berlíně, Paříži, Londýně a Stockholmu se mohli cítit bezpečně. Frontové linie byly daleko. Nyní se již nemohou cítit bezpečně ani ve svých vlastních městech, zejména Židé ne. Frontová linie je potenciálně v jejich vlastních ulicích. Namísto odsouzení brutálního činu známé teroristické organizace, která má ve svém krédu vyhla-

zení Izraele, vedl tento brutální čin k nárůstu antisemitských útoků o 388 procent v USA, o 1350 procent v Londýně, nemluvě o Německu a Francii, kde podobný nárůst násilností probíhá postupně mnoho let.

Zatímco Greta Thunbergová odsuzuje zvěrstva Hamásu, sama je v této válce na stejné straně jako Hamás. A zde se rýsuje ona třetí fronta, třetí válka, v ulicích měst Západu. V některých zemích se na stejnou stranu s Hamásem dokonce staví i část členů komunity LGBT+. Paradoxně ti, kteří by v Gaze nepřežili na svobodě ani deset minut.

Narativ spojení je naivní, nicméně vychází zřejmě ze snahy „utlačovaných“ vidět svět v marxistickém třídním boji utlačovaní-utlačovatel. Přitom právě Židé byli utlačovanou menšinou skoro všude po tisíce let. Jediné místo, kde měli aspoň trošku klidu, byl Izrael. Ani to již neplatí. Nicméně přes veškeré útlaky se Židé stali menšinou úspěšnou. Izrael dnes není slabý stát, naopak. A to se, zdá se, neodpouští.

Autor je ekonom a lektor
Metropolitní univerzity Praha

■ Stranické preference

Jan Kubita
jan.kubita@hn.cz

V průzkumech se skrývá nenápadná věc. A Babišovi s Okamurou se určitě nelíbí

Máme venku tři aktuální průzkumy politických preferencí a vedle mírného posilování populistů a dalšího oslabování vládní pětikoalice v nich můžeme najít i jednu zajímavou věc – komunisté nám stále přežívají.

Byla to u demokratických i mnoha jiných rozumných voličů velká radost, když KSČM před dvěma lety konečně vypadla ze sněmovny. Byla to tedy radost trochu smutná, protože tihle hrdí dědicové zločinecké KSČ vydrželi skočit v dolní parlamentní komoře poslední skoro tři desítky let. Radost byla nicméně namířena a přišlo s ní i všeobecné doufání, že jde o definitivní konec komunistů v Česku.

Ale konec to stále není.

Ačkoli je KSČM už dva roky neviditelná, v televizích a rozhlasích o ní neslyšíme, v novinách o ní nečteme, ona se pořád drží těsně pod pěti procenty. Jako by nám chtěla vzkázat: „Pozor, stále jsme tady. Ještě se můžeme vrátit.“

Agentura Median jí v průzkumu provedeném v září přidělila 4,5 procenta voličských hlasů. Kantar zjistil za stejné období preference ve výši tři procent, ale STEM také za stejné období 4,3 procenta. Je to jen kousek k pětiprocentní hranici pro vstup do sněmovny. Komunisté by dnes dostali stejně, možná i o něco víc hlasů než v posledních sněmovních volbách v roce 2021. Nebo jinak řečeno, komunisté si i po dvou letech neviditelnosti udržují svých plus minus dvě stě tisíc voličů. Je to jejich dna, ale je pevná a od pevného dna by se mohl leckdo odrazit.

U českých komunistů to možná předpokládat nelze. Ukázali se jako neschopní nejen v praktické politice, ale i v populismu, kde je do kapsy strčily obě největší politické slibotechny v zemi – Andrej Babiš i Tomio Okamura. KSČM dnes prostě jen zbyli ti nejvěrnější.

Pro nás, kteří víme, že komunisté přinášejí jen špatné věci, je to ale dobrá poloha. Těch dvě stě tisíc zaseklých voličů KSČM se zřejmě nechce hnout z místa. Je pravděpodobné, že po příštích volbách neudělají Babiše s Okamurou ještě mocnější. Takže ano, hlídáme pečlivě, aby se komunisté od toho svého dna přece jen neodrazili, ale klidně ať jsou ještě nějakou dobu tak silní jako dnes.

■ Kauza Feri

Petr Honzejek
petr.honzejek@hn.cz

Odsouzení Dominika Feriho dává ženám velkou šanci na změnu

Dominik Feri dostal u soudu tři roky natvrdo. Rozsudek není pravomocný, exposlanec se odvolal. Jedno ale můžeme říci už teď. Samotná skutečnost, že se případ bývalého mladého politika původně podezřelého z osmi sexuálních útoků dostal k soudu, který tři z nich vyhodnotil jako znásilnění, má potenciál pohnout s českou společností. Ať už odvolací soud dopadne jakkoli, případ už nyní přispěl ke změně vnímání sexuálního násilí. A zlepšil pozici žen, které mu byly a jsou vystaveny.

Je smutným faktem, že společenská atmosféra v Česku dosud podvědomě favorizovala násilníky. Ne snad že by jim někdo nadšeně tleskal. Ovšem stereotypy jako „Může si za to sama“, „Neměla tím parkem chodit v noci“, „Co si asi myslela, když do toho bytu šla“ či „Manžel přece nemůže manželku znásilnit, žena má plnit manželské povinnosti“ můžeme zaznamenat nejen v debatách na sociálních sítích. Propisují se i do toho, jak s oběťmi násilí často nakládají orgány činné v trestním řízení. Případů, kdy žena přišla ohlásit znásilnění na policejní stanici, kde s ní pak zacházeli tak buransky, až nakonec litovala toho, že to celé nenechala být, jsou stovky. Není divu, že velká část případů sexuálního napadení zůstává podle relevantních průzkumů v Česku nenahlášena.

Nyní, skrze široce medializovaný případ bývalé vycházející hvězdy TOP 09, mohou ženy, které sexuální násilí v té či oné formě zažívají, zjistit, že jejich situace už není beznadějná, jako bývala. Vidí, že za znásilnění se už, zcela správně, nepovažuje jen hrubým fyzickým

násilím vynucený pohlavní styk, ale i nucení k sexu méně brutálními metodami. Vidí, že ani když proti nim bude stát vlivný muž, který nemá problémy se zaplacením superkvalitních obhájců, nejsou dopředu odstaveny do pozice hysterických osob, jimž nakonec nikdo neuvěří. Vidí, že vyšší společenské postavení dotyčného násilníka nutně neznamená, že nemá smysl cokoli hlásit. A i policisté, kteří se zatím k obětem sexuálního násilí často chovali s empatií hlavní postavy filmu Borat, se snad při sledování případu Feriho chytí za nos. Situace se zkrátka může po tomto novém rozsudku začít obracet k lepšímu.

Změna v posuzování případů sexuálního násilí se samozřejmě neodehraje ze dne na den. Představa, že definice znásilnění je naplněna pouze v momentu, kdy násilník oběť ztluče pěstmi, pořeže ji, strhá z ní oblečení, ukojí se a nakonec ji zabije zhruba asi jako ve slavném filmu Smrt stopařek, je u nás pořád silná. Shod-

~
Nyní, skrze široce medializovaný případ, mohou ženy, které sexuální násilí v té či oné formě zažívají, zjistit, že jejich situace už není beznadějná.

ne se na ní i osazenstvo hospody čtvrté cenové skupiny před zavíračkou s jinak noblesním Karlem Schwarzenbergem, který od začátku Feriho bránil s tím, že „je přece normální, když se pětadvacetiletý kluk pokouší dostat holku do postele“ – a po vynesení rozsudku pravil, že mu je Feriho líto a kdo ví, jak je to s nezávislostí soudu. K úplné změně tohoto historicky podmíněného mentálního nastavení jedno odsouzení celebrity nestačí.

Další problém spočívá v otázce, jak by se české orgány činné v trestním řízení s podobným případem vypořádaly, kdyby v pozici obviněného nebyla celostátně známá osobnost. Jak by to asi dopadlo, kdyby z podobných nechtutností, které Feri provozoval podle prvoinstančního rozsudku přímo na půdě Poslanecké sněmovny, byl podezřelý dejme tomu vedoucí noční směny supermarketu v pohraničí – a v pozicích poškozených by nebyly vzdělané dívky s nadprůměrným právním vědomím, ale ženy vzešlé z mizerných sociálních poměrů? Osobně bych si vsadil na to, že by dotyčný potrestání unikl. Pokud by se vůbec dostal před soud.

Případ Dominika Feriho i jeho společenské konsekvence v sobě mají hodně nejistot. Nevíme, jak nakonec kauza dopadne u odvolacího soudu. A nevíme ani, do jaké míry bude skutečně přelomová v tom smyslu, že zcela změnil pohled společnosti na sexuální násilí. Ale přesto: Dominik Feri, který byl považován za politickou naději, jež promění Česko, nakonec tohoto cíle dosáhnout může. I když úplně v jiném smyslu, než se od něj čekalo. A než si představoval on sám.

■ Fotokomentář

Ciarán udeřil Zaměstnanci správy městečka Ile-Tudy v západní Francii se snaží odklidit stromy a trosky poté, co obrovská bouře Ciarán zasáhla velkou část severozápadní Evropy. V Německu, Nizozemsku a Belgii si bouře ve čtvrtek vyžádala tři oběti na životech. Tlakovou níž doprovází silný nárazový vítr o rychlosti až kolem 110 kilometrů za hodinu. Jenom v Nizozemsku byly kvůli počasí zrušeny stovky letů a částečně byla přerušena i lodní doprava. Podle německých hasičů je bouře, označovaná v Německu jako Emir, výrazně silnější, než se čekalo. Zdá se, že po klimaticky dramatickém létě přišel do Evropy klimaticky dramatický podzim.

Foto: Profimedia

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

REDAKCE: 233 071 111
REDAKCE@HN.CZ
PŘEDPLATNÉ: 217 777 888
ADRESA:
PERNEROVA 673/47,
186 00 PRAHA 8

Vydává Economia, a.s.,
IČO 28191226

• Šéfredaktor
Hospodářských novin
Jaroslav Mašek

• Zástupci šéfredaktora
Milan Mikulka, Petr Honzejek,
Michaela Ryšavá

• Manažer redakce
Martin Denemark

• Názyry Petr Honzejek

• Analytik HN Martin Ehl

• Domáci Michaela Ryšavá

• Zahraníčí Tomáš Procházka

• Ekonomika Milan Mikulka

• Víkend Tomáš Procházka

• PročNe Gabriela Marešová

• Vedoucí vizuálního
oddělení Matej Slávik

• Zlom Zdeněk Fried

• Autor layoutu HN
Jan Vyhnánek

• E-MAILY:
jmeno.prijmeni@hn.cz

• PŘEDPLATNÉ
tel.: 217 777 888,
predplatne@economia.cz

• INZERCE:
inzerce@economia.cz

• MARKETING:
Eva Došková,
eva.doskova@economia.cz

• PŘÍJEM INZERCE
tel.: 233 073 169, 233 071 216

Hospodářské noviny používají
zpravodajství agentur
ČTK a Thomson Reuters.

Tiskne: Czech Print Center –
tiskárna Praha a Ostrava

Četnost vydání:
pondělí až pátek,
místo vydání Praha

Autorská práva vykonává
vydavatel. Jakékoli užití
části nebo celku, zejména
rozmnožování a šíření
jakýmkoli způsobem
(mechanickým nebo
elektronickým) i v jiném
než českém jazyce
bez písemného svolení
vydavatele je zakázáno

Jednotlivé složky HN jsou
samostatně neprodejné.

© 2023 Economia, a.s.

Ročník LXVII

Nevyžádané příspěvky
se nevracejí

MK ČR E 4689

Audit nákladu: ABC ČR.

Hospodářské noviny

ISSN 0862-9587 (Print)

Hospodářské noviny

ISSN 2787-950X (Online)

Internet www.hn.cz

Týden s technologiemi

Google vydělává na lenosti a pojištění, elektroauta „brzdí“

Otakar Schön
otakar.schon@hn.cz

Soudní líčení ve sporu amerického ministerstva spravedlnosti proti Googlu ukazuje, jak Google vydělává a jak si udržuje svou pozici. Na veřejnost se dostávají informace o vnitřním fungování trhu s internetovou reklamou, které se Google snažil za každou cenu utajit. A není se čemu divit. Jde o stovky milionů dolarů.

Klíčem k úspěchu Googlu se vedle kvality samotného vyhledávače stala jeho všudypřítomnost. Google investoval do vlastního prohlížeče, který nakonec úplně ovládl trh, do vlastního operačního systému pro mobily, který má dominantní podíl na trhu. A co Google nevybudoval, to si koupil. V roce 2014 zaplatil sedm miliard dolarů za to, že jeho vyhledávač bude výchozím zdrojem vyhledávání. V roce 2021 už Google za udržení pozice výchozího vyhledávače zaplatil 26,3 miliardy dolarů.

Většinu z toho získal Apple, podle informací deníku New York Times

šlo předloni o 18 miliard dolarů. Google si už vyzkoušel, jak to dopadne, když Apple změní výchozí software. I když Mapy od Applu fungovaly a mimo USA stále fungují výrazně hůře než ty od Googlu, Apple svůj produkt prosadil a na iPhonech Google Mapy začaly uživatele výrazně ztrácet. Mezi největší příjemce peněz, ale s velkým odstupem, patří i Samsung, který do svých telefonů dává nejen Chrome, ale i vlastní webový prohlížeč. Samsung podobně jako Apple těží z velkého podílu na trhu.

Během soudního procesu se potvrdila známá pravda, že uživatelé jsou líní měnit výchozí nastavení. To je důvod, proč Google chce, aby jeho vyhledávač byl po rozbalení z krabice rovnou nastavený. A je to také důvod, proč v Evropě při nastavení nového telefonu s Androidem musí uživatelé volit, který vyhledávač chtějí používat. Tento krok si vynutila Evropská komise v podobném sporu s Googlem. Stejně tak komise v červnu 2023 varovala v rámci předběžného šetření Google, že porušuje pravidla hospodářské soutěže v oblasti internetové reklamy. Google se

ohradil, ale to je pouze začátek sporu, který může v EU vést i k odprodeji části reklamního byznysu Googlu.

Firma se hájí tím, že její produkt je nejlepší (a většina uživatelů si ve volbě vyhledávače nadále volí Google). Když ovšem Google o pozici výchozího vyhledávače přijde, dramaticky se to projeví. Mozilla v roce 2014 změnila výchozího poskytovatele vyhledávání na Yahoo a Google přišel o většinu uživatelů. Celých 60 procent vyhledávání mířilo na Yahoo, na Google zbylo jen 33 procent. U uživatelů Firefoxu, kteří měli nastavený jako výchozí vyhledávač Google, přitom firma zpracovávala 90 procent všech vyhledávání. Šéf Mozilly ve své výpovědi podpořil obhajobu Googlu,

když uvedl, že po změně vyhledávače na Yahoo došlo ke zhoršení uživatelské zkušenosti prohlížeče Firefox. Mozilla se pak vrátila ke Googlu.

Dokumenty odtajněné soudem ukázaly také 20 klíčových slov, jež Googlu nesou největší příjmy z reklamy. V seznamu, který se týká jediného týdne z konce září 2018, jsou tři vyhledávané termíny spojené s iPhone, pět vyhledávání spojených s pojištěním, tři související s připojením k internetu. Příjmy z reklam vychází z popularity různých termínů a ochoty firem platit za reklamu, jež se u takových slov objeví. V Česku například loni mezi nejdělejšími termíny patřila fotovoltaika a s ní spojená vyhledávání, třeba názvy konkrétních firem.

O tom, jak lukrativní jsou některá vyhledávání, svědčí i množství reklam, jež se u takových výsledků objevují. I nyní je při vyhledávání „fotovoltaika“ na jedné stránce s výsledky pět sponzorovaných odkazů, stejně je to také u „povinného ručení“.

Špatný týden neměl jen Google, nepříznivé zprávy se týkají i elektrovozů. Jejich podíl na trhu roste, ale výrobci naráží na potíže. Ford podle

souhrnu serveru The Verge zastavil dvanáctimiliardovou (v dolarech) investici do nové továrny na elektrovozy. GM odložilo uvedení nových elektrických modelů a také spuštění nové továrny a zrušilo plán na společnou výrobu s Hondou. Kvůli stavu globální ekonomiky zpomaluje budování nové továrny v Mexiku i Tesla. Té po vlně pro zákazníky zájmového snižování cen klesla ziskovost na čtyřleté minimum.

Špatné zprávy o elektrovozech se dotýkají i Česka kvůli navázání ekonomiky na německý Volkswagen. Firma oznámila, že zatím odkládá rozhodnutí o výstavbě obří továrny na baterie pro elektromobily. Jedním z možných míst pro vybudování výroby klíčové komponenty elektrických aut byly Líně na Plzeňsku. Jako důvod odložení Volkswagen uvedl pomalejší nástup elektromobilů v Evropě.

Právě zpomalení růstu zájmu o elektrovozy a tlak levných automobilů s elektrickým pohonem z Číny ovlivňují rozhodování západních automobilek více než případné obavy zákazníků z kapacity dobíjecích stanic.

Komentář

Výkon české ekonomiky je slabý. Pár pozitiv se ale najít dá

Kevin Tran Nguyen, Komerční banka

Tuzemská ekonomika si letos příliš dobře nevede. Po stagnaci v první polovině roku ve třetím kvartálu opět narazila a mezičtvrtletně klesla o 0,3 procenta. Meziročně byl hrubý domácí produkt nižší o 0,6 procenta a za celý letošní rok tak téměř s jistotou zaznamená pokles. Za slabým výkonem stojí zejména nízká spotřeba domácností i komplikace v průmyslu, který čelil nejen slabší poptávce, ale také obnoveným problémům v subdodávkách automobilového sektoru. Ty by už měly odeznívat, což spolu s pozvolným oživením spotřebitelské poptávky pomůže k obnovení mírného růstu v závěru roku.

I přes špatnou náladu v ekonomice a její slabý výkon jsou však fundamenty domácností a podniků silné. Vysoká úroveň úrokových sazeb, která při zohlednění námi očekávaného poklesu inflace v příštím roce ke dvěma procentům výrazně nabádá ke spoření, přináší domácnostem jisté benefity. Díky jejich pozici čistých věřitelů v bankovním sektoru (mají více uloženo než napůjčováno) a vzhledem k tomu, že úroky na vkladech narostly rychleji oproti déle fixovaným úvěrům, je zátěž úrokových nákladů díky příjmům z vkladů značně kompenzována.

Podniky vzhledem k poklesu zadlužení a vysokému objemu likvidity rovněž zmírily negativní dopad růstu sazeb na čisté úrokové náklady. Slabá ekonomika navíc jejich provozní marže nedostala pod nadměrný tlak, přičemž oproti loňsku je dokonce navýšily. Domácnosti tak vstupují do mzdových vyjednávání v poměrně silné pozici vzhledem k napětí na trhu práce a dobrému finančnímu postavení firem. To by mělo podpořit jejich snahu o kompenzaci propadu kupní síly vlivem vysoké inflace.

To by skrze růst disponibilních příjmů podpořených výnosy z úspor spolu s jejich vysokým stavem přineslo výraznější impuls pro oživení spotřebitelské poptávky. Ta dosud k nakopnutí ekonomiky příliš nepřispívá.

Číselné údaje ze světových trhů převzaty ze servisu agentury

The Financial and Risk business of Thomson Reuters is now Refinitiv.

REFINITIV

KURZOVNÍ LÍSTEK

BCPP 2. LISTOPADU 2023

AKCIE						
Název cenného papíru	Závěrečný kurz v Kč	Změna	Objem obchodů (ks)	Objem obchodů (tis. Kč)	1 Y změna v %	
COLT CZ	560.00	0.18%	7772	4343.76	2.00%	
ČEZ	992.00	-1.78%	258580	257560.33	21.94%	
ERSTE BANK STK	836.00	0.97%	76548	63824.22	36.29%	
KOFO LA	271.00	1.12%	4898	1323.86	16.31%	
KOMERČNÍ BANKA	703.00	3.38%	182750	126663.92	-2.23%	
MONETA MONEY BANK	90.80	1.68%	497756	44923.82	25.94%	
PHILIP MORRIS	16080.00	0.50%	664	10670.44	-2.66%	
VIENNA INSURANCE	628.00	1.62%	8269	5191.46	14.18%	

INDEX PX						
Název indexu	Závěrečný kurz	Denní změna %	Denní max.	Denní min.	1M změna %	6M změna %
PX	1385.18	1.05	1385.18	1369.49	2.85	0.38

KOMODITNÍ TRHY 2. LISTOPADU 2023

POTRAVINY			
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch
CUKR ě. 11 (surový)	CSCE	USD/lb	
BŘEZEN	27.36	27.51	39890
KAKAO	CSCE	USD/t	
PROSINEC	3865	3794	17278
KÁVA ROBUSTA	LIFFE	USD/t	
LISTOPAD	2524	2491	14

ENERGIE			
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch
ROPA LEHKÁ	NYMEX	USD/bar	
PROSINEC	82.01	80.44	219742
ROPA BRENT	ICE	USD/bar	
LEDEN	86.28	84.63	237276
TOPNÝ OLEJ	NYMEX	USD/gal	
PROSINEC	3.0301	2.9615	35709
MOTOROVÁ NAFTA	ICE	USD/t	
LISTOPAD	910.5	893	39285
ZEMNÍ PLYN	NYMEX	USD/MMBtu	
PROSINEC	3.474	3.494	81171
POVOLENKY	ICE	EUR/mt	
PROSINEC 2023	78.95	78.54	33880

DRAHÉ KOVY			
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
Londýn	Dop fix	Odp fix	Volný trh 24H
Zlato	1982.50	1986.35	1981.695
Stříbro	23.035		22.7675
Platina	925	929	923.14505
Palladium	1121	1129	1105.53345

ZLATO			
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
ZLATO	COMEX	USD/tr.oz	
LISTOPAD	1981.5	1978.8	39

Burza cenných papírů Praha

POWER EXCHANGE

CENTRAL EUROPE

1. LISTOPADU 2023

Název kontraktu	Závěrečný kurz (EUR)	Změna %
BL PROSINEC 2023	91.54	-6.34
BL 1Q 2024	121.14	-1.47
BL ROK 2024	120.12	-0.60
PL PROSINEC 2023	123.32	-1.99
PL 1Q 2024	152.55	-1.56
PL ROK 2024	140.58	-0.74

Vysvětlivky k energetické burze

Praha: BL - Base load, PL - Peak load

KURZOVNÍ LÍSTEK

KURZY DEVIZOVÉHO TRHU

ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

PLATNOST OD 2. LISTOPADU 2023

POŘADOVÉ ČÍSLO: 212

ZEMĚ	MNOŽSTVÍ	KÓD	KURZ
AUSTRÁLIE	1	AUD	14,889
BRAZÍLIE	1	BRL	4,662
BULHARSKO	1	BGN	12,592
ČÍNA	1	CNY	3,157
DÁŇSKO	1	DKK	3,299
EUROZÓNA	1	EUR	24,625
INDIE	100	INR	27,762
IZRAEL	1	ILS	5,835
JAPONSKO	100	JPY	15,409
KANADA	1	CAD	16,742
MAĎARSKO	100	HUF	6,443
MMF	1	XDR	30,235
NORSKO	1	NOK	2,073
POLSKO	1	PLN	5,534
RUMUNSKO	1	RON	4,956
ČNB přestala vyhlášovat kurz ruského rublu			
ŠVÉDSKO	1	SEK	2,084
ŠVÝCARSKO	1	CHF	25,603
THAJSKO	100	THB	64,383
TURECKO	1	TRY	0,815
USA	1	USD	23,096
V. BRITÁNIE	1	GBP	28,220

Vladimír Ševela
vladimir.sevela@hn.cz

Víkend

V

Martian Musk

Elon Musk chce vyjednat mír s Ruskem, rozzlobil Izrael i uživatele Twitteru. Je to člověk odtržený od reality, nebo vizionář, který zachrání lidstvo? Odpovědi se pokouší přiblížit jeho biografie, jež nyní vyšla i česky.

Chcete také jednou létat s F-35?

Učte se anglicky, říká Aleš Svoboda. Muž, který chystá armádu na obří změnu. A sebe na možný let do kosmu.

Strany 20–21

Inženýr teroru z Pásma Gazy

Pomsta za nepřijetí na vysokou školu. Příběh teroristy, jehož bomby pro Hamás děsily izraelská města.

Strana 24

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Musíme vymyslet, jak zajistit mír na Ukrajině, a podle mě je třeba obnovit normální vztahy s Ruskem," řekl Elon Musk minulý týden v online panelové diskusi na sociální síti X (dříve Twitter), kterou nejbohatší člověk planety vlastní. Jihoafrický rodák dodal, že je třeba dojednat příměří, protože slabší Ukrajina se ocitla v „bezradné“ situaci a případná konfrontace s aliancí Rusko–Čína–Írán by pro Západ dopadla špatně. Na začátku října ve svém tweetu Musk navrhl, aby Krym byl ponechán Rusku a Ukrajina se stala „neutrálním“ státem.

S podobnými myšlenkami a obavami z třetí světové války přišel Musk na Twitteru už před rokem. „To je morální idiotství, opakování kremelské propagandy a podraz vůči Ukrajincům, jejich odvaha a oběti," reagoval tehdy významný představitel ruské protiputinovské opozice, mistr světa v šachu Gari Kasparov. Před týdnem zase dvaapadesátiletý Musk vyvolal kontroverzi tím, že nabídl své satelity Starlink pro využití při humanitární pomoci v Gaze. Izrael nápad odmítl s tím, že technologie zneužijí teroristé z Hamásu. Podnikatel v říjnu také zveřejnil jednu ze svých mnoha jízlivostí: dá prý miliardu dolarů Wikipedii, když změní svůj název na Dickipedi (volně přeloženo „údupedii“.) Nelíbilo se mu, že provozovatelé internetové encyklopedie posílají uživatelům žádosti o finanční podporu.

Poté, co Musk loni v říjnu ovládl Twitter a změnil jeho fungování, začaly sít opouštět desítky celebrit i miliony uživatelů. Zpěvák Elton John či herečka Whoopi Goldbergová prohlásili, že platforma se kvůli Muskovi, který třeba obnovil účet exprezidentovi USA Donaldu Trumpovi, mnohem víc než dřív otevřela dezinformacím.

Před dvěma lety byl Elon Musk na vrcholu. Stal se nejbohatším člověkem na světě a časopis Time ho vyhlásil Osobností roku. „Je to muž, který usiluje o záchranu naší planety a zároveň se snaží zajistit pro nás nové místo k životu," líčil magazín jeho vizi přestěhovat lidstvo pomocí jím vyráběných raket na Mars a do té doby alespoň vylepšit zdejší životní prostředí svou sázkou na elektrická auta. Mezi nimi je Muskova Tesla nejznámější značkou. V této době jeho největší slávy začal být miliardáři téměř neustále nablízku bývalý šéf CNN a zmíněného Timu Walter Isaacson, autor předchozích životopisů Steva Jobse či Alberta Einsteina. „Musk mi dovolil, abych za ním dva roky chodil jako stín, zval mě na svá jednání, vedl se mnou desítky rozhovorů," píše Isaacson v takřka 700stránkové biografii Elon Musk, která vyšla v září v USA a minulý měsíc také v českém překladu v nakladatelství Práh. Elitní novinář zpovídal spoustu Muskových příbuzných, spolupracovníků, přátel i nepřátel.

„Všem, koho jsem urazil, bych jenom chtěl říct, že jsem inovoval elektrická auta a posílám lidi v raketě na Mars. Myslete si, že jsem zároveň pohodový, normální chlápek?" optal se Musk moderátora v televizním rozhovoru v květnu 2021.

A tato otázka je také leitmotivem Isaacsonovy knihy. Nebo ještě přesněji: autor v ní řeší dilema, jestli Muskovy technologické a byznysové počiny a tah na bránu mohou vyvážit jeho často bezohledné, až urážlivé chování na hraně psychopatie, exhibicionismus a podle mnohých ujeté politické postoje. Isaacson si možná odpovídá už v úvodu životopisu, kde cituje objekt svého dřívějšího zájmu, zakladatele Applu Steva Jobse: „Lidé, kteří jsou dost šílení na to, aby věřili, že dokážou změnit svět, ho skutečně změní.“ Za Isaacsona se ještě ptáme, zda zmínění jedinci dokážou změnit svět k lepšímu.

Otec na mě řval, že jsem k ničemu

Elon Reeve Musk byl coby nejmenší a nejmladší dítě ve třídě dlouho terčem šikany. Jednou ho skopali tak, že skončil v nemocnici. Ještě po desítkách let chodil na lékařské zákroky, při nichž mu lékaři opravovali poškozenou tkáň v nose. „Všechny fyzické šrámy však bledly ve srovnání s emočními ranami, které mu zasadil vlastní otec," píše Isaacson, který pochopitelně hledal kořeny Muskovy povahy v jeho dětství. Eroll Musk svému synovi po zmíněné nakládačce a návratu z nemocnice ještě vynadal, že si za ni může sám. „Musel jsem tam hodinu stát a poslouchat, jak na mě řve, nadává mi do idiotů a říká, že jsem k ničemu," vzpomínal Elon Musk na jeden z předělů v soužití s otcem, exaltovaným elektroinženýrem, který jej přivedl na svět s finalistkou soutěže Miss Jižní Afrika. Manželé se ještě během Elonových školních let rozvedli. V rozhovoru pro knihu Muskův otec hrdě uvedl, že své syny Elona a Kimbala vychovával „v extrémně tvrdé rváčské autokracii" a že Elon „později stejně tvrdou autokracii uplatňoval na sebe i na druhé“.

Školák Musk, který ve třídě patřil spíš k lepšímu průměru než k premiantům, dělil volný čas mezi čtení a programování. Jeho asi nejoblíbenější kniha byla Stopařův průvodce po Galaxii, v níž hrdinu zachrání kosmická loď chvíli před zničením hvězdné soustavy. V deseti dostal počítač s návodem na programování v jazyce Basic, v němž za dva roky vytvořil hru Blaster, kterou se mu podařilo prodat za 500 dolarů. Musk v minulých letech několikrát mluvil o tom, že trpí Aspergerovým syndromem, což je porucha, která ovlivňuje vztahovou a emoční inteligenci a sebeovládání, diagnostikován mu však podle jeho slov nikdy nebyl.

V sedmnácti se podvodem pokoušel neúspěšně získat americké občanství nepravdivým tvrzením, že jeho rodiče se narodili v USA. Nakonec odjel ještě coby nezletilec v roce 1989 do Kanady. Po dvou letech studia na univerzitě v Kingstonu v Ontariu přešel na Pensylvánskou univerzitu ve Filadelfii, kde studoval ekonomiku a fyziku. V roce 1995 se svým bratrem a investorem Gregem Kourim založili v Kalifornii firmu Zip2, která vyvíjela internetové mapy pro noviny. Po čtyřech letech se jim velmi úspěšný start-up podařilo prodat společnosti Compaq za 307 milionů dolarů, Muskův podíl činil 22 milionů. Rázem se stal celebritou Silicon Valley.

„Muskův manažerský styl se od dob Zip2 vůbec nezměnil a nikdy se nezmění. Pravidelně dlouho do noci programoval a potom se přes den ke všem choval neomaladě a odtažitě,“ píše Isaacson. Jednou z jeho oblíbených manažerských taktik prý bylo a stále je stanovit šílený termín dokončení práce a pak kolegy nutit, aby jej stihli. Po úspěchu se Zip2 spoluzaložil společnost X.com, která se přejmenovala na PayPal a poskytovala internetové platební služby. Firma vstoupila v roce 2002 na burzu a za půl roku ji koupila společnost eBay za 1,5 miliardy dolarů, přičemž Musk osobně vydělal 250 milionů. Po neshodách však musel firmu opustit.

Už předtím spřádal plány na vývoj kosmických raket, ale nejdřív se rozhodl, že se sám naučí létat. Koupil si turboprotolové letadlo Aero L-39 Albatros, které bylo vyrobené v Československu ještě před rokem 1989. „Cvičili na nich jejich stíhací piloti, takže je neuvěřitelně akrobatické. Ale je taky trochu nebezpečné, dokonce i na mě,“ vyprávěl Musk životopisci. Pár měsíců poté založil raketovou firmu SpaceX.

Ještě v roce 2002 odjel do Ruska, kde vyjednával o koupi starších ruských raket Dněpr, ale k obchodu nedošlo. „Tahle raketa nevznikla proto, aby s ní kapitalisti podnikli nějakou pošahanou výpravu na Mars,“ rozkřičel se na Muska šéf ruského týmu, a prý na něj dokonce plivnul. Čerstvý třicátník z Jižní Afriky se ale nenechal odradit a rozhodl se, že kosmické koráby bude vyvíjet sám. Při jedné z prvních prezentací – věrný svému zvyku – vyhlásil zcela nerealistické cíle: vyslat první raketu do vesmíru hned příští rok a do roku 2010 provést nepilotovaný let k Marsu. Navzdory úsilí špičkových inženýrů, které najal, i jeho taktice mísící vizionářské proslovy s brutálním nátlakem, však s těmito termíny neuspěl. Zvláště pekelné období prožíval v první polovině roku 2008, kdy po startu vybuchly tři rakety SpaceX. Navíc do insolvence tehdy mířila firma Tesla, výrobce elektromobilů, jehož vedení převzal o čtyři roky dříve, kdy do společnosti významně investoval. Nedařilo se mu sehnat další finance a vůz, který jeho kolegové navrhovali, nepřipadal Muskovi dostatečně atraktivní. „Při jedné kontrolní poradě se Musk zamračil, ledovým pohledem si přítomné přeměřil a prohlásil, že auto vypadá lacině a hnusně,“ píše se v knize.

Vezmi si červenou pilulku

Ale už v září roku 2008 se začala karta obracet. Nejdřív v kosmickém vývoji. V tom měsíci se zdařil start Falconu 1, který se zapsal do dějin jako první raketa sestavená soukromou firmou, která doletěla ze Země až na oběžnou dráhu. Musk stroj vyvinul a sestrojil bez dotací a záloh od NASA či jiných institucí s pouhými 500 zaměstnanci. Obdobná divize Boeingu měla 50 tisíc pracovníků.

Málem zkrachovala Tesla se zvedla, v roce 2012 vyjel z montážní linky první Model S, přišel kalifornský guvernér a mnozí z dvou tisíc zaměstnanců mávali americkými vlajkami. Prestižní časopis Motor Trend Magazine Teslu vybral jako vůz roku coby první elektrické auto ve své historii. Boom ale přišel až v roce 2020, kdy prudce vzrostly ceny akcií Tesly, jejíž tržní hodnota se zvýšila o 743 procent. Následující rok Muska Forbes zařadil díky jmění 219 miliard dolarů na první místo mezi miliardáři. Musk se v roce 2021 stal otcem tří dětí. Celkem jich má jedenáct – s třemi různými ženami. „Lidi budou muset vzkřísit myšlenku, že mít děti je svého druhu společenská povinnost. Jinak civilizace prostě vymře,“ řekl podnikatel, který své ratolesti pojmenoval například X.A.Xii nebo Techno Mechanicus.

Když v roce 2020 zachvátila USA koronavirová pandemie, zabrusil Musk poprvé významněji do politiky. Byl to začátek kontroverzí s ním dodnes spojených. V březnu toho roku se v kalifornské továrně rozběhla sériová výroba Modelu Y a miliardář odmítl vládní nařízení provozy zastavit a napadl rozhodnutí u soudu. „To je fašismus. To není demokracie. (...) Vraťte lidem svobodu, krucinál,“ prohlásil. Úřady ustoupily. Tehdy Musk vypustil do světa kryptický tweet: „Vezmi si červenou pilulku.“ Jde o narážku na film Matrix, kde hacker zjistí, že žije v počítačové simulaci. Má možnost si vzít modrou pilulku, po níž vše zapomene a vrátí se k pohodovému životu, nebo červenou, která mu odhalí skutečnou povahu Matrixu. Dcera Donalda Trumpa Ivanka narážku pochopila a retweetovala s komentářem: „Beru!“

Z někdejšího příznivce a sponzora prezidenta Baracka Obamy Muska se náhle stal ostrý kritik progresivních demokratů. Ve svých příspěvcích na Twitteru – který v té době ještě nevládnul – se začal opírat do podle jeho názoru přehnané politické korektnosti a „woke“ kultury bojovníků za rasovou, genderovou a sociální spravedlnost. Muskovu reakci podle Isaacsona částečně vyvolal jeho syn Xavier, který si změnil pohlaví a „začal hluboce nenávidět kapitalismus a majetek“. Otec a syn si v roce 2020 vyměňovali trpké textové zprávy, v nichž Xavier, jenž se později přejmenoval na Jennu, zdůrazňoval: „Nenávidím tebe i všechno, co reprezentuješ.“ „Na velmi osobní rovině se stal očividným svědkem škodlivých účinků indoktrinace náboženstvím woke,“ uvedl vedoucí Muskovy

kanceláře Jared Birchall. Miliardáře tento vývoj velmi zasáhl, tweetoval, že prodává „skoro všechny svůj soukromý majetek“, a skutečně se zbavil téměř všech svých nemovitostí.

V květnu 2022 vydal server Business Insider článek o tom, že Musk se ve svém soukromém tryskáci odhalil před letuškou, požadoval, aby ho uspokojila rukou, a na oplátku jí měl slíbit, že jí koupí poníka, protože žena měla zálibu v koních. Když se Musk o přípravě textu dozvěděl, tweetoval na adresu demokratů: „Stala se z nich (...) strana rozkolu a nenávisti, takže už je nemůžu dal podporovat a budu volit republikány. A teď sledujte, jakou špinavou kampaň proti mně rozjedou.“ Když článek vyšel a akcie Tesly klesly, obvinění označil za vymyšlené. Isaacson ovšem uvádí, že ze soudních dokumentů vyplývá, že firma SpaceX vyplatila zmíněné letušce odstupné ve výši 250 tisíc dolarů.

Koupil si hřiště, kde ho šikanovali

Po invazi Ruska na Ukrajinu v únoru 2022 se napadená země obrátila na Muska se žádostí o možnost využít družicový systém Starlink, který provozovala jeho firma SpaceX. Rusové totiž vyřadili z provozu část ukrajinské komunikační sítě a ukrajinská armáda se bez spojení nemohla účinně bránit. Byznysmen Ukrajinu rychle začal zásobovat malými terminály velikosti krabice od pizzy, které jsou potřebné pro připojení ke Starlinku. Náklady zčásti kryla americká vláda. V červenci 2022 na Ukrajině fungovalo už 15 tisíc těchto terminálů.

Musk však podle nové biografie změnil pohled na věc, když Ukrajinci začali Starlink využívat k útokům na ruskou námořní flotilu a další cíle na Krymu. „Tohle hrozí katastrofou,“ napsal tehdy Musk Isaacsonovi. Ruský velvyslanec v té době varoval, že operace na Krymu jsou překročením červené linie a mohou vést k jaderné odvetě. Musk prohlásil, že si nepřeje, aby byl Starlink využíván k ofenzivním vojenským akcím,

a přikázal svým inženýrům, aby satelitní komunikaci poblíž Krymu znemožnili. A v říjnu 2022 přišel se zmíněným „mírovým plánem“, podle nějž má být Ukrajina „neutrálním“ státem, jenž zůstane mimo NATO. Nicméně americká armáda později po dohodě se SpaceX vypracovala smlouvy o podmínkách používání Starlinku a na začátku roku 2023 dorazilo na Ukrajinu přes 100 tisíc nových satelitních antén.

Krátce po vydání knihy letos v září se ale Isaacson na síti X rozhodl pasáž o Starlinku „vysvětlit“, jak to nazval: tvrdil, že ve skutečnosti pokrytí satelity až na Krym nesahalo.

Musk se až manicky vyžíval v komunikaci na Twitteru. V roce 2018 nabídl thajské vládě svou ponorku na záchranu chlapců, kteří uvízli v tamní jeskyni. Dopravil ji až do Thajska, nicméně vyproštění hochů se obešlo bez její pomoci. Jeden britský jeskyňář, který radil thajským záchranářům, akci v rozhovoru pro CNN označil za „PR divadlo“. Musk reagoval palbou tweetů a v jednom nazval Brita pedofilem. Akcie Tesly klesly o 3,5 procenta a podnikatel se muži později u soudu omluvil.

Firemní právníci Muskovi radili, ať emoce na Twitteru krotí, nicméně majitel Tesly nikdy nevydržel dlouho a občas za své příspěvky sklízel bouřlivé reakce. Krátce po přeměně pohlaví svého syna Xaviera uveřejnil na síti obrázek vojáka s tváří zkřivenou bolestí a textem. „Když si dáš do profilu he/him.“ Pak tweet smazal a napsal: „Rozhodně podporuju trans jedince, ale všechna ta zájmena jsou estetická noční můra.“

V dubnu 2022, po noci strávené hraním videohry Elden Ring, v níž jde o to zabít co největší počet příšer, zveřejnil svou nabídku, která dodnes rozděljuje uživatele sociálních sítí. Musk oznámil záměr koupit Twitter, vedení firmy souhlasilo a v říjnu 2022 byla transakce za 44 miliard dolarů dokončena. „Twitter byl největší světové hřiště. Jako kluka ho na hřišti bili a šikano-

Satelitní spojení Ukrajinský voják používá systém Starlink od Muskovy společnosti SpaceX během vojenského cvičení v Černihivské oblasti. Snímek je z letošního června. **Foto: Profimedia**

Znovu úspěch
Elon Musk při otevření další gigafactory Tesly, tentokrát v březnu 2022 v braniborském Grünheide, kam dorazil i německý kancléř.
Foto: Profimedia

Se svým životopiscem
Miliardář s Walterem Isaacsonem, který knihu o Muskovi vydal v USA letos v září.
Foto: Profimedia

S matkou
Maye Musková se živila téměř 50 let jako modelka. V květnu 2022 si se synem vyšla na módní akci Met Gala v New Yorku.
Foto: Profimedia

vali (...), ale teď to hřiště mohl vlastnit," píše o Muskovi Isaacson. Dodává, že Twitterstán a Muskoverzum byly zcela odlišné vesmíry, což si Musk ještě víc uvědomil, když při první návštěvě firmy viděl na dveřích tamních záchodů nápisy „Genderová diverzita je tu vítaná“ nebo potkával lidi v tričkách „Stay woke“ (Zůstaň woke). Po převzetí odešly z Twitteru nuceně či dobrovolně tři čtvrtiny jeho zaměstnanců. Se sítí udělal řadu změn: přejmenoval ji na X, odstranil logo v podobě modrého ptáčka a omezil počet pracovníků, kteří moderovali obsah.

Od minulého měsíce se na síti X už neobjevují titulky novinářských článků, jen jejich titulní fotografie nebo ilustrace. „Sít X začala být od Muskova převzetí krajně nepřátelská ke zpravodajským médiím,“ komentoval to deník Guardian. Loni ro-dák z Pretorie dokonce zablokoval účty několika novinářům včetně redaktorů New York Times či Washington Post, kteří o něm psali kriticky. Druhý ze zmíněných listů letos v říjnu uvedl, že počet uživatelů Twitteru se za rok ztenčil o třetinu a televize CBS citovala agenturu Bloomberg, podle níž množství inzerentů kleslo dokonce o 60 procent. Mimochodem, Evropská komise aktuálně vyzývá, aby na základě platných pravidel síť X odstraňovala škodlivý obsah, jako třeba výzvy k násilí. Společnosti hrozí mnohamiliardová pokuta.

Už tolikrát jsem se střelil do nohy

„Od nákupu Twitteru žil Musk v permanentním válečném stavu a se syndromem obležené pevnosti, který ho provázel celé dětství a vstúpil mu kdykoliv snadno probuzenou zášť,“ podotýká jeho životopisec. Letos v únoru Musk spustil tweetovou salvu proti společnosti Open AI vyvíjející umělou inteligenci a podepsal internetovou výzvu k pozastavení výzkumu této technologie, dokud nebudou prozkoumány její rizika pro lidstvo. Zároveň oznámil svůj záměr vytvořit ve svém projektu TruthGPT novou, údajně humánní umělou inteligenci. I když podle Isaacsona mohl být veden svou „instinktivní touhou vyrazit lidstvu na pomoc“, značná část odborné veřejnosti to považovala za marketingový tah, který má miliardáři ve skutečnosti zajistit náskok v oboru.

Bohužel Isaacson věnuje poměrně málo místa Muskovu vztahu k Číně, kde má byznysmen obří továrnu Tesly. Životopisec zmiňuje Muskův loňský rozhovor, v němž uvedl, že „Twitter bude samozřejmě muset v souvislosti s Čínou pečlivě volit slova, protože by to mohlo ohrozit tamní podnikání Tesly“. Miliardář loni zveřejnil také „mírový plán“ týkající se Číny. V něm navrhl, aby se Tchaj-wan stal „zvláštní správní zónou“ Čínské lidové republiky, čímž pochopitelně vyvolal protesty ostrovního státu.

„Jednou, když jsem byl malý, mě rodiče varovali, abych si nehrál s ohněm,“ vzpomíná v knize Musk. „Tak jsem si odnesl krabičku sirek za strom a začal jimi škrtat.“ V závěru biografie Isaacson popisuje výbuch dopravní rakety Starship, která explodovala krátce po startu letos v dubnu, a zmiňuje, že v té době šel Musk „trochu do sebe“. „Už jsem se tolikrát střelil do nohy, že bych si měl koupit boty z kevlaru,“ žertoval majitel SpaceX a uvažoval třeba o tom, že by Twitter čili X mohl mít zpoždovací tlačítko, které by jeho náhlé nápady tlumilo. Isaacson, který se netají k „Marťanovi“ Muskovi obdivem, se ptá: „Ale dosáhl by svázaný Musk tolik jako ten nespoutaný?“

Vladimír Ševela

Rizikový miliardář

Elon Musk se setkává se světovými lídry, jeho vztah s Bílým domem je však na bodě mrazu. Zájmy USA jsou mnohdy opačné.

Jen za poslední rok měl nejbohatší pozemšťan Elon Musk schůzky se sedmi lidry států, mimo jiné s Emmanuelem Macronem, Recepem Tayyipem Erdoganem či Benjaminem Netanjahuem. V červnu se setkal s indickým premiérem Náréndrou Módím poté, co se objevily zprávy, že Dillí chce odstavit síť X kvůli kritickým příspěvkům. „Pokud nebudeme dodržovat zákony místních vlád, budeme prostě vypnuti,“ prohlásil Musk po jednání.

O tom, jestli s politiky probíral i své „mírové plány“, agentury neinformovaly. Musk vyvolal kontroverzi svým návrhem, že by se Ukrajina měla vzdát Krymu i východních oblastí, aby se předešlo jaderné konfrontaci. Politolog Ian Bremmer loni řekl CNN, že Musk se mu světil, že situaci telefonicky probíral s Vladimírem Putinem. Miliardář to popřel.

Když byl později Joe Biden dotázán, zda může být Musk rizikem pro národní bezpečnost, americký prezident poznamenal, že na podnikatelovu „spolupráci a vztahy s jinými státy by bylo dobré se blíže podívat“.

Na adresu Tchaj-wanu letos v září Musk prohlásil, že je „něco jako Havaj, tedy integrální součást Číny, která ale světozně není součástí Číny“. Musk v Číně vybudoval gigafactory své Tesly. Tchajwanský ministr zahraničí Joseph Wu reagoval, že Tchaj-wan není „na prodej“ a Musk by měl spíš žádat Peking, aby zpřístupnil síť X tamním lidem. „Ale třeba si myslí, že zákazy jsou dobrou politikou, podobně jako vypnutí Starlinku, které zmařilo ukrajinský protiútok proti Rusku.“

Wu narážel na informaci, jež se objevila v knize o Muskovi vydané v září. Walter Isaacson v ní tvrdí, že Musk loni vypnul Ukrajině přístup ke svým satelitům Starlink, když zaútočili na Krym, protože se obával ruské jaderné odvety. Po vydání knihy ale Isaacson mírnil předchozí tvrzení a tweetoval, že ve skutečnosti pokrytí Starlinkem až na Krym nesahalo. Ať už to bylo jakkoliv, otázka zní, zda podnikatel, který je špičkou v byznysu či technologiích, může uspět v „programování“ světové politiky a bezpečnosti.

S novodobým sultánem Turecký prezident Erdogan v září požádal Musku, aby v zemi otevřel továrnu Tesla. Setkali se v New Yorku, kde proběhlo zasedání Valného shromáždění OSN. Na schůzce byl i Muskův syn X Æ A-12. **Foto: Profimedia**

Bojový pilot

Aleš Svoboda

Martin Ehl
martin.ehl@hn.cz

Být pilotem a zároveň důstojníkem není práce, kterou známe z filmů, jako je Top Gun. Ale i tak se v ní dají plnit sny, jak popisuje Aleš Svoboda, který připravuje předsednutí českého letectva z Gripenů na F-35 a zároveň je záložním evropským astronautem.

Generační problém Chcete létat s F-35? Učte se anglicky, říká major Aleš Svoboda. Muž, který chystá armádu na obří změnu. V rozhovoru popisuje nejen svou cestu k pilotování nadzvukových letadel (na snímku s Gripenem), ale třeba i to, jestli je F-35 opravdu neviditelný letoun.

Foto: HN - Lukáš Bíba

My jsme měli jasný cíl: chceme létat. Tomu jsme podřídili všechno. Dnešní mladá generace se ale bojí uvázat v armádě na deset a víc let. „Adepti na piloty by měli umět anglicky, být trošku ve sportovní formě, ale hlavně by měli být motivováni. To je dnes největší problém, který vidím,“ říká major Aleš Svoboda, bojový pilot a kandidát na českého astronauta.

Jaký jste měl v životě dřív sen: být pilotem, nebo být kosmonautem?
Asi obojím.

A kdy poprvé jste si uvědomil, že něco takového chcete dělat?
Někdy v předškolním věku. Rodiče, kteří jsou už v důchodu, byli dost technicky zaměřeni, takže jsem měl vždycky doma spoustu knížek o letadlech, o létání, o vesmíru, o všem možném. Mně se to líbilo a chtěl jsem prostě létat.

Kdy jste na tom, že hodláte být pilotem, začal cílevědomě pracovat ve smyslu nějakého studia?

Létat jsem začal v aeroklubu někdy v devatenácti. To už jsem byl v armádě nebo už jsem měl pozvánku na Univerzitu obrany. Tenkrát i dnes platí vlastně stejný model: aby člověk mohl být vojenský pilot, tak musí vystudovat Univerzitu obrany. Vojenský pilot je přímo specializovaný obor.

Střední školu tedy nemáte vojenskou?

Ne. Chodil jsem na normální základku. Tam si paní učitelka všimla, že já a ještě jeden kamarád nejsme úplně hloupí, tak nás poslala na nějakou matematickou soutěž do jiné školy, kde nám nabídli, jestli nechceme k nim, že tam otevírají matematickou třídu. Udělali jsme tam přijímačky, později jsme šli i na osmiletý matematický gympl. Kromě Univerzity obrany jsem se dostal ještě na VUT v Brně a na Masarykovu univerzitu. Prioritou pro mě bylo létat.

Jaký je rozdíl mezi dětskými či mladickými představami o práci vojenského pilota a mezi tím, jak to vypadá doopravdy?

Těžko říct. Jako dítě má člověk představy z filmů, z knížek, ale tam je to vždy jiné než ve skutečnosti. Létání rozhodně není devadesát procent času a v mém případě už vůbec ne, protože od léta pracuji na velení vzdušných sil v Praze. Kromě toho, že je člověk pilot, tak je důstojník a voják a má další vojenské a administrativní povinnosti či manažerskou práci. Důstojníci se věnují třeba přípravě výcviku, mezinárodních cvičení, mají na starosti rozvoj elektronického boje, taktiky. Každý ze zkušenějších pilotů něco takového dělá kromě toho, že musí dělat i svůj letecký výcvik. Ten musí mít v nějaké úrovni, aby byl bojově použitelný. Na velitelství Vzdušných sil jsem v projektovém týmu F-35 a ještě v jednom týmu taktického letectva. Věci kolem F-35 jsou pro mě tak osmdesát procent práce, létání je spíš ta menší část.

Takže to začíná být nuda?

Nuda ani ne, práce kolem projektu F-35 je zajímavá, protože to je nový systém, který se zavede. Je to příležitost, jak posunout fungování celého taktického letectva tam, kde jsme chtěli být.

Budete tedy vy sám létat na F-35?

Takový je plán, pokud za pár let nepřijde někdo, kdo by to celé posunul.

Spíš jsem myslel, jestli se z vás nestane administrativní pracovník, když jste popisoval svoji práci...

Tím, jak člověk postupuje kariérou, tak se víc a víc věnuje spíš nějakým projektovým manažerským povinnostem. Až přijdou F-35, tak já budu zřejmě podplukovník, to znamená, že budu velitel letky nebo zástupce velitele letky nebo něco takového. Na těchto pozicích je létání pořád velká část práce, ale stejně velká je ta manažerská. Tady na letce je třeba nějakých 160–170 lidí, tak velitel nemůže z titulu své funkce strávit devadesát procent času své práce létáním, ale především se starat, aby letka fungovala.

Budete tedy jeden z mála Čechů, jenž si osahá jednu z nejmódnějších technologií, jakou lidstvo vyvinulo. A navíc se může stát, že se podíváte do vesmíru. Cítíte se jako někdo výjimečný?

Na mě to působí normálně. V práci, tedy v armádě, jsem vždycky chtěl létat s nadzvukovým letadlem, s Gripenem. To byla špička. Už na škole se budoucí piloti dělili na ty, kteří půjdou na stíhací letadla, na vrtulníky a na dopravní. Vždycky se dělal nějaký výběr. V mém ročníku nás bylo 22 prváků a na proudová letadla šlo pět nebo šest. Vždycky byl větší počet zájemců než míst. Ne každý, kdo chtěl létat s Gripenem, se na něj dostal, což umožňuje držet nějakou kvalitativní úroveň. V mém případě to vždycky dopadlo dobře. Jsem samozřejmě rád, ale nějak výjimečný si nepřipadám.

Co byste poradil těm, které začala lákat představa, že si v české armádě zapilotují F-35. Co by taková kluci a holky měli začít dělat, ať už jim je šest nebo patnáct?

My bychom potřebovali – a nejen v případě pilotů –, aby uměli cizí jazyky. Minimálně angličtinu a byli schopni v ní pracovat. Aby na tom byli trošku fyzicky dobře, aspoň trochu sportovali. A hlavně aby byli motivováni. To je mým největším problémem, což je vidět, když se dneska s někým na vysoké škole potkáte. Vysvětlíte mu, jak to u nás v armádě funguje, že výcvik pilota je docela drahá věc a nějakou chvíli trvá a pak chcete, aby tam ten člověk třeba deset let zůstal a dělal, co se mu řekne – plnil takové a takové úkoly, přestěhoval se tam a tam. Pro spoustu lidí je tohle ale obrovský problém. Říkají, že chtějí něco dělat dva tři roky a pak uvidí, jestli je to bude bavit. Nechtějí obětovat mládí, i když mají možnost získat exkluzivní vzdělání a výcvik. Úvazek na deset let je prostě něco, co spousta lidí nedokáže skousnout. Vidím to jako generační problém.

Záleží jim tedy na míře svobody toho, co mohou dělat?

Z jistého pohledu je to pochopitelné. Je vám třeba 25 a víte, že do 35 nebo do 40 je zásadní období v životě, kdy třeba chcete mít rodinu, máte nějakou kariéru. To si znova neodžijete. A my po něm chceme, aby tohle období obětoval a strávil zásadní část života tady. V mém ročníku jsme všichni chtěli být piloti, tohle jsme vůbec neřešili. Kolik budeme brát peněz, jak to je s dovolenou, kam se přestěhovat, bylo vedlejší. Ale dneska je to obráceně.

Není to dané tím, že mají spoustu jiných možností?

Ale tohle je pořád unikátní věc. Já měl také spoustu možností.

A co pohled z druhé strany: má cenu se dneska, v době bezpilotních prostředků, vůbec chtít stát pilotem? Nebude F-35 poslední pilotované letadlo svého druhu?

Určitě nebude. A i kdyby bylo, tak tady bude ještě dalších čtyřicet let, tedy někdy do roku 2060 a dál. Dnešním patnáctiletým bude tou dobou pětapadesát, šedesát. Takže to rozhodně má cenu. A létání nejsou jen F-35. V armádě máme teď i moderní vrtulníky, dopravní letectvo, je tu spousta zajímavých leteckých povolání.

Takže piloti kvůli dronům jen tak nevyumřou?

Samozřejmě že dneska je čím dál víc možností, jak uplatnit drony. V armádě se testuje, že by spolupracovaly s pilotovanými letadly. Další krok spíš bude, že nástupce F-35 půjde pilotovat jak člověkem, tak na dálku. I letadlo šesté generace, které se vyvíjí, je pilotované. Lidský prvek tam bude vždy, protože někdo musí nést odpovědnost za konečné rozhodnutí v boji.

Těšíte se na pilotování F-35, když jste si vyzkoušel trenážer?

Jsem hlavně rád, že se zvolilo nikoli další překlenovací řešení, ale že jde o koncepční řešení založené na odborné analýze a že se dívá na desítky let dopředu. V řadě směrů nás to posune dopředu.

Jak si jako civilista mám představit přechod pilota z Gripenů na F-35? Je to, jako když si člověk zvyká na nový typ auta?

Je to pořád letadlo. U bojových letadel ale jejich řízení představuje tak pět procent toho, co tam děláte. Ono někde letí za nějakým účelem, má splnit misi, bojový úkol. V těch 95 procentech je rozdíl oproti běžnému dopravnímu letadlu. Zásadní věc ve srovnání s bojovými letouny starší generace je v tom, že v F-35 máte obrovský přehled, co se kolem vás děje. Zároveň je to obtížně zjistitelný stroj, takže protivník o vás buď vůbec neví, že tam jste, nebo jen tak zhruba a nemůže vás zaměřit.

Říkal jste, že pilotování je jen pět procent. Slyšel jsem před časem asi klíšé, že F-35 nemají piloti rádi, protože z tohoto pohledu se jim s ním špatně létá. Je to nesmysl?

To jsou názory, které běhají po internetu. Kolik jste potkal osobně pilotů F-35?

Asi dva, které platí firma Lockheed Martin, aby chválili.

Já jsem jich potkal celkem dost a myslím si, že všichni jsou neuvěřitelně spokojeni.

Mají při ovládní F-35 výhodu ti, kteří jsou zdatnější ovladači iPhonů a dalších digitálních hraček, třeba mladší generace?

To je taková fráze, ale nemyslím si to. Naučit se digitální ovládní F-35 je to nejmenší. Bojování a létání není o tom, že vím, kde mám jaké tlačítko na dotykovém displeji. Když jsme byli na tréningu, tak jsme měli celé pondělí určené na to, abychom se naučili ovládat uživatelské prostředí, kde máte na dotykové obrazovce různá menu a různé funkce. A na joysticku je milion tlačítek, která mají jinou funkci v jiných režimech. A zvládli jsme to za dopoledne, někdo o půl hodiny dříve, jiný později. To je úplně jedno. Lidé se pak cvičí ne v ovládní čudlíků, ale v konkrétních typech operací taktického letectva. Člověk je vystavený nějakému operačnímu prostředí, nějakým situacím. Je to, jako když v hokeji nacvičujete přesilovku. U toho se taky neučíte, jak se drží hokejka.

Takže v F-35 máte větší přehled o situaci, a můžete tedy víc přemýšlet nad tím, co dělat. Chápu to správně?

Ano. Tím pádem mám víc mentální kapacity rozhodovat se o tom, co vůbec budu dělat. U starších letadel se musí velké procento času věnovat tomu, aby si člověk vytvořil o situaci přehled. F-35 létají ve čtyřech nebo v osmi, vyměňují si data a vy máte víc času manažovat tu hru, jako třeba quarterback v americkém fotbale. Nemusíte ovládat každý senzor zvlášť a skládat si obrázek dohromady.

Pak je tady ještě mýtus kolem neviditelné technologie, tedy stealth. Prý se F-35 musí pokaždé před novým letem znovu natřít, aby byla neviditelná. Je to pravda?

To je dobrý dotaz. Stealth technologie si prošla vývojem. Možná si pamatujete stroje F-117, takové hranaté šipky z války v Perském zálivu. To byla první generace této technologie. Poslední generace je u F-35. Největší posun není ani tak v tom, že by se ještě dál zmenšoval radarový odraz, ono už to není moc kam. Hlavní posun je právě v nenáročnosti údržby. F-35 nahrazuje několik typů letadel, včetně námořních, která fungují na letadlových lodích. A tam není prostor na nějakou velkou údržbu. Na ta letadla cáká mořská voda, praží slunce, fouká vítr. Takže povrch je opravdu udělaný jako bezúdržbový. A není to v háji, ani když technikovi upadne šroubovák a udělá tam rýhu.

Co tedy musí váš protivník mít, aby vás v F-35 viděl?

Letadlo má opravdu velmi malou odrazovou plochu. Na nějakou vzdálenost je vidět vždycky, záleží, na jaké vlnové délce pracuje radar. Taky nemá ze všech úhlů stejnou charakteristiku, to závisí na tvaru toho letadla. Radary, které vás vidí líp, pracují na nízkých frekvencích, tedy na velkých vlnových délkách. A čím větší vlnovou délku máte, tím větší potřebujete antény. Jsou to obrovské radary, stacionární, které přestanou existovat v první minutě konfliktu. A pak jsou taky hodně nepřesné, ony zjistí, že něco někde je, ale abyste na to byl schopen navést raketu nebo stíhačku, potřebujete zase jiné radary. Takže neviditelnost je kombinace tvaru, materiálu a dalších faktorů.

Výroba F-35 pro Česko bude trvat relativně dlouho, první obdržíme v roce 2029. Sednete si dřív do F-35, nebo dřív poletíte do vesmíru?

To nevím. Pokud jde o F-35, tak tam je harmonogram jasně daný. Víme, kdy vyjedou první letadla z linky, kdy pošleme první lidi na výcvik. Pokud jde o český kosmický program, tak tam je všechno ve velké nejistotě. Na kosmický let by se musely sehnat peníze zvlášť, není na to škatulka, kam by se každých x let dalo tolik a tolik miliard na to, že se budeme věnovat pilotovaným kosmickým letům. Čili to bude o ad hoc vyjednávání a nějaké politické podpoře.

Takže je asi předčasné otázka, kterou mi vnukla dcera: Co byste si vzal českého s sebou do vesmíru?

Nevím. Krteček už byl. Jsem pragmatický člověk, takže bych to řešil asi až tak půl roku předem.

Když jsou cíle doslova vysoko

Od chvíle, kdy bylo v listopadu 2022 oznámeno, že se major Aleš Svoboda stal jedním z evropských kandidátů na astronauta, dal podle svých slov desítky rozhovorů. V posledních týdnech se opět dostal do centra pozornosti, protože je jednou z tváří, která vysvětluje veřejnosti, proč česká armáda potřebuje americké bojové letouny páté generace F-35. Ani teď se však jako celebrita stále necítí. „Po oznámení výběru astronautů bylo těch PR akcí šedesát, možná osmdesát. Bylo toho dost, ale lidé mě na ulici nepoznávají,“ říká sedmatřicetiletý bojový pilot.

Držitel doktorátu z leteckých a raketových technologií a dvou inženýrských titulů na první pohled nepůsobí jako bojový pilot, kterého si představujeme při sledování filmů. I když pilotní bar na základně v Čáslavi, kde jsme se bavili, by se svými koženými sedačkami a ozdobami na zdech mohl hned hrát v jakémkoliv filmu o vojenských pilotech.

Aleš Svoboda od léta působí na velení Vzdušných sil v Praze, ale pořád je aktivním bojovým pilotem. Na Gripeny má nalétáno přes 1500 hodin, kromě ochrany českého vzdušného prostoru se podílel i na ochraně Pobaltí, které čas od času české Gripeny pomáhají hlídat.

Jako každý vysoce postavený voják si hlídá soukromí a jen málokdy se při rozhovoru opravdu uvolnil nebo zasmál. Sny si ale evidentně dovede plnit. Poté co se stal bojovým pilotem, chce zamerit ke hvězdám. „Ne, nijak jsme nesoutěžili. Pokud vím, tak jsem byl jediný, kdo se o to pokoušel,“ odpověděl na otázku, zda s kolegy z letky spolu soutěžili o to, kdo se přihlásí do evropského výběru astronautů.

Svoji přípravu konzultoval s dosud jediným českým kosmonautem Vladimírem Remkem. „Sešli jsme se někdy před koncem výběru a pak ještě několikrát. Tím, že byl i vojenský pilot, tak máme průnik témat, která nás zajímají, takže si máme o čem povídat,“ řekl Svoboda.

Byl jedním z osmi českých pilotů, kteří si vyzkoušeli letos na jaře tréningy firmy Lockheed Martin v USA. Sám sebe označuje za pragmatika. Takže teď víc než možnosti podívat se do vesmíru žije přípravou českého letectva na zavedení strojů F-35, které by mělo být plně hotovo v roce 2035. A zároveň musí držet službu bojového pilota, který pořád s Gripeny stráží vzdušný prostor nad Českem.

Nákup z USA První F-35 obdrží Česko v roce 2029, kompletní zavádění 24 strojů by mělo být hotové šest let poté.

Foto: ADOLF HORSINKA / MFDNES + LN / Profimedia

Jaroslav Petr

Chytřejší děti díky kojení?

Jednoduchý cukr myo-inositol, obsažený v mateřském mléce, posiluje vývoj mozku novorozenců, zjistili vědci.

Kojení svědčí matce i jejímu dítěti. Prospívá fyzickému zdraví a pomáhá dětem do budoucna k lepšímu skóre v testech inteligence. Jeden z mechanismů, kterým mateřské mléko podporuje rozvoj mozku, nyní odhalili vědci z týmu Thomase Biederera z Yale School of Medicine. Výsledky jejich výzkumu zveřejnil vědecký časopis Proceedings of the National Academy of Sciences.

Biederer a jeho spolupracovníci pátrali po látkách, které se vyskytují v mateřském mléce v době, kdy se mozek novorozence prudce rozvíjí, a naopak jich ubývá, když tento proces polevuje na intenzitě. Pro potřeby studie analyzovali mléko od žen ze Spojených států, Mexika a Číny. Eliminovat tak riziko, že výsledky jejich výzkumu zkreslí strava matek nebo dědičné dispozice žen. Zjistili, že k látkám, jejichž obsah v mateřském mléce kulminuje v období, kdy v mozku dítěte vzniká obrovské množství nových spojení mezi nervovými buňkami, patří i jednoduchý cukr myo-inositol. Jeho roli při rozvoji mozku nejprve potvrdily experimenty na laboratorně pěstovaných neuronech.

Potenciál Experti doufají, že výsledky výzkumu poslouží třeba i k vylepšení receptur náhražek mateřského mléka.

Foto: Shutterstock

U těch myo-inositol nabudil vytváření nových spojení, tzv. synapsí. Když vědci přidávali tento cukr do potravy novorozencům myším mláďatům, vykazovaly mozky zvířat rovněž posílení mezibuněčných spojení. Vědce zajímalo, zda se přínos myo-inositolu projeví i v dospělosti, kdy si mozek tuto látku sám vyrábí. Tady už výsledek nebyl tak jednoznačný. V mozku dospělých myší sice přibýlo synapsí, ale kromě těchto pozitivních změn v něm došlo i k poruchám.

„Bude zapotřebí dalšího výzkumu. Teprve pak budeme s to říci lékařům, zda mají pacientům konzumaci myo-inositolu doporučovat,“ konstatoval Biederer. Zároveň zdůraznil, že by byl nerad, kdyby se závěry jeho studie nechaly frustrovat matky, které kojit nemohou. „Doufáme, že výsledky našeho výzkumu poslouží k vylepšení receptur náhražek mateřského mléka a umožní tak nekojeným dětem, aby naplno využily svůj potenciál.“

Petr Brož
autori@hn.cz

Kde se vzal na Zemi život. Prozradí to kousky z kosmu?

Sonda OSIRIS-REx dopravila na Zemi vzorky planetky Bennu. Svědka vzniku Sluneční soustavy. Jsme mnohem blíže přelomovému zjištění, zda pocházíme z jilem bohatých kaluží, ze dna oceánů, nebo naprosto odjinud.

Jen těžko byste hledali někoho, kdo nepřemýšlel nad otázkou, kde se vzal život na Zemi. Přicestoval z jiné části vesmíru a jen tu našel příhodné podmínky pro rozvoj, nebo tady přímo vznikl? Pokud život pochází ze Země, což je dnes mezi vědci a vědkyněmi preferovaná možnost, nabízí se palčivá otázka. Kde přesně k jeho vzniku došlo?

Pokud chceme pátrat v dálavách sluneční soustavy po stopách mimozemského života, je tohle naprosto zásadní informace. Bez ní totiž nevíme, kde máme zkoušet štěstí – máme se zaměřit na povrch Marsu a tam hledat v blízkosti sopek nebo se naopak snažit proniknout do hlubin podpovrchových oceánů ledových měsíců u plyných obrů?

Platí, že zjistit, kde život na Zemi případně vznikl, není snadné. Pokud byste totiž chtěli vědět, jak Země vypadala v době, kdy na ní začal život vznikat – tedy před 4,3 až 3,7 miliardy let –, budete mít smůlu. Hornin, které by z tohoto fascinujícího období planety pocházely, se dá na povrchu najít jen poskrovnu. Jelikož je povrch Země neustále omlazován, byly prastaré horniny povětšinou zničeny procesy spjatými s deskovou tektonikou, sopečnou činností nebo erozí. Nejsme proto schopni z horninového záznamu vyčíst přesně, jak tehdy Země vypadala, a ani to, kde přesně ke vzniku života došlo.

Teorie s otázkami

Neznamená to, že by neexistovaly nápady, kde by k tomu mohlo dojít. Popravdě jich je více než dost. Dvě hlavní teorie snažící se vznik života vysvětlit ukazují na zcela rozdílná místa: na dno oceánů nebo na souš. Zatímco první teorie říká, že zrod jednoduchého mikrobiálního života se odehrál v blízkosti hydrotermálních vřidel (pro které se živilo označení bílý a černý kuřáci) vypouštějící do chladných vod oceánů vroucí koktejl rozpuštěných minerálních látek, druhá vede jinam. Do blízkosti sopek, u kterých vyvěrající teplá voda vytváří jílovým blátem vyplněné kaluže. Ty jsou kvůli tomu bohaté na nejrůznější organické i anorganické látky sloužící jako základní stavební bloky života.

Platí přitom, že obojího bylo na mladé Zemi nesčetně. Jenže když se vědci a vědkyně začali zabývat tím, jestli by na obou místech našel život vše, co by ke svému vzniku potřeboval, všimli si, že v jednom případě je problém. Zdá se, že na souši v blízkosti teplých vřidel nejsou vhodné podmínky pro vznik aminokyselin. Látek, bez kterých se tvorba bílkovin neobejde. Neznamená to ale, že by tato teorie byla nutně chybná a my najednou měli jasno, kde původ života hledat. To ne. Jen je třeba, aby se aminokyseliny do jilem bohatých kaluží dostaly odjinud – třeba z vesmíru.

Když se dnes porozhlédneme po sluneční soustavě, zjistíme, že se v ní nachází stále poměrně

dost materiálu, který zbyl z doby jejího formování. Obzvláště mezi Marsem a Jupiterem. Občas se přitom stane, že se nějaký ten kousek kosmického kamení připlete do dráhy Země a srazí se s ní. Pokud máme štěstí, doklad takové srážky v podobě meteoritu dokážeme najít.

V pozemských laboratořích je tak k dispozici značné množství mimozemského materiálu, který nám dovoluje prozkoumat, z čeho Země vznikla. Dokážeme díky tomu hravě vysvětlit, kde se na Zemi vzalo železo, křemíkem bohaté horniny, ale třeba i uhlík. Meteority jsou těmito prvky doslova napěchované. Jenže problém začneme mít v okamžiku, když se budeme zajímat o přítomnost něčeho dalšího – organického materiálu.

Meteority, které na Zemi nacházíme, jsou totiž nejen teplotně přeměněny kvůli průletu naší atmosférou, ale i „kontaminované“ pozemským životem. Proto se nedá snadno zjistit, co z objevených organických látek pochází ze Země a co se původně v meteoritech nacházelo. Pokud tak chceme vědět, jestli mohly být základní stavební bloky života na mladou Zemi dopravovány mimozemskými tělesy, narazíme. Výzkum meteoritů nám nenabízí uspokojivou odpověď. Naštěstí ale existuje možnost, co s tím – dopravit na Zemi nekontaminované vzorky uhlíkem bohaté planetky.

To je důvod, proč se 8. září 2016 vydala k nebesům nosná raketa Atlas V. Na palubě tehdy nesla americkou sondu OSIRIS-REx, která měla za úkol dohnat přibližně 500 metrů velkou, uhlíkem bohatou planetku Bennu. A poté z jejího povrchu odebrat minimálně 60 gramů hornin a ty bezpečně dopravit zpět na povrch Země. Splnění úkolu trvalo sice dlouho, ale konečně jsme se dočkali. Letos 24. září v utazské poušti měkce dosedlo návratové pouzdro obsahující vzorky hornin, které jsou starší než samotná Země.

Našla se voda

Poté, co bylo převezeno do Texasu a tam otevřeno, jsme se začátkem října od americké NASA dozvěděli, jak získané vzorky vypadají a co ukazují jejich prvotní analýzy. Tedy z části z nich. Ukázalo se, že úlomky jsou nejen skutečně bohaté na uhlík – obsahují ho okolo pěti procent –, ale i to, že některé z nich byly pozmeněny kapalnou vodou. Nikoliv ale na Zemi. Na to byla schránka kvalitně utěsněna. Ke kontaktu s vodou muselo dojít na samotné planetce Bennu. Ukazuje se tak, že i na tomto malém tělese musely být pro výskyt kapalné vody vhodné podmínky. Aspoň na chvíli.

Nevíme, jestli všechny získané vzorky budou vypadat stejně. Zatím se totiž nepodařilo otevřít hlavní schránku, do které byly z povrchu Bennu nasáty. To, co jsme doposud mohli spatřit – přibližně 71 gramů černého prachu a malých úlomků –, se totiž podařilo zachytit do prostoru návratového pouzdra.

Na Zemi se tak nachází nekontaminovaný materiál z planetky z rodiny těles, která mohla zásobovat mladou Zemi organickým materiálem nutným pro vznik života. A vědcům a vědkyním teď zbývá jen zjistit, jestli tomu tak skutečně bylo, či ne. V následujících letech proto část získaného materiálu poputuje do 38 laboratoří roztroušených po celém světě, aby se provedly detailní analýzy. Snahou je zjistit, jaké všechny organické látky se v nich nachází.

Platí, že jsme mnohem blíže přelomovému zjištění, zda pocházíme z jilem bohatých kaluží, ze dna oceánů nebo odněkud naprosto odjinud. Úspěch mise OSIRIS-REx tak může významně zpřesnit náš pohled na vznik života na naší „rodné hroudě“.

Autor je vědeckým pracovníkem Geofyzikálního ústavu AV ČR

Otevírání pouzdra Zkoumat vzorky hornin z planetky Bennu vzdálené 1,9 miliardy kilometrů budou moci v příštích měsících a letech stovky vědců po celém světě. Foto: Profimedia

Irena Jirků
irena.jirku@economia.cz

Žijeme spolu. Zabíjíme se. V kinech je vítězný film z Cannes

Ve snímku, za který získala letos Zlatou palmu, režisérka Justine Trietová nejprve rozpoutala vichřici, vrhla do ní své hrdiny a teď zkoumá, proč jeden nepřežil. *Anatomie pádu*.

Pozoruhodný scénář, skvělí herci, dobře strážené tajemství a jedovatá atmosféra. Ano, to všechno tu je, ale film má ještě něco navíc. Zkoumá zkoušky a útrapy dvojice partnerů – spisovatelů, z nichž jeden je zabit. Byla to sebevražda, nebo vražda? To se nikdy nedozvíme, ale cesta, která k této záhadě vede, je fascinujícím filmovým dílem.

Clarisse Fabreová, recenzentka francouzského *Le Monde*, byla při hodnocení filmu *Anatomie pádu* úsporná, ale přesná. S nadšením přijali snímek i další filmoví kritici, především však mu tleskala porota letošního filmového festivalu v Cannes, odkud si režisérka Justine Trietová odvezla Zlatou palmu.

Její čtvrtý celovečerní snímek, k němuž napsala scénář společně se svým životním partnerem a režisérem Arthurem Hararim, je detektivkou, psychologickým dramatem, anebo všechno dohromady? Formální rozostřenost umocňuje sílu

okamžiků, pocitů, skrytých zákoutí a neznámých cest, kterými se ubíral vztah Sandry a Samuela.

Ona, úspěšná spisovatelka, se narodila v Německu, on, méně úspěšný romanopisec, je Francouz. Prostor pro společný život, jak říká ve filmu Sandra, našli v angličtině. V Londýně prožili nejkrásnější a nejtvořivější období, než je zasáhla nehoda čtyřletého syna. Rok strávili v nemocnicích, další rok se učili žít s jeho handicapem a také se snažili ustát finanční potíže, do kterých se dostali. Nakonec Samuel přesvědčil Sandru, že se odstěhují do starého domu ve francouzských Alpách, kde vyrostl. Opraví jej, přestaví na penzion, budou finančně zajištěni, budou se moci věnovat synovi, svobodně psát, tvořit, inspirovat se a... To ráno, kdy takřka slepý chlapec najde otce s roztrášenou hlavou před domem a uvnitř z reproduktorů burácí děsivá hudba, se začne odvíjet příběh Samuela a Sandry jakoby od začátku, respektive naruby.

„Jednoduché postavy mě nezajímají,“ řekla v Cannes představitelka hlavní role Sandra Hüllerová, když se jí novináři ptali, proč se tak ráda pouští do temných vod. Měli tím na mysli i postavu manželky velitele koncentračního tábora ve filmu *Zóna zájmu* (*The Zone of Interest*), který natočil Jonathan Glazer. Snímek byl také v letošním festivalové soutěži a jednoznačně potvrdil, že respektovaná německá herečka každou novou rolí překonává lokální maxima. Totéž by se dalo říct o Justine Trietové.

Anatomie pádu (Francie, 2023)

FILM, režie Justine Trietová, distribuce Aerofilms, v kinech od 19. října

Foto: Aerofilms

Postavy mi nabídl osud, nemusela jsem nic vymýšlet

O svém dramatickém dětství píše Mary Karrová otevřeně, bez sebelítosti, s humorem. A ještě „stíhá“ jazykové a stylistické hrátky. Její memoáry se staly bestsellerem, který léčí traumata.

Je profesorkou anglické literatury na Syrakuské univerzitě v New Yorku, autorkou písňových textů, esejí a také pěti básnických sbírek, za něž získala nejedno ocenění. Nejvíce však Mary Karrovou proslavily vzpomínky na vlastní dětství, a to přitom nezvolila ani formu románu.

Začíná to už předmluvou. Není důležité, že ji autorka napsala až v roce 2004, devět let po prvním vydání *Klubu lhářů*. Stačí se začíst do úvodního odstavce, kde líčí historiku, jak při rekonstrukci koupelny našel obkladač ve zdi díry po kulkách a její maminka – tehdy už šedovlasá a dávno abstinující – ani brvou nehnula a potvrdila, že tu první vystřelila kdysi na tátu, tu druhou na Larryho, svého v pořadí pátého nebo možná šestého manžela. Stačí těch prvních pár řádek a vletěli jsme po hlavě do světa Mary Karrové: „To vysvětluje hned zkraje, proč jsem se rozhodla napsat *Klub lhářů* jako memoáry, a ne jako beletrii: když vám osud nabídne takové literární postavy, nač se namáhat nějakým vymyšlením?“

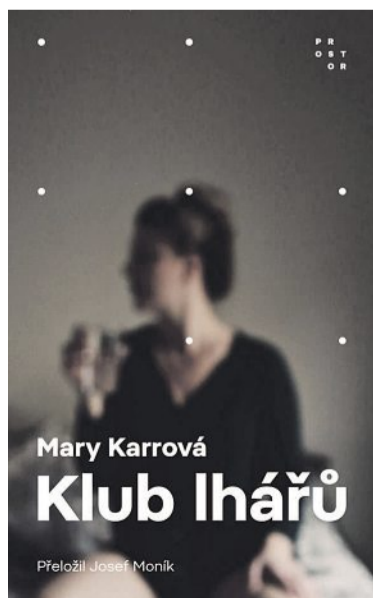
A tak vypráví. O tom, jak vyrůstala na přelomu 50. a 60. let ve východotexaském Leechfieldu, který se dusil oděrem rafinerií a chemiček, krčlil před nájezdy tornád, kobylek, nakažlivých nemocí a sousedských pomluv. Jak městečko a celý roz-

pálený konzervativní Texas upřímně nenáviděla a vlastně i milovala, stejně jako milovala svou duševně labilní matku, neúspěšnou umělkyni, která rodinu terorizovala. A jako milovala otce, dělníka z rafinerie, který si tak rád s chlapy u kulečnicku vymýšlel příběhy a vesele lhal, občas se taky ztrácel, až se Mary a její starší sestra vytratil ze života. Bylo to – viděno zvenčí – až šílené dětství, jistě by vydalo na román, horor nebo také klinickou studii.

„Mary Karrová odhaluje rodinná tajemství i vlastní traumata s maximální citovou upřímností,“ píše amerikanistka Hana Ulmanová v doslovu k českému překladu knihy, který právě vyšel v nakladatelství Prostor. „Jako by intuitivně pochopila, že její text stojí a padá s tím, jak dokonale ilustruje nejasnost hranice mezi komedií a tragédií nebo mezi smíchem a pláčem.“ Připočítáme-li k tomu ještě vynalézavé zacházení s jazykem, držíme v rukou třaskavou směs. Explodovala v roce 1995 a *Klub lhářů* pak více než rok setrval na žebříčku bestsellerů *The New York Times*. Reakce čtenářů, kterým pomohl se zbavit traumata z dětství, údajně autorku překvapují dodnes.

Mary Karrová: Klub lhářů

KNIHA, nakl. Prostor, přeložil Josef Moník, 2023

Přeložil Josef Moník

Kulturní servis

Pražský divadelní festival německého jazyka

DIVADLO, 4. listopadu – 3. prosince

Pavel Kohout, který letos oslavil už 95. narozeniny, se jako autor i angažovaná, byt diskutabilní osobnost dávno stal součástí naší historie. Málokdo však ví, že je také zakladatelem Pražského divadelního festivalu německého jazyka. Na jeho počest festival uvede 10. listopadu v Divadle na Vinohradech hříčku *Sex*, o den později se na stejné scéně představí Berliner Ensemble s inscenací *Venku přede dveřmi – Draussen vor der Tür* (na snímku), v níž Wolfgang Borchert v roce 1947 formuloval pocity vojáků vracějících se z války. O stále aktuálních tématech bude celý festival.

Foto: Matthias Horn

Přišla v noci (Česká republika, 2023)

FILM, režie Tomáš Pavlíček a Jan Vejnar, distribuce Artcam Films, od 2. listopadu v kinech

Na tenké hraně černého humoru a „home invasion hororu“ rozvíjí situaci, kterou v různých obměnách zažil každý z nás. Tak autorský tým charakterizuje snímek *Přišla v noci* a klade si chytlavé otázky: Mají matky a tchyně vždycky pravdu? Myslí to s námi vůbec dobře? Odpověď

Foto: Artcam Films

je nabíledni, ale – jak to dopadne v kině? Je to až s podivem, ale filmoví kritici při předpremiéře v Karlových Varech nešetřili chválou. Dokonce v zemi, kde už dlouho nikdo nenatočil dobrou komedii, došlo na superlativy. Nezbyvá než si je ověřit.

Cena Jindřicha Chalupského 2023

VÝSTAVA, Plato Bauhaus, Ostrava, od 2. listopadu do 25. února

Kryštof Brůha se zamýšlí nad epochou lidského druhu na planetě. Lenka Glisníková ze starých fotografií vytváří trojrozměrné objekty. Možná roboty? Dílo Petry Janda, jež vzniklo splétáním sena, slámy a kovových konstrukcí, je vlastně modlitbou. Skladby i malby Gabriely Těthalové připomínají meditativní stav mysli a umělecký kolektiv StonyTellers vytváří prostorové instalace pro zážitky a přitom servíruje vlastnoručně vyrobené drinky. Letošní laureáti Ceny Jindřicha Chalupského, seznamte se.

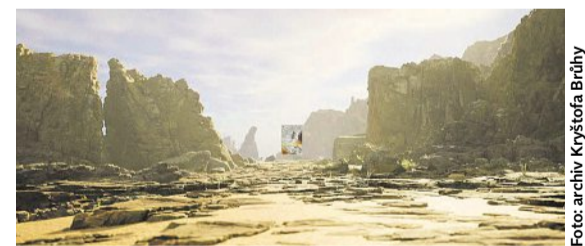

Foto: archiv Kryštofa Brůhy

Barbora Poláková: ON/OFF

KONCERTY, Pardubice, Praha, Plzeň, Brno, Olomouc –

od 3. do 15. listopadu

Pět listopadových koncertů si do diáře zapsala hravá muzikantka a herečka Barbora Poláková. Turné ON/OFF představí stejnojmenné album, které vydala

Foto: Marek Jarkovský

letos v květnu a pro které nazpívala řadu písní se svými nejbližšími přáteli. Herci Jan Cina a Marek Adamczyk s ní vystoupí na koncertech v Brně a v Praze, kde se přidá ještě Ben Cristovao. Ten si ke skladbě *Oplatka* napsal i text.

Martin Novák
martin.novak@economia.cz

Inženýr teroru. Příběh muže, jehož bomby pro Hamás děsily izraelská města

Sedmnáct let ovládá Hamás Pásmo Gazy, ale jeho nejznámější tvář je spojena s 90. lety 20. století. Jahjá Ajjáš, přezdívaný Inženýr, stál za stovkami mrtvých v izraelských městech. Nadprůměrné technické dovednosti realizoval v sestrojování bomb, které v autech nebo na svých tělech odpalovali atentátníci.

Izrael a Organizace pro osvobození Palestiny (OOP) v roce 1993 podepsaly mírovou dohodu, na jejímž konci mělo být vytvoření Palestinského státu na Západním břehu Jordánu a v Pásmu Gazy. Vůdce OOP Jásir Arafát a izraelský premiér Jicchak Rabin si 13. září 1993 potřásli rukou na trávníku před Bílým domem ve Washingtonu. Hamás se ale k dohodě nepřipojil a jeho vedení rozhodlo, že boj za Palestinu „od řeky k moři“ (od řeky Jordán ke Středozemnímu moři) a za úplné zničení Izraele musí pokračovat.

Hnutí rozpoutalo v následujících měsících krvavou válku v izraelských městech. Série sebevražedných atentátů zasáhla autobusy, zastávky, rušné křižovatky, nákupní centra a restaurace. Všechny měly jedno společné: dokonale sestrojené fungující výbušniny, které se vešly do malých batohů tak, aby nepoutaly pozornost. Použitá smrtící směs obsahovala kusy starých egyptských min, aceton používaný za normálních okolností jako rozpouštědlo, hřebíky, trhavinu TNT a chemikálie běžně dostupné v drogerii. Ajjáš uměl vymyslet a sestavit bomby jako na Blízkém východě nikdo před ním ani po něm.

Šestého dubna 1994 se odpálil devatenáctiletý Palestinec Raíd Zakárná v automobilu, když zastavil vedle autobusu na zastávce v centru severoizraelského města Afula. Výbuch usmrtil kromě útočnicka osm Izraelců, mnoho dalších lidí těžce zranil nebo je připravil o končetiny. Kusy těl nacházeli policisté desítky metrů od exploze a podle izraelského novináře Samuela Kace – autora knihy Hon na inženýra – i zkušební a otrlí policisté zvraceli, protože s něčím takovým byli konfrontováni poprvé.

Jen o týden později následoval další masakr ve městě Chadera. Jednadvacetiletý Saláh Diab Amarná nastoupil v půl desáté do autobusu směřujícího do Tel Avivu. Když řidič šlápl na plyn a rozjel se, Palestinec zmáčkl knoflík a odpálil dvoukilogramovou nálož ve svém batohu. Zemřelo pět lidí. A to nebylo všechno: v době, kdy přijeli záchranáři a vyprošťovali zraněné z ohořelého vraku, explodovala na místě další nastražená bomba.

Devatenáctého října udeřil Hamás s výbušninou, složenou Ajjášem, v srdci Tel Avivu, největšího izraelského města. Útočník Sálíh Rahím Súví ráno nastoupil do městského autobusu, u řidiče zaplatil za jízdenku a čtyři minuty před devátou hodinou ráno zmáčkl smrtící tlačítko v autobuse na rušné centrální Dizengoffově třídě, blízko velkého nákupního centra. Tentokrát bylo mrtvých 21. Výbuch byl tak silný, že se otřásla i budova amerického velvyslanectví vzdálená několik bloků.

Rocková hvězda a lidový hrdina

Ajjáš se stal jedním z nejhledanějších lidí v dějinách Izraele. Denně měnil místa pobytu, vyhýbal se telefonním konverzacím, převlékal se za ženu, ortodoxního Žida, izraelského vojáka či za starce. Mezi Palestinci rostla jeho legenda. Mstitel, který zasahuje Izraelce na citlivém místě a uniká jim. Jeho tvář kreslili lidé na zdi, obchodníci prodávali trička s jeho obličejem

nebo fotografie, na kterých měl kolem krku palestinský kostkovaný šátek a v pozadí byla Omarova mešita se zlatou kopulí v Jeruzalémě. „Skládali o něm oslavné písně a básně, rodiče dávali na jeho počest svým synům jméno Jahjá. Pro mnoho Palestinců byl něčím mezi slavným sportovcem, rockovou hvězdou a vykonavatelem spravedlnosti,“ uvádí Kac v knize.

Izraelci se jej snažili usilovně vystopovat a zneškodnit, ale dlouho se k němu nemohli dostat. Ajjáš se narodil na Západním břehu Jordánu v roce 1966. Od mala projevoval technický talent, ale když se hlásil na studium na vysoké škole do Jordánska, Izrael mu nevydal povolení. Kac v Honu na inženýra s odvoláním na muže z izraelské kontrarozvědky, kteří po něm pátrali, uvádí, že Ajjášova touha

kteřá je součástí komplexu Hrobky patriarchů. Místa, o které Židé a muslimové vedou spor. Nachází se nad takzvanou jeskyní Machpela, v níž podle tradice spočívají ostatky čtyř starozákonních párů: Adama a Evy, Abraháma a Sary, Izáka a Rebeky, Jákoaba a Leah. Ozbromovaný Goldstein vešel ráno dovnitř a zběsilou palbou zavraždil 29 Palestinců. Jeho čin pro Hamás sloužil jako ospravedlnění atentátů proti izraelským civilistům.

V té době ještě neexistovala bariéra mezi Izraelem a Západním břehem Jordánu, takže nebyl problém dostat se do izraelských měst. I plot kolem Gazy měl trhliny, kterými lidé mohli nepozorovaně projít tam i zpět. V Ajjášovi měl Hamás konstruktéra, jehož bomby nesehlávaly a byly mimořádně účinné. Do iz-

dé muže, kteří jsou ochotni obětovat vlastní život, aby vstoupili do historie jako mučedníci a bojovníci proti židovskému nepříteli. Na Západě se občas tyto lidi karikují jako hlupáci s vymytým mozkiem, kteří věří tomu, že hned po výbuchu výbušniny u svého těla vstoupí do ráje a tam na ně už bude čekat 72 panen.

To je zjednodušující pohled, protože důvody, proč tyto lidi jdou takto dobrovolně na smrt, souvisí často spíše s tímto světem než s vysněným rájem „na druhé straně“. Obvykle jde o životní outsidersy z chudých rodin, kteří nemají šanci na dobrou práci, na obdiv svého okolí, kvůli své sociální situaci mají problém najít si manželku a uspořádat svatbu. Takové mladíky Hamás zpracovával v mešitách a na Západním břehu Jordánu s příslibem, že si svým činem získají věčnou čest, jejich rodiny budou vážené. Izraelské vyšetřování sebevražedných atentátníků v polovině 90. let vždy končilo – pokud šlo o samotné provedení útoku – u mladých mužů tohoto typu. Tento profil na všechny seděl.

Masakry spáchané za pomoci Ajjášových nemilosrdně dokonale sestavených výbušnin pokračovaly v roce 1995. Izraelci je nedokázali zastavit a nedařilo se jim ani přiblížit se k Ajjášovi. Kontrarozvědky Šin Bet zadržela jeho matku, a když se jí u výsledků důstojník ptal ve vyhrčené debatě, zda by chtěla zpět svého syna v celku, nebo raději na kusy, vysmála se mu. „O. K., ale nejdřív ho musíte chytit,“ odpověděla.

Ani Inženýr však nedokázal utíkat a schovávat se věčně. V lednu 1996 Šin Bet zjistila, že některé dny přespává a „pracuje“ – tedy sestavuje výbušniny – v bytě v Pásmu Gazy, který patřil muži jménem Usáma Hamád. A strýc tohoto Usámy, který se jmenoval Kámil Hamád, byl nepříteli úspěšným podnikatelem, který zároveň Šin Bet občas předával informace o dění v Gaze.

Izraelci v tom viděli šanci a už ji nepustili. Kámilovi na schůzce nabídli nejen peníze, ale i novou identitu a kanadský pas, když pomůže. Souhlasil. Ajjáš střídal mobily, protože občas volal rodičům nebo někomu z Hamásu. Kámil Hamád dostal od Izraelců telefon a měl za úkol dostat ho k Ajjášovi. Podařilo se, Inženýr z tohoto směru zřejmě vůbec nečekal zradu. Mobil si vzal do pokoje. Ráno 5. ledna 1996 volal jeho otec. Hovor se však přerušil, tak otec zavolal znovu. Ale už jen slyšel automatickou odpověď, že uživatel není dostupný, konstatuje v knize Kac.

Mobil, který Izraelci přes Kámila Hamáda Ajjášovi podstrčili, byl napěchovaný 50 gramy hexogenu a při hovoru explodoval. Inženýr se v bezvědomí zhroutil na postel s utrženou pravou polovinou tváře až k uchu a vykrvácel. Za několik hodin už vysílal izraelský rozhlas následující zprávu: „Podle zatím nepotvrzených informací zemřel při explozi v Gaze nejhledanější terorista Hamásu Jahjá Ajjáš, přezdívaný Inženýr.“ Oficiálně se Izrael k činu nikdy nepřihlásil. Na pohřbu, který se konal v největší mešitě v Gaze, se sešlo 300 tisíc lidí. V té době skoro třetina Pásmu Gazy.

Smrt teroristy Jahjá Ajjáš zemřel 5. ledna 1996. V polovině 90. let jeho bomby zabíjely Izraelce. I týden po smrti Inženýra – jak se mu přezdívalo – ho v ulicích Gazy oslavovaly davy Palestinců. Foto: Profimedia

vraždit Izraelce nevyvěrala ani tak z nějakého politického, nebo dokonce náboženského přesvědčení, ale především šlo o akt osobní pomsty. Z pozdější výpovědi lidí, kteří ho znali, vyplynulo, že po zamítnutí studia seděl doma ve vesnici Rafátt na Západním břehu Jordánu a hodiny jen zíral do zdi. Nedovolili mu studovat, tak sestavoval bomby, které jim braly životy. Formálně se ale Inženýr, jak Izraelci Ajjášovi přezdívali, hlásil k Hamásu.

Ten zdůvodňoval krvavou kampaň roku 1994 odplatou za čin, který spáchal v Hebronu na Západním břehu Jordánu 25. února toho roku židovský osadník a zároveň lékař Baruch Goldstein. S puškou v ruce vstoupil do mešity,

raelských měst zanášely strach a paranoi. A také rostoucí odpor k mírové dohodě. Stále více Izraelců mělo pocit, že nefunguje a oslabuje bezpečnost země. Gazu a částí Západního břehu Jordánu Izrael předal pod kontrolu palestinské samosprávy, vedené Arafátem. Ten zastával vůči Hamásu dvojaký postoj. Viděl v něm konkurenci a mocenské ohrožení pro sebe, ale nechtěl proti němu příliš zasáhnout, aby nevypadal v očích Palestinců jako izraelský pohůnek.

Z outsiderů bojovníci jdoucí na smrt

Navíc Hamás neměl nouzi o ty, bez nichž se sebevražedné atentáty neobejdou. O mla-

UMĚNÍ ČASU

CAROLLINUM MAGAZINE

**SPORTOVNÍ
MODELY ROKU**

**KALENDÁŘE
NA ZÁPĚSTÍ**

**PROČ SBÍRAT
HODINKY?**

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

TANK FRANÇAISE
Cartier

Hodinky prodáváme již více než dvacet let... V Carollinu jsme známí tím, že zastupujeme ty nejlepší značky na trhu. Patří k nim Rolex a Patek Philippe, Cartier i Breitling.

Hodinářský svět se ale mění a my s ním. Manufaktury, jejichž kapacity jsou omezené, postupně z multibrandů odcházejí a jdou cestou vlastních butiků. Letos jsme se s některými rozloučili, zato jsme však v Carollinu přivítali progresivnější a moderní brandy, jako jsou Longines a Zenith. A kdo ví, třeba se časem hrdí „dinosauři“ vrátí. Tento byznys je totiž mnohem dynamičtější, než se na první pohled zdá.

Naše butiky najdete v Praze v Pařížské ulici. Rádi o ní říkáme, že je to naše ulice Štěstí. Je místem, kde se plní sny a rodí vzácné vzpomínky. Na blízké, kteří nás obdarovali, i na ty, jež jsme my zahrnuli něčím krásným, nezapomenutelným. V našich prodejnách s číslem 1, 9, 11 a 14 tikají dárky jako o život. V malých strojích bijí silná „srdce“ – drobounké setrvačky – a pracují v nich i stovky let. Přijďte se pokochat sofistikovanými mechanismy do butiku Patek Philippe, ikony napříč všemi kolekcemi vám zase nabídne flagship store Rolex. Nejbližze Staroměstskému náměstí naleznete butik Breitling, jehož atmosféru jen tak něco nepřekoná. A pokud máte rádi pestrost, pak je tu multibrand Carollinum s novinkami od Zenith, Longines a dalších deseti značek. Štěstí je na dosah...

Přeji vám krásný podzim a pohodu v blížícím se předvánočním čase.

Ať vám k ní přispěje i naše inspirativní čtení.

TAMARA KOTVALOVÁ

COVER FOTO: Matúš Tóth

FOTO EDITORIAL TAMARA KOTVALOVÁ: David Kraus

TISK: H.R.G.

GRAFIKA: Martin Matějčík

OBSAH: Kateřina Daňková, Carollinum, Eva Hlinovská, vedoucí redaktorka Esprit LN

SPOLUPRACOVNÍCI: Matúš Tóth, Soňa Benediktová, Hana Vlková, Hana Trojanová

VYDÁVÁ: CAROLLINUM, s. r. o., Pařížská 11, Praha 1, www.carollinum.cz

KONTAKT: Kateřina Daňková, k.dankova@carollinum.cz

Uvedené ceny hodinek a doplňků se mohou měnit.

Barevnost a velikost jednotlivých modelů nemusí korespondovat se skutečností.

Publikování nebo šíření obsahu je bez písemného souhlasu vydavatele zakázáno.

Puristická tvář

Působí elegantně a klasicky, ale rozhodně nejsou fádni. Uvnitř kulatého pouzdra nových hodinek 1908 od Rolex se skrývá moderní strojek s křemíkovým vláskem, který píše první kapitolu v historii kolekce Perpetual.

Hodinky s korunkou ve znaku máme spojené se sportovními modely profesionálů. Dokonce se podle toho jmenuje i jedna z nejdůležitějších rodin – Professional. Nyní však na scéně přichází úplně nová kolekce s názvem Perpetual, z níž se jako první představuje model 1908. Rolex své fanoušky nenechá řešit dilema, jaké hodinky si pořídit k obleku. Připravil pro ně 39mm model, jenž dokonale padne každému byznysmeni.

Rok 1908 je pro Rolex zásadní. Právě před 115 lety vymyslel Hans Wilsdorf název Rolex a dal si ho ve Švýcarsku patentovat. Nové puristické hodinky jsou oslavou tradice a ženevských kořenů. Mají štíhlé pouzdro korunované zčásti klenutou a zčásti jemně rýhovanou lunetou. Toto ladné tělo z 18kt žlutého nebo bílého zlata doprovází průhledné safírové dýnko, které umožňuje obdivovat technickou propracovanost a zdobení strojku. Prořezávaný rotor je vyroben také z 18kt žlutého zlata, ke zdobení můstků si designéři vybrali tradiční dekor Ženevských pruhů Rolex a citlivě a originálně jej přetvořili. Od klasické verze se liší jemnou leštěnou drážkou mezi jednotlivými proužky.

Kalibr 7140 se v portfoliu značky objevuje vůbec poprvé. Jeho samonatahovací mechanismus zajistí rezervu chodu zhruba 66 hodin. Krokové ústrojí Chronergy je moderní variací z dílny Rolex: v jeho srdci pracuje vlásek Syloxi a chrání ho tlumiče nárazu Paraflex. Geometrie křemíkového vlásku, již si Rolex dal patentovat, strojku zajišťuje stálý precizní chod, a to v jakékoli poloze hodinek. Kalibr je chráněn proti magnetismu a stejně jako všechny strojky z dílny Rolex jde o velmi přesný „Superlative Chronometer“.

Intenzivně bílý nebo intenzivně černý číselník zdobí arabské číslice 3, 9 a 12 a broušené indexy hodin. Nad mimostřednou vteřinovou na šesté hodině uvidíme nápis „Superlative Chronometer“, deklarující kvalitu strojku. Hodinovou ručičku s výrazným kruhem těsně před špičkou nelze přehlédnout, minutová ručka má tvar dvoubřitého meče. Hnědý nebo černý kožený řemínek z aligátoří kůže je vybaven dvojitou skládací sponou Dualclasp. Ta zajistí, že hodinky vždy perfektně sedí uprostřed zápěstí.

Nová kolekce Perpetual momentálně zastupuje řadu Cellini. Snad se tak do budoucna dočkáme dalších elegantních modelů s korunkou ve znaku.

PERPETUAL 1908

pouzdro 18kt žluté zlata, 39 mm, in-house kalibr Perpetual 7140, automatický náťah, Superlative Chronometer, rezerva chodu 66 hodin, vodotěsnost 50 m, prodává butik Rolex, 550 000 Kč

Objevte nepoznané

Model Explorer od Rolex se představuje v nové velikosti, kterou si všichni jeho obdivovatelé tolik přáli. Vedle 36mm rozměru pouzdra tak na trh přichází i 40mm elegant s duší dobrodruha. Je čas vyrazit...

Když se v roce 1953 skupina horolezců rozhodla zdolat nejvyšší pevný bod světa, počasí jim moc nepřálo. Neohroženou dvojici Edmunda Hillaryho a Tenzinga Norgaye však špatná viditelnost nezastavila a 29. května společně pokořili vrchol Mount Everestu. Hillary měl tehdy na zápěstí hodinky Rolex Oyster Perpetual, předchůdce dnešního modelu Explorer, jehož historie se začala psát nedlouho po tomto slavném výstupu.

Časomíru, která odolá náročným podmínkám vysokých hor, však značka Rolex vyvíjela už od třicátých let minulého století. Během dvou desetiletí, mezi lety 1933 až 1955, doprovodila na nejvyšší vrcholky velehor více než sedmáct světových expedic. Po návratu z nehostinného terénu horolezci předávali veškeré zkušenosti s hodinkami jejich konstruktérům i hodinářům. Právě zpětná vazba od těch nejpovolanějších tak stojí za dnešní podobou a dokonalostí hodinek Explorer. Důrazem na tradici a preciznost je značka Rolex pověstná dodnes a její úspěch vychází z letité zkušenosti.

Před dvěma lety jsme byli svědky návratu legendárního modelu ve velikosti 36mm, tedy stejné, jakou kdysi nosil Edmund Hillary. Vzhled tohoto oblíbeného společníka dobrodruhů, ale i všech, kdo preferují tradiční design hodinek, zůstal zachován. Číselníku dominují velké arabské číslice 3, 6 a 9, pod nápis bylo přidáno slovo EXPLORER. A vůbec poprvé se v nabídce objevila také varianta s Rolesorem, tedy v kombinaci 18kt žlutého zlata a oceli Oystersteel.

Pro některé muže však byly hodinky Explorer až příliš decentní a volali po větší velikosti pouzdra. Stalo se. Značka Rolex na letošním veletrhu Watches & Wonders uvedla další model kolekce, tentokrát se 40mm pouzdrům. Hodinky Oyster Perpetual Explorer 40 jsou stejně jako jejich menší varianta nepřehlédnutelné díky typickým prvkům: hladké lunetě, hodinové ručce Mercedes a trojici výrazných číslic na ciferníku. Pohání je automatický strojek – kalibr 3230, který vydrží v chodu až 70 hodin. Jde o přesný chronometr (Rolex jej označuje jako Superlative Chronometer a poznáte ho podle typické zelené pečeti) s odchylkou pouhých -2/+2 sekundy za den. Doprovází jej náramek Oyster, jenž je jako jediný dostupný k tomuto modelu. Je vybaven sponou Oysterlock, zabraňující náhodnému otevření. Díky článku Easylink je možné délku náramku o 5 mm prodloužit. U této velikosti je k dispozici pouze celooceľový model s černým číselníkem.

OYSTER PERPETUAL EXPLORER 40

pouzdro a náramek Oyster z oceli Oystersteel, 40 mm,
in-house kalibr Perpetual 3230, automatický náťah, Superlative
Chronometer, rezerva chodu 70 hodin, vodoněsnost 100 m,
prodává butik Rolex, 191 250 Kč

Snové kalendáře

Mluvíme-li v hodinářském světě o kalendářních mechanismech, je značka Patek Philippe tou nejskloňovanější. Stojí za zásadním množstvím patentů a v jejím portfoliu nalezneme všechny varianty klasických kalendářů. Týdenní, roční nebo věčný kalendář? Žádná „komplikace“!

Kalendář je samozřejmě specifický doplňkový mechanismus, jenž se mezi hodináři označuje také výrazem komplikace. Ale protože v manufaktuře Patek Philippe se strojky rodí s lehkostí a jistotou, je zřejmé, že ani ten nejsložitější – perpetuální neboli věčný kalendář – zde není problém sestrojít.

Ale vezměme to z opačného, tedy jednoduššího konce. Klasický datumový mechanismus vyžaduje úpravu pětkrát do roka, a to na počátku března, května, července, října a prosince. Je to pochopitelně dáno různou délkou jednotlivých měsíců. Datum však mezi kalendářní mechanismy neřadíme, a to i přesto, že ho doprovází ukazatel dne v týdnu. Za skutečné kalendáře se považují až ty počínaje týdenním, setkáme se s ním u modelu Calatrava Weekly Calendar ref. 5212A. Automatický strojek tu pohání kalendářní ústrojí, jež nám pomocí samostatných ruček prozradí den v týdnu a aktuální měsíc nabídně i číslo týdne v rámci roku. Datum vidíme v okénku na pozici třetí hodiny. Ocelový model se 40mm průměrem pouzdra působí až retro dojmem, jeho funkce i praktičnost jsou však moderní v každé době.

ROK BEZ PRÁCE

Sofistikovanější variantou je roční kalendář, ten se splete jen na konci února, kdy nedokáže správně zařadit jedničku – prvního března. S dalšími měsíci však nemá problém. Pokud tedy pravidelně nosíte hodinky s „annuálem“, jak se tomuto kalendáři také říká, od začátku března do konce února následujícího roku si můžete být jisti, že vám hodinky ukazují správné datum. Patek vyrábí hned několik modelů s ročním kalendářem a každý je něčím specifický. Tak třeba reference 5235/50R, známá jako Regulator, má číselník netradičně navržen v duchu podlahových regulátorových hodin. Každá ručka tak ukazuje něco jiného. Ta na pozici šesté

PATEK PHILIPPE REF. 5905R-010
COMPLICATIONS

pouzdro růžové zlato, 42 mm, automatický náťah, pečeť Patek Philippe Seal, rezerva náťahu až 55 hodin, flyback chronograf, roční kalendář, ukazatel dne/hoci, prodává butik Patek Philippe, 1 877 500 Kč

Od začátku března do konce února následujícího roku si můžete být jisti, že vám hodinky ukazují správné datum.

hodiny běží jako o život, jde totiž o sekundovku. Ručka v subčíselníku na pozici dvanácté hodiny je mnohem pomalejší a prozradí nám aktuální hodinu. Centrální velká tenká ručka počítá minuty. Dvě apertury nás prostřednictvím třípísmenné zkratky informují o dni v týdnu a měsíci, na pozici šesté hodiny v malém okénku vidíme datum. Podobně zobrazují tyto údaje i reference 5396 a 5205, v nichž pracuje kalibr 324 S QA LU 24H. Jde o přelomový strojček v historii značky. V roce 1996 se na jeho vývoji a designu podílel i Thierry Stern, současný výkonný ředitel značky Patek Philippe. Jeho otec Philippe jej přizval k projektu, který byl tehdy pro manufakturu zásadní. V té době totiž Patek nabízel jednoduché tříručkové modely a pak až velmi komplikované kusy s věčným kalendářem. Chyběly hodinky pro mladé sběratele, kdykoli nositelné, snadno nastavitelné i jednoduché na údržbu a současně cenově dostupné (samozřejmě v kontextu této renomované značky). Vznikla reference 5035 Annual Calendar a okamžitě se stala hitem. Nutno dodat, že se to odehrálo v době, kdy světu vládly levné quartzové hodinky a digitálky.

O Thierryem je známo, že si v prvních letech svého působení ve firmě prošel kompletní cestu rodinným podnikem, má proto blízko i k samotné hodinařině. Navrhuje ty nejsložitější mechanismy a s naprosto přirozenou lehkostí v hlase ke své práci dodává: „Picasso byl známý tím, že dokázal namalovat jedním tahem dokonalý kruh. Když se ho ptali, jak je možné, že něco takového zvládne během pár vteřin, odpověděl: ‚Vy vidíte perfektní kruh, ale nevidíte těch čtyřicet let, které trvalo, než jsem to dokázal.‘ Já navrhuji hodinky už třicet let, začínal jsem s otcem, potom už jsem pracoval sám. Dosáhl jsem bodu, kdy mě

In-Line Perpetual Calendar ref. 5236-001

tento proces opravdu baví a jde mi přirozeně. Nastalo to však až po desetiletích práce."

Mezi dvě letošní novinky s ročním kalendářem řadíme ref. 5905R-010 v růžovém zlatě s chronografem s funkcí fly-back. Tato modrá varianta nahrazuje starší verzi s hnědým číselníkem a doprovází sportovnější ocelovou referenci se zeleným ciferníkem, uvedenou před dvěma lety. Ještě zajímavějším počinem je však „annuál“ jménem Luce Annual Calendar ref. 5261R-001 z kolekce Aquanaut. Hodinky s 39,9mm pouzdem a měsíční fází pohání nový kalibr 26-330 S QA LU. Zobrazení jednotlivých údajů je nezvyklé právě kvůli lunárnímu kalendáři umístěnému na pozici dvanácté hodiny. Dny v týdnu a měsíc určují malé ručky v samostatných subčíselnících.

DO NEKONEČNA A JEŠTĚ DÁL...

Značka Patek Philippe je považována za experta na roční kalendáře, avšak ještě fenomenálnější pověst má mezi milovníky perpetuálů. Když se totiž podíváme do historie, zjistíme, že první náramkové hodinky s věčným kalendářem vyrobila v roce 1925 právě tahle ženevská manufaktura. Množství patentovaných vylepšení i řešení, které se během uplynulých stovek let podařilo značce navrhnout, jen vypovídá o její pozici nejoceňovanějšího hodinářského domu světa. Tyto extrémně složité kalendářní mechanismy kombinuje s dalšími komplikacemi, jako jsou chronograf, včetně toho nejsložitějšího s vlečnou ručkou, minutová repetice či tourbillon.

PATEK PHILIPPE REF. 5316R/50P-001 GRAND COMPLICATIONS

pouzdro platina, 40,2 mm, ruční nátaħ, pečeť Patek Philippe Seal, rezerva nátaħu až 48 hodin, tourbillon, věčný kalendář, minutová repetice, měsíční fáze, info o ceně v butiku Patek Philippe

Pro věčné kalendáře je typické, že se nemusejí upravovat ani v přestupném roce. Mechanismus perfektně ovládá délky jednotlivých měsíců včetně února. Podle gregoriánského kalendáře však nebude přestupný rok 2100 (přestože je dělitelný čtyřmi), právě tehdy bude potřeba jediná korekce.

Nejklasičtější je samozřejmě věčný kalendář ref. 5327. Není vybaven přídatnými funkcemi, zato je velmi tenký. Z trojice subčíselníků vyčteme, kolikátého je, který je den v týdnu, který měsíc a zda je aktuální rok přestupný. Mimo tyto kalendářní údaje ještě číselník prozradí momentální pozici Měsíce na noční obloze a čas v rámci 24 hodin (ukazatel dne/noce). Netradiční variací na perpetuál je předloňská platinová novinka ref. 5236P-001 In-Line Perpetual Calendar, obdařená hned třemi patenty. Z jediného řádku hladce vyčteme, který je den v týdnu, kolikátého je a kterého měsíce. Původ tohoto zobrazení najdeme v kapesní časomíře z roku 1972, již značka vyráběla pro americký trh. Posloupnost údajů však tehdy byla jiná – měsíc, den v týdnu, datum.

Letošní novinka s retrogradním ukazatelem věčného kalendáře Minute Repeater Tourbillon Retrograde Perpetual Calendar 5316/50P-001 v platině je absolutním vrcholem hodinářského řemesla. Kombinuje tři královské komplikace – tourbillon, minutovou repetici a věčný kalendář. Sestavení takového kusu samozřejmě zabere stovky hodin a manufaktura jej vyrábí pouze na objednávku. Pro většinu sběratelů je věčný kalendář vrcholem sbírky, a tato varianta je zlatým grálem jen několika vyvolených. To je však podstata sběratelství, posouvat limity a neustále snít o dokonalých mechanismech z rukou geniů.

Den na kurtu

At už se chystáte na velký turnaj, nebo vás čeká jen menší exhibice, oděv na tenis je třeba volit stylově a s noblesou. Klobouky jsou u dam nežádoucí, mechanické hodinky u mužů však téměř povinné. Nechte se inspirovat...

ROLEX OYSTER PERPETUAL DATEJUST 31

*pouzdro a náramek ocel Oystersteel / žluté zlato, diamanty, 31 mm,
in-house kalibr Perpetual 2236, automatický náťah, Superlative
Chronometer, rezerva chodu 55 hodin, datum, vodotěsnost 100 m,
321 250 Kč, prodává butik Rolex*

ROLEX OYSTER PERPETUAL DATEJUST 41

*pouzdro a náramek ocel Oystersteel / žluté zlato, 41 mm, in-house
kalibr Perpetual 3235, automatický náťah, Superlative Chronometer,
rezerva chodu 70 hodin, datum, vodotěsnost 100 m,
358 570 Kč, prodává butik Rolex*

CARTIER SANTOS DE CARTIER

*pouzdro a tah ocel, 39,8 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 42 hodin, datum, vodotěsnost 100 m,
205 000 Kč, prodává butik Carollinum*

PANERAI RADIOMIR QUARANTA GOLDTECH
pouzdro zlato Goldtech, 40 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 72 hodin, datum, vodotěsnost 30 m,
462 500 Kč, prodává butik Carollinum

PANERAI LUMINOR DUE GOLDTECH MADREPERLA
pouzdro zlato Goldtech, 38 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 72 hodin, datum, vodotěsnost 30 m,
472 500 Kč, prodává butik Carollinum

BREITLING TOP TIME B01 TRIUMPH

*pouzdro ocel, 41 mm, automatický strojek, COSC,
rezerva chodu 70 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m,
188 800 Kč, prodává butik Breitling a Carollinum, e-shop carollinum.cz*

PATEK PHILIPPE NAUTILUS LADIES AUTOMATIC REF. 7118/1A-011

*pouzdro a tah ocel, 35,2 mm, automatický strojek, pečeť Patek Philippe Seal,
rezerva chodu 45 hodin, datum, vodotěsnost 60 m,
798 400 Kč, prodává butik Patek Philippe*

TAG HEUER CARRERA DATE

*pouzdra ocel, 36 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 56 hodin, datum, vodotěsnost 50 m,
81 900 Kč, prodejní butik Carolinum, e-shop carollinum.cz*

TUDOR BLACK BAY GMT

pouzdro a tah ocel, 41 mm, automatický strojek, COSC, rezerva chodu 70 hodin, GMT, datum, vodotěsnost 200 m, 109 000 Kč, prodává butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

HAMILTON JAZZMASTER PERFORMER AUTO CHRONO
*pouzdro ocel, 42 mm, automatický strojek,
rezerva chodu 60 hodin, chronograf, datum, vodotěsnost 100 m,
60 500 Kč, prodává butik Carollinum, e-shop carollinum.cz*

Fotograf: Matúš Tóth
Asistent: Jan Příbylský
Models: Marek Novák & Karolína Kokešová / Pure Model
Styling: Jánó Kimák
Make-up & Hairstyle: Renata Zelinková
Produkce: Kateřina Daňková, Eva Hlinovská
Děkujeme za zapůjčení outfitů značkám Fendi, Gucci,
Salvatore Ferragamo, Van Graaf (BOSS, JOOP!,
LAUREN Ralph Lauren, Cinque) a Patrizia Pepe.

JOOP!
JEANS

BREITLING TOP TIME B01 FORD THUNDERBIRD
pouzdro ocel, 41 mm, automatický strojek, COSC,
rezerva chodu 70 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m,
188 800 Kč, prodává butik Breitling a Carollinum, e-shop carollinum.cz

Ve jménu čtverce

Hodinky se čtvercovým pouzdem jsou výrazné a zaručeně přitáhnou pozornost k vašemu zápěstí. V současné době – s návratem 70. let v designu i módě – zažívají ohromný comeback. Pokochejte se spolu s námi novými interpretacemi nesmrtelných ikon.

PATEK PHILIPPE NAUTILUS

V roce 1976 se značka Patek Philippe rozhodla dobýt segment sportovně-elegantních časomír s ocelovými pouzdry a integrovanými tahy, které pobláznily novou generaci a pomohly švýcarským manufakturám vymanit se z quartzové krize. Model Nautilus ref. 3700 s osmistěnnou lunetou rozehrávající symfonii leštěných a satinovaných povrchů byl trefou do černého.

Hodinky od designéra Géralda Genty, které charakterizuje také gradientní číselník s horizontálními pruhy, se v průběhu let staly žádaným objektem touhy a zůstávají kultem dodnes.

Při příležitosti oslav třicátého výročí modelu Nautilus v roce 2006 značka uvedla novou ocelovou referenci 5711 a také první modely s komplikacemi. Prezident manufaktury Patek Philippe Thierry Stern však v roce 2021 rozhodl, že se ocelový model přestane vyrábět. Jedinečné hodinky nicméně ještě neřekly

poslední slovo. V současné době Patek Philippe nabízí několik přehádných modelů pojmenovaných po ponorci kapitána Nema z verneovky Dvacet tisíc mil pod mořem.

Loni spatřily světlo světa čtyři nové reference Nautilus, z nichž doslova přechází zrak. Ref. 5712/1R-001 z růžového zlata s hnědým číselníkem zaujme sběratele ukazatelem data v podobě ručky, měsíční fázi a indikátorem rezervy chodu. Ocelová reference 5990/1A kombinuje dvě užitečné komplikace, a to flyback chronograf a Travel Time. Značka model vybavila novým modrým gradientním číselníkem. Ref. 7118/1300R-001 Nautilus Joaillerie s pouzdem o velikosti 35,2 mm má lunetu osazenou 68 spessartiny bagetového brusu v barvách od šampaňské po koňakovou. Pokud nadále toužíte po minimalismu původních nautilů, nesmutněte, reference 5811/1G-001 z bílého zlata zaujme pouzdem o velikosti 41 mm, což je o milimetr více, než měla reference 5711.

PATEK PHILIPPE NAUTILUS 5811/1G

pouzdro a náramek bílé zlato, 41 mm, automatický nátah, pečeť Patek Philippe Seal, rezerva chodu až 45 hodin, datum, vodotěsnost 120 m, prodává butik Patek Philippe, 1 744 400 Kč

CARTIER SANTOS

Nejen zapálené sběratele značky Cartier, ale ani většinu hodinových nadšenců nepřekvapí, že první sportovní náramkové hodinky představil v roce 1904 právě legendární francouzský dům. První model, pojmenovaný Santos po brazilském letci Albertu Santosu-Dumontovi, navrhli designéři pod vedením Santosova blízkého přítele Louise Cartiera. Letec totiž nechtěl v kokpitu manipulovat s kapesní časomírou.

Hodinky opatřené čtvercovým pouzdem se zakulacenými rohy, lunetou i náramkem s viditelnými šroubky značka uvedla znovu na trh v roce 1978 coby svou odpověď na požadavky doby. Celozlatou verzi proslavil snímek Wall Street z roku 1987 s hercem Michaelem Douglasem alias Gordonem Gekkem. Od té doby jsou modely Santos ztělesněním sportovní elegance, šarmu, ale též vybraného vkusu a bohatství.

Dnes má značka Cartier v portfoliu dvě řady geometrických, harmonických hodinek Santos. Santos-Dumont vychází z původních historických modelů. Letos se kolekce rozrostla o pětici hodinek vyvedených v platině, růžovém a žlutém zlatě s římskými číslicemi ze zeleného jadeitu, červeného jaspisu a modrého dumortieritu, které doplňuje známá korunka s kamenem ve tvaru kabošonu. Temně modrý a šedý číselník zdobí neméně elegantní novinky ze žlutého zlata, respektive ve verzi ocel/zlato. Novinky jsou k mání s ladicími řemínky z aligátora.

Nové ocelové modely Santos de Cartier jsou díky integrovanému ocelovému tahu a chrániči korunky sportovnější variantou určenou na denní nošení. K dispozici jsou dvě velikosti pouzder (medium a large), vodotěsných do 100 m, s číselníky v modré či krásné zelené barvě.

CARTIER SANTOS DE CARTIER

pouzdro a náramek ocel, 35,1 mm (medium), automatický nárah, rezerva chodu 42 hodin, vodotěsnost cca 100 m, vyměnitelný zelený řemínek z kůže aligátora, prodává butik Carolinum, 183 000 Kč

TAG HEUER MONACO

Hodinky s charismatem. Tak by se dal bez sebemenší pochybnosti nazvat první automatický chronograf z roku 1969 Heuer Monaco. Inovativní chronografy se samonátahem v téže době představily i značky Zenith a Seiko. Jenže Jack Heuer, pravnu zakladatele značky, zašel o krok dál: nový Calibre 11 dal uložit do ocelového čtvercového pouzdra o rozměrech 40 × 38 mm, vodotěsného do 100 metrů, které navrhl švýcarský designér Ervin Piquerez.

Chronograf se dvěma subčíselníky kopírujícími tvar pouzdra a modrým ciferníkem se stal nesmrtelným o dva roky později. Neobvyklou časomíru si totiž na zápěstí vybral sám Steve McQueen do proslulého snímku Le Mans. A nebyl jediný: hodinky Monaco nosil například fenomenální režisér Stanley Kubrick nebo neméně geniální zpěvák Mick Jagger.

Značka TAG Heuer v roce 2019 vybavila modelovou řadu Monaco vlastním kalibrem Heuer 02 s 80hodinovou rezervou chodu a v současné době nabízí několik 39mm modelů. Poslední počiny v podobě futuristických titanových časomír se skeletovým číselníkem v modré (coby pocta prvním modelům), šedo-černé s červenými detaily a moderní tyrkysové barvě zaujmou hlavně sběratele. Stylovou tečkou letošního roku je pak spolupráce na nejnovějším hollywoodském trháku Gran Turismo, kde nosí monaca na zápěstí herec Orlando Bloom.

TAG HEUER MONACO

pouzdro titan, 39 mm, automatický nátaň, COSC, rezerva chodu 80 hodin, chronograf, datum, vodotěsnost 100 m, prodává butik Carollinum, 277 900 Kč

Časem prověřený design
inspirovaný 70. léty zažívá
comeback.

MIDO

MULTIFORT TV BIG DATE

Staré televizory s obrazovkami ve tvaru čtverce se zakulacenými rohy se dnes objevují už jen ve filmech pro pamětníky. Časem prověřený design, který však není fádni, si nyní můžete připomenout díky značce MIDO.

Nevyrábí televizory, ale hodinky. A letos oslavuje padesátiny modelu Multifort TV, s pouzdrém připomínajícím první televize. Značka jej na trh dodávala nejen v roce 1973, ale ve vizuálně upravené podobě se objevil též v roce 1980 a 2000. Design inspirovaný 70. léty zažívá comeback a model Multifort TV Big Date patří k cenově nejdostupnějším hodinkám sportovně-elegantní kategorie na trhu.

Nové ocelové modely s integrovaným tahem (nebo s kaučukovým řemínkem v nepřehlédnutelné oranžové či univerzální modré barvě) a modrým, šedým či zeleným kartáčovaným číselníkem si zachovávají znaky kolekce Multifort, jsou to zejména indexy v podobě teček. Dvanáctou hodinu znázorňuje zajímavý detail – tečka umístěná přímo na lunetě. Na číselníku tuto pozici totiž obsadila velká datumovka. Automatický strojček Calibre 80 s 80hodinovou rezervou chodu je zdobený Ženevskými pruhy a lze jej spatřit skrze safírové dýnko. 40mm pouzdro odolá tlaku 10 atmosfér.

MIDO MULTIFORT TV BIG DATE

pouzdro ocel, 40 mm, automatický náťah, rezerva chodu 80 hodin, velké datum, vodotěsnost 100 m, pryžový řemínek, prodává butik Carolinum, 30 000 Kč

CHARLIZE
THERON

BREITLING

BREITLING BOUTIQUE
PARIŽSKÁ 1
PRAGUE

Pravý sběratel

Vášeň, poznání a skryté hodinářské poklady, příběhy i přátelství na celý život. To vše přináší sběratelství a Freda S. Mandelbauma to naplňuje už desítky let. Patří k nejvýznamnějším sběratelům hodinek Breitling na světě a současně je i oficiálním historikem této švýcarské značky. Letos navíc vydal oceňovanou publikaci Premier Story.

Vídeňský hotel Rosewood je místem, kde se musí ukázat každý, kdo chce být in. Třeba posedět na střešní terase nebo si dát drink ve stylovém baru. Nám tu nyní, na sklonku léta, patří jeden z privátních salonů. Důvod je prostý: ze Spojených států se právě vrátil Fred S. Mandelbaum, nepřehlédnutelný muž s prošedivělými vlasy a brýlemi, jeden z nejvýznamnějších sběratelů chronografů Breitling na světě.

Fred S. Mandelbaum je s téměř 60 000 sledujících na instagramovém účtu @watchfred v hodinářské komunitě vlivným influencerem. Díky rozsáhlým znalostem vintage chronografů, jimiž se zabývá už od 80. let minulého století, totiž patří k největším světovým odborníkům. Jeho primárním zájmem je švýcarská značka Breitling, založená v roce 1884 Léonem Breitlingem. Proto když lidé doma objeví staré hodinky Breitling, chodí se poradit právě za Fredem.

NEZAPOMENUTELNÉ OKAMŽIKY

V roce 2017 Freda S. Mandelbauma přes Instagram oslovil Georges Kern, jeden z nejdůležitějších mužů švýcarského hodinářského průmyslu, tehdy čerstvě jmenovaný výkonným ředitelem značky Breitling. A světe, div se! Georges Kern, muž, jehož diář je rozplánovaný na minuty, sedl do letadla a přiletěl na návštěvu do Vídně, aby mu zde zapálený sběratel pomohl pochopit (a uchopit) neuvěřitelně bohaté dědictví této švýcarské legendy.

Dnes se Fred S. Mandelbaum coby konzultant podílí i na vývoji nových modelů, které jsou sice ryze současné, ale v mnohém inspirované právě historií. Je též oficiálním historikem značky, uspořádává její rozsáhlý archiv, píše knihy a je poradcem v projektu otevření budoucího muzea.

„Jako sběratele mě velice trápilo, že předchozí majitelé (rodina Schneiderů – pozn. red.) se naší komunitě nevěnovali, nezajímali jsme je. Situace se změnila až s nástupem nových majitelů a Georgese Kerna,“ říká s nefalšovanou vděčností v hlase Fred S. Mandelbaum. „Když jsem pak připravil v Curychu malou výstavu zásadních hodinek z éry Willyho Breitlinga, pozvali jsme na vernisáž Gregoryho Breitlinga (syna Willyho, posledního majitele značky z rodiny Breitlingů – pozn. red.). Je to velmi distingovaný

pán, ale když viděl, že konečně někdo oceňuje dědictví jeho otce a jeho význam pro vývoj chronografů, měl slzy v očích,“ dodává, „i takoveto krásné okamžiky díky sběratelství zažívám.“

HLEDÁNÍ DOKONALOSTI

Právě Fred S. Mandelbaum nás, skupinu evropských novinářů, provádí historií společnosti Breitling. Značky, která měla díky vizionářským majitelům Léonovi, Gastonovi a Willymu zásadní podíl na tom, jak dnes vypadají hodinky vybavené chronografem neboli stopkami, jednou z nejužitečnějších a nejžádanějších komplikací ve světě hodinářství.

A nejen to. Fred S. Mandelbaum s sebou přináší desítky unikátních, historicky neuvěřitelně cenných vintage chronografů

Breitling Premier ref. 777 Vintage

Tento unikátní zlatý model Premier patří do rodiny referencí 777, která je považována za nejšířší, co se různorodosti číselníků týče.

Zlatý kus s 37,4mm pouzdem pochází z roku 1945.

Pohání ho strojek s ručním nátahem, kalibr 178 s chronografem.

Unikátní exemplář modelu Datora ve zlatém pouzdře z roku 1944.

z různých kolekcí. Například model Navitimer ve zlatém pouzdře z roku 1956 – mimochodem ze sta pilotních chronografů Navitimer z 50. let byl do zlatého pouzdra uložen vždy jen jeden. Pravým pokladem je pak v „NOSu“ (tj. „new old stock“, název označující nenošený vintage kus) zachovalý zlatý chronograf Premier s černým číselníkem z roku 1945, ten je též hvězdou obálky poslední Mandelbaumovy knihy Premier Story. Hodinky si nejen prohlédneme, ale také si je půjčujeme k focení a připínáme na zápěstí...

Třeba unikátní exemplář modelu Datora ve zlatém pouzdře z roku 1944, jenž kombinuje chronograf s vlečnou ručkou – velkou hodinářskou komplikací – s kompletním kalendářem a měsíční fází.

RODINNÉ DĚDICTVÍ

„Sběratelství je pro mě učení. Snažím se ostatním pomáhat s jejich vášní, vysvětlovat jim, jak komplexní práce se za hodinkami skrývá. Myslím si, že jen málo lidí si umí představit, jak náročné je složit strojek u hodinek. Mnoho kroků při jejich výrobě se navíc musí dělat pouze ručně,“ vysvětluje Fred S. Mandelbaum.

On sám je velice striktní, pokud jde o úlohu pravého sběratele. Sám například hodinky ze své sbírky nikdy neprodává. Kdysi udělal výjimku, a přestože jej kupec přesvědčoval, že jeho model nikdy nepřeprodá, opak byl pravdou.

Gaston Watch Vintage

Zlaté hodinky, které zdědil po svém otci Gastonovi Willy Breitling. Willy je prý nikdy nenošil, šlo o rodinné dědictví. Hodinky byly zkonstruovány v roce 1925, mají zlaté pouzdro s průměrem 39 mm, uvnitř pracuje strojek Hahn/Dépraz kalibr 3.

Vášnivý sběratel dodnes svého kroku lituje. „Nenávídím se za to,“ říká muž s fotografickou pamětí, která mu usnadňuje orientaci v mnohdy složitém světě vintage hodinek.

„Když sbíráte hodinky kvůli penězům, nejste pravý sběratel. Nikdy totiž nezažijete tu radost, když si je můžete připnout na zápěstí a nosit je. Navíc za ta léta, co se sběratelství věnuji, jsem viděl stovky takzvaných chytrých investic, kdy lidé o své peníze nakonec přišli,“ krčí rameny Fred S. Mandelbaum.

Vybudoval si vynikající pověst a podle jeho slov k němu dnes už hodinky přicházejí samy. „Mám hodně přátel po celém světě. Mnoho vintage hodinek pochází z Itálie, v Japonsku zase najdete hodinky ve skvělém stavu, protože Japonci si váží krásných věcí a pečují o ně.

Nesmím ale zapomenout ani na Spojené státy, kde si po válce mnoho chlapců z dobrých rodin přálo být piloty. Pilotem nemůže být každý, ale výjimečné pilotky Navitimer si pořídit mohli,“ vypráví Fred, „pro mnoho lidí mají hodinky velkou emoční hodnotu, jsou rodinným dědictvím, připomínkou jejich předků. Když už je prodávají, chtějí, aby byly součástí významné sbírky, abych o ně pečoval, aby je mohl vidět i někdo další.“

DOKONALÝ CHRONOGRAF

V 80. letech Fredovi S. Mandelbaumovi učarovaly chronografy, hodinky, které dokážou změřit časový úsek, v případě chronografu s vlečnou ručkou i několik časových úseků zároveň. „Věřím mechanickým věcem. Nejvíce těm, které jsou tak dokonalé, že už nemohou být zásadně vylepšeny. A to je právě chronograf. Podle mě je poslední velkou inovací automatický chronograf z roku 1969,“ vysvětluje Fred S. Mandelbaum. „Pokud sbíráte chronografy, musíte sbírat značku Breitling, protože byla vždy inovativní a dokázala hýbat trhem.“

BREITLING PREMIER B25 DATORA 42

pouzdro červené zlato, 42 mm, automatický nátah, COSC, rezerva chodu 48 hodin, chronograf, kompletní kalendář, měsíční fáze, vodotěsnost 100 m, prodává butik Breitling, 612 500 Kč

“
Důraz se kladl zejména na čitelnost údajů na číselníku, robustnost a přesnost strojku.”

Zatímco zakladatel značky Léon vylepšoval kapesní chronografy, jeho syn Gaston věřil náramkovým hodinkám. V roce 1915 přidal nezávislé tlačítko na pozici 2 pro start-stop a reset, Léonův vnuk Willy v roce 1934 chronograf vybavil druhým, nezávislým tlačítkem pro resetování umístěným na pozici 4. Definoval tím podobu jak většina z nich vypadá a funguje dodnes.

Willymu bylo v té době pouhých 21 let. A až do roku 1979, kdy společnost prodal, nepřestal být inovativní a představoval modely, jež zůstávají relevantní dodnes. Ať už jde o první hodinky Chronomat s logaritmickým pravítkem, předchůdce ikonického modelu Navitimer, nebo o elegantní kolekci Premier. Ta tvoří základ sbírky Freda S. Mandelbauma a v redesignované podobě dnes představuje jednu ze základních modelových řad značky.

Chronografy byly až do 40. let minulého století profesionálními hodinkami, důraz se kladl zejména na čitelnost údajů na číselníku, robustnost a přesnost strojku. Těchto vlastností se Willy Breitling nevzdal, ale v řadě Premier k nim přidal ještě nadčasovou eleganci. A také komplikace – chronografy Datora byly vybaveny kompletním kalendářem, Duograph zase chronografem s vlečnou ručkou (s označením split-seconds nebo také rattrapante). Breitling vyrobil mezi léty 1943–1970 celkem 350 duographů, většinou na zakázku.

Životní dobrodružství Freda S. Mandelbauma jménem sběratelství rozhodně nekončí. Existuje totiž nepřeberné množství nejruznějších historických referencí a naděje, že narazí na dosud neviděný model, třeba s jinou barvou číselníku, je stále živá.

Nováčci v Pařížské 11 Longines & Zenith

Jsou to hodinářští matadoři, zároveň jde o progresivní, módní značky. Butik Carrollinum se stal domovem hodinek Longines a Zenith. Ty první vlastnil Albert Einstein, ty druhé Mahátma Gándhí. Možná je ten správný čas rozšířit i vaši sbírku.

Švýcarská značka Longines má v České republice dobré jméno i dlouhou tradici. V meziválečném období se totiž tyto hodinky dovážely na naše území a daly se pořídít u místních prodejců. Ty kapesní značku ale neproslavily tolik jako náramkový model s polštářkovým pouzdem, dnes známý jako „MVS“ nebo „Majetek“. V roce 1935 si československá vláda uvědomila, že nemá pro své letce a vojenský personál kvalitní hodinky, poslala proto objednávku třem švýcarským značkám, mezi nimi byla i Longines. Ocelové hodinky nesly na dýnku nápis MAJETEK VOJENSKÉ SPRÁVY a vojáci si je od armády zapůjčovali. Longines reference 3582 s pouzdem polštářkového tvaru a průměrem 40 mm měla vroubkovanou lunetu propojenou s trojúhelníkovým zobáčkem, jenž pomáhal letcům v odpočtu času stráveného ve vzduchu. Tato sběratelská ikona doznala již několikrát přepracování, letos značka představila model Pilot Majetek s obousměrně otočnou lunetou s trojúhelníkovým markerem. Jeho 43mm pouzdro v sobě ukrývá automatický strojek s rezervou chodu 72 hodin.

Mezi další novinky se řadí sportovní chronograf Spirit Flyback s keramickou lunetou a dvěma sčítači. Tento přesný chronometr je dostupný hned v několika barevných provedeních a doprovází

jej ocelový tah či kožený řemínek. Longines myslí také na ženy, vždyť mezi jeho nejslavnější ambasadorky patří herečky Kate Winslet a Jennifer Lawrence. Před nedávnem značka představila kolekci Mini DolceVita. Trend malých pouzder čtvercového tvaru můžeme vidět i u jiných značek, v případě Longines však nejde o módní výstřelek, ale o návrat do roku 1910, kdy začala první rektangulární pouzdra vyrábět. V pastelových barvách či střízlivé oceli, s diamanty či bez nich, tyhle hodinky působí jako šperk i módní doplněk.

Také značka Zenith náleží v tuzemsku mezi stálice, k dostání u nás byla již za první republiky. A i ona dodávala české armádě odolné náramkové hodinky (ač v menším množství). Její pilotky jsou známé po celém světě a Zenith jako jediná značka může na číselnících používat nápis PILOT. Letos se v této dnes již samostatné modelové řadě postarala o comeback. Nejnovější provedení pilotek má sice mnohem menší korunku, nežli tomu bylo v minulosti, o to příjemněji se však hodinky nosí. Klasické tříručky Pilot Automatic nebo model s flyback chronografem a velkým datem Pilot Big Date Flyback si milovníci pilotních hodinek můžou pořídít v oceli nebo ve stylové, matně černé keramice. Co se však většině z nás ve spojení se značkou Zenith vybaví, je automatický strojek El Primero s pětihercovou setrvačkou. V roce 1969 se mezi hodinářskými značkami Seiko, Zenith a skupinou Chromatic (patřil sem i Breitling a Hamilton) sváděl lýtý boj o prvenství v sestrojení automatického chronografu. Nejen že Zenith vyhrál a představil jej nejdříve, ale současně všem ukázal, že jeho vítězství je zasloužené. Strojek El Primero měl nejrychlejší mechanismus a všechny na plné čáře překonal, legendou zůstává dodnes. Zenith však myslí i na ženy, kolekce Elite a Defy se pyšní barevnými číselníky a lunetami s diamanty.

ZENITH CHRONOMASTER OPEN

pouzdro růžové zlato, 39,5 mm, automatický nátah, strojek El Primero, rezerva nátahu 60 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m, info o ceně v butik Carollinum

Modré řemínky, safíry a spinely, číselníky v barvě letního nebe i noční oblohy... Všechny tóny od nejsvětějších po tmavé se letos prolínají dámskými kolekcemi. Je čas najít si ten správný odstín.

Obdélníková pouzdra jsou trendy. Jak se vám líbí **Hampton 10709** s diamantovou lunetou od **Baume & Mercier**? 91 800 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Velká klasika neboli **La Grande Classique de Longines** okouzlí 29mm pouzdem s diamantovou lunetou. 85 000 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Kolik odstínů modré znáte? Na modelu **Rainflower Origin** jich najdete hned několik. 34mm časomíru od **MIDO** zdobí osm diamantů. 27 900 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Výrazné **breitlingy** pro každodenní nošení.
Jsou elegantní, a přesto sportovní – **Super
Chronomat Automatic 38**. 250 000 Kč,
butik Breitling a Carollinum

Styl art deco se pojí s diamanty a drahými kameny
jako nikdy předtím v hodinkách **Jaeger-LeCoultre
Reverso One Precious Colours**. 3 381 000 Kč,
butik Carollinum

Výrazné diamanty na lunetě hodinek **IWC Portofino
Automatic Day & Night 34** jsou jako hvězdy na noční
obloze, společně s dalšími září na číselníku.
287 500 Kč, butik Carollinum

V oblíbené kolekci **DolceVita** představila značka **Longines** hnědou variaci v obdélníkovém pouzdře z růžového zlata. 143 750 Kč, butik Carollinum

Číselníky hrají všemi barvami. Eleganční jsou ty hnědé, od čokoládové po jemně burgundskou, fialové a růžové odstíny působí extravagantně.

Značka **Tudor** hledá v královské kolekci **Royal** nadčasovost a deklaruje stylovost. 34mm model kombinuje zlato a ocel, 89 000 Kč, butik Carollinum

Díky klenutému pouzdru perfektně sedí na zápěstí. Hodinky **Gondolo Serata** ref. **4962/200R** od **Patek Philippe** jsou dekorovány 94 ks granátů – spessartinů. 1 005 300 Kč, butik Patek Philippe

Nepřehlédnutelná 35mm časomíra od **Patek Philippe**, to je **Calatrava ref. 4997/200R-001**. Dokonale se tu snoubí diamanty a růžové zlato. 960 900 Kč, butik Patek Philippe

Nejnovější počín od **Breitling**? Dámský model **Navitimer 32** s diamantovými indexy. Hodinky budou vaše za 108 000 Kč, prodává butik Breitling a Carollinum.

Značka **Baume & Mercier** dokázala, že se nebojí fialové. Módní odstín použila v případě 33mm modelu **Riviera 10728**. 55 100 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

S hodinkami **Mido Baroncelli Signature Lady Colours** získáte v balení hned pět různých barev řemínků. Volit můžete mezi pudrovou, růžovou, zelenou, fialovou či šedivou. 28 500 Kč, butik Carollinum

Pudrové řemínky dodají i sportovnějším časomíram punc elegance, šperkové hodinky jsou vhodné nejen k velké večerní róbě.

V hodinkách **Hamilton Jazzmaster Performer Auto** s perleťovým číselníkem pracuje automatický strojek. 32 100 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Dámské časomíry od **Panerai** jsou výrazné, mají 38mm pouzdro! To je domovem pro měsíční fázi – představujeme **Luminor Due Luna**. 245 000 Kč, butik Carollinum

Hodinky **American Classic Lady Hamilton Vintage** jsou hravé, nosit je můžete na zápěstí nebo je připnout na řetízek, který je součástí balení. 16 100 Kč, butik Carollinum, e-shop carollinum.cz

Že jsou řetízkové hodinky zpět na scéně, dokazuje také novinka **Reverso Secret Necklace** od manufaktury **Jaeger-LeCoultre**. Art deco šperk v čisté formě. 11 000 500 Kč, butik Carollinum

Pokud hledáte nadčasovou klasiku, není nad maison **Cartier**. Vybírat můžete z jednoduchých nebo zdobených novinek, jako je tato – **Tank Américaine**. Info o ceně v butiku Carollinum.

Přidejte plyn

Letošní rok vsadily hodinářské značky na rychlost, dynamiku a adrenalin, vlastnosti spjaté s automobilovým průmyslem. Výrazným trendem je sportovní vzhled hodinek, robustní chronografy i perforované kožené řemínky. Zařadte rychlost, sešlápněte plynový pedál a připněte si na zápěstí horké novinky inspirované nejen světem motorsportu.

PATEK PHILIPPE: CALATRAVA REF. 6007G

Trojice nových referencí obohacuje kolekci Calatrava o moderní, grafický design. Ebenově černé číselníky nových modelů mají tři typy povrchových úprav, střed je zdoben reliéfním vzorem připomínajícím karbon, materiál hojně využívaný v automobilovém průmyslu. Dokonalé čitelnosti údajů napomáhají ručky ve stylu baton a arabské číslice z bílého zlata. Dynamičnost nových modelů je zdůrazněna barevným dotekem žluté (6007G-001), červené (6007G-010) a nebesky modré (6007G-011). Barvy použili designéři Patek Philippe na sekundovou ručku, dále na trojúhelníkové indexy hodin na vnitřní stupnici, připomínající železniční pražce, i na ukazatele vnější minutové škály.

Uvnitř 40mm leštěného pouzdra z bílého zlata se safírovým dýnkem je uložen kalibr 26-330 S C se samonátahem, s datem umístěným na pozici třetí hodiny a funkcí stop-seconds. Dokonalý styl hodinek doplňuje černý řemínek z teletiny se stehováním v barvách jednotlivých referencí, zdobený efektním reliéfním vzorem.

CALATRAVA REF. 6007G-011

pouzdro bílé zlato, 40 mm, automatický nátaħ, pečeť kvality Patek Philippe Seal, rezerva chodu až 45 hodin, datum, vodotěsnost 30 m, prodává butik Patek Philippe, 946 100 Kč

BREITLING: TOP TIME B01 FORD THUNDERBIRD

Když v roce 2021 představila značka Breitling edici chronografů Top Time Classic Cars inspirovanou veterány z 60. let, stala se trojice hodinek Ford Mustang, Shelby Cobra a Chevrolet Corvette okamžitě bestsellerem. Jak by ne, vždyť modelová řada Top Time, kterou Willy Breitling, vnuk zakladatele značky Léona, uvedl již v 60. letech, je ztělesněním svobody, radosti ze života i rychlosti.

Nyní Breitling představil novinku Ford Thunderbird, která vás na první pohled zaujme elegantním bílým číselníkem se subčíselníky ve stejném barevném tónu a také červeným koženým řemínkem s perforováním (hodinky jsou k mání i na kovovém milánském tahu). Značka navíc jemně upravila design tří původních modelů. Uvnitř 41mm ocelových pouzder voděodolných do 100 metrů je nově uložen manufakturní kalibr B01 se 70hodinovou rezervou chodu. Jde o jedny z nejlepších a nejpreciznějších automatických stopek na trhu, chronometr certifikovaný COSC, na který Breitling poskytuje pětiletou záruku. Dokonalý chronograf s řadičem můžete obdivovat skrze safírové dýnko pouzdra.

Na první pohled vás
zaujme elegantním
bílým číselníkem.

NOVÝ PEUGEOT 2008

OPERATIVNÍ LEASING JIŽ ZA
6990 Kč /MĚS.

PEUGEOT DOPORUČUJE **TotalEnergies** Spotřeba a emise modelu 2008 v kombinovaném provozu 5,0–5,9 l/100 km, 123–133 g CO₂/km. Foto je pouze ilustrativní. Uvedená měsíční splátka operativního leasingu v produktu RELAX je poskytována společností ALD Automotive s.r.o. Nabídka operativního leasingu se vztahuje na model 2008 ALLURE PureTech 100 S&S MAN6 při ceníkové ceně vozu 635 000 s DPH a bez příplatkové výbavy. Nabídka RELAX je s trváním doby pronájmu na 36 měsíců a do celkovém nájezdu 60 000 Km. Součástí měsíční splátky je povinné ručení s limitem 70/70 (pojištění skel není zahrnuto), poplatek za rádio a havarijní pojištění se spoluúčastí 5%, GAP. Nabídka je platná až do odvolání u všech autorizovaných prodejců Peugeot. Nejedná se o závaznou nabídku na uzavření smlouvy.

HAMILTON: JAZZMASTER PERFORMER AUTOMATIC

JAZZMASTER PERFORMER AUTOMATIC CHRONOGRAPH 42 MM

pouzdro ocel, 42 mm, automatický náťah, rezerva chodu 60 hodin, chronograf, datum, vodotěsnost 100 m, prodává butik Carollinum a e-shop carollinum.cz, 60 500 Kč

Novou dynamiku vnesla značka Hamilton do modelové řady Jazzmaster, jež vyniká rovnováhou mezi nadčasovou klasikou a moderností. Představila sofistikovanou podkolekci hodinek Jazzmaster Performer, určenou pro muže i ženy s názorem.

Jedinečné charisma, individualitu a pohyb značka vtiskla novému chronografu se 42mm pouzdrům z oceli nebo s povrchovou úpravou PVD v barvě růžového zlata. Tři subčíselníky i tachymetrická stupnice vynikají perfektní čitelností, a to jak v modré, tak i v černé a bílé barvě číselníku.

Uvnitř pouzdra voděodolného do 100 metrů se nachází automatický kalibr H-31 s 60hodinovou rezervou chodu a vláskem z materiálu Nivachron. Hodinky si můžete pořídit buď s perforovaným koženým řemínkem v modré či černé barvě, nebo na ocelovém tahu.

**Tři subčíselníky
vynikají perfektní
čitelností.**

EX30

Malé velké Volvo

Je jako šálek espressa – malé, intenzivní a se vším, co od něj čekáte.

NÁLADA SEVERU

Typické křivky řady EX kondenzuje tento plně elektrický model na menší ploše, avšak stále stejně vkusně. Totéž platí i pro minimalistický interiér s funkcemi centralizovanými na dotykovou obrazovku infotainmentu. Atmosféru Skandinávie v kabině vytváří hlavně světlo – ať to přicházející mj. velkým panoramatickým oknem, či ambientní osvětlení s pětici různých motivů včetně ikonické polární záře.

SOFISTIKOVANÁ UDRŽITELNOST

Nejmenší SUV značky si vystačí s menším množstvím oceli a hliníku. Navíc byly zase o něco chytřejším a udržitelnějším způsobem využity recyklované a obnovitelné materiály, včetně tkaného lnu či certifikované vlny, plastu z rámu vyřazených oken nebo vláken ze staré džínoviny na obložení dekorativních panelů.

BEZPEČNOST À LA VOLVO

EX30 se může pochlubit dosud nejpevnější konstrukcí či novým typem airbagu integrovaným do vnitřní strany sedadla řidiče. Zabrání srážce s protijedoucím vozem při odbočování

vlavo. Podpoří řidiče při přímém průjezdu křižovatkou s provozem ze stran, kdy zvládne automaticky zabrzdít v případě rizika srážky s pomaleji jedoucím, cestu křižujícím autem. Dokáže samo zaparkovat (a to i diagonálně), změnit jízdní pruh a upozornit při únavě nebo ztrátě koncentrace. Po zaparkování hlídá, aby posádka nevystoupila pod kola projíždějícího auta, cyklisty nebo elektrické koloběžky.

POVĚSTNÁ TŘEŠNIČKA

Kompaktní crossover je nabízen se dvěma velikostmi baterie. Základní balík o kapacitě 51 kWh zajistí dojezd až 344 km, stejně výkonný pohon s baterií 69 kWh zase nabízí nejdelší dojezd, až 476 km. Vrcholná verze se stejnou baterií pak silou 428 koní vystřelí Volvo EX30 na stovku za 3,6 s a ujede až 450 km. A pozor, cena tohoto malého vozu s velkým potenciálem začíná už na 869 000 Kč.

První Hlinovácká, foto: archív zruček

Pod ochranou Poseidona

Chronografy letos zcela zaplavily hodinářský svět, což čtenáři Umění času i návštěvníci obchodů rodinné společnosti Carollinum bezesporu vědí. Boom zažívají i jachtařské chronografy. A někteří výrobci se už dnes připravují na příští rok, kdy se bude konat 37. ročník nejstarší regaty světa America's Cup.

“

Jachtaření je jeden ze sportů, který milují i hodinářské manufaktury.

”

Rychlost, přesnost, dokonalá souhra členů posádky, bezchybné ovládání lodi. Dobrodružství, síla, sportovní výkony. Adrenalin i elegance. Davy diváků a fanoušků na pobřeží i samota nekonečných vod. To vše je jachtaření, jeden z nejkrásnějších a nejnáročnějších sportů vůbec. Jeden ze sportů, který milují i hodinářské manufaktury.

Pro jachtařská klání jsou přesné chronografy s minutovým měřením nezbytným doplňkem. Start regaty totiž trvá nervy drásajících deset (někdy pět) minut a většinou se dělí na tři části. Přesný start lodí je přitom klíčovým faktorem pro úspěšné absolvování závodu. Švýcarské značky tak mají pro kapitány připravené speciální jachtařské hodinky

s jediným úkolem: přesně a bezchybně provést posádku lodi startem.

KRÁL JACHTAŘENÍ

V roce 1914 Rolex dokázal zmenšit přesný námořní chronometr na velikost zápěstí. Odchylka chodu tehdejší časomíry činila neuvěřitelnou +1 sekundu denně. V roce 1926 spatřilo světlo světa slavné voděodolné (a též prachuvzdorné) pouzdro Oyster a rok 1931 znamenal další velký milník – vznikl samonátah Perpetual. Přesnost, odolnost a pohodlí. Tyto tři vlastnosti se staly základními atributy hodinek Rolex a patří k nim dodnes. Díky tomu je milují sportovci a dobrodruzi, lidé pohybující se v podmínkách, kde by běžné časomíry mohly zklamat.

Ve druhé polovině 20. století se manufaktura Rolex zapojila do podpory jachtaření, noblesního, krásného a tvrdého sportu. V roce 1958 spojila síly s New York Yacht Club, který pořádá nejstarší a nejprestižnější jachtařské klání světa America's Cup. Jeho vítězové až do roku 1983 získávali kromě známého poháru i hodinky Rolex Oyster Perpetual Submariner.

Dnes je Rolex partnerem nejprestižnějších jachtařských klubů od San Franciska po Hongkong a Sydney. Značka je vidět na patnácti regatách včetně australského dobrodružného závodu Rolex Sydney Hobart Yacht Race, britského 1 287 kilometrů dlouhého klání Rolex Fastnet Race či regaty s okouzlující atmosférou Rolex Giraglia. Je též oficiální časomírou SailGP, světového šampionátu nejrychlejších katamaránů světa, nebo 52 Super Series pro lodě TP52.

ROLEX OYSTER PERPETUAL YACHT-MASTER 42

pouzdro a náramek titan RLX, 42 mm, in-house kalibr Perpetual 3235, Superlative Chronometer, automatický náťah, datum, rezerva chodu 70 hodin, vodotěsnost 100 m, prodává butik Rolex, 350 000 Kč

ROLEX OYSTER PERPETUAL YACHT-MASTER II

pouzdro a náramek Oyster ocel Oystersteel / růžové zlato, 44 mm, in-house kalibr Perpetual 4161, automatický náťah, Superlative Chronometer, rezerva chodu 72 hodin, jachtařský chronograf, vodotěsnost 100 m, prodává butik Rolex, 632 500 Kč

Milovníkům lodí a oceánů přinesla značka Rolex v roce 1992 40mm model Yacht-Master s oboustranně otočnou lunetou se 60minutovou stupnicí, díky níž kapitán jednoduše spočítá například délku časového úseku mezi dvěma bóji. Od roku 2019 je strojek uložen ve 42mm pouzdře, to je letos poprvé dostupné také v titanu RLX.

Rok 2007 byl oslavou pro zkušené námořníky a kapitány. Značka právě jim (a všem milovníkům jachet) věnovala unikátní časomíru Yacht-Master II, regatový chronograf se 44mm pouzdrem, který díky 10minutové stupnici dokáže velmi jednoduše a přesně počítat minuty zbývající do startu závodu. Chronograf je vybaven systémem Ring Command, propojujícím lunetu se strojkem. Odpočet modelu Yacht-Master II lze naprogramovat na dobu od jedné do deseti minut. Mechanismus si naprogramování zapamatuje, takže po vynulování odpočtu se obnoví předešlé nastavení. Po spuštění odpočtu jej navíc lze za chodu synchronizovat s oficiálním odpočtem závodu.

LUMINOR QUARANTA BITEMPO LUNA ROSSA

*pouzdro ocel, 40 mm, automatický strojek, rezerva chodu 3 dny,
funkce GMT, datum, vodotěsnost 100 m, pásek kaučuk/textil,
prodává butik Carollinum, 235 100 Kč*

LUMINOR CHRONO CARBOTECH LUNA ROSSA EXPERIENCE

*pouzdro Carbotech, 44 mm, automatický náťah, rezerva chodu
42 hodin, chronograf, vodotěsnost 100 m, pásek kaučuk/textil,
prodává butik Carollinum, 1 175 300 Kč*

S VÁŠNÍ PRO MOŘE

Značka Panerai je s vodním světem neodmyslitelně spjata díky robustním hodinkám se skvěle čitelnými číselníky a voděodolnými pouzdry. Coby poctu námořní historii zrekonstruovala v roce 2009 nádhernou plachetnici Eilean z roku 1936 a vrátila ji zpět na moře. Rok 2020 znamenal další milník: značka Panerai se stala oficiálním sponzorem týmu Luna Rossa Prada Pirelli, jenž se tehdy účastnil 36. ročníku America's Cupu.

LUMINOR QUARANTA STEEL DLC LUNA ROSSA

*pouzdro ocel, 40 mm, automatický náťah, rezerva chodu
3 dny, datum, vodotěsnost 100 m, pásek kaučuk/textil,
info o ceně v butiku Carollinum*

Modely Luminor Luna Rossa nadchnou doteky červené na číselnících, páscích či ručkách, jež vzdávají hold červené týmové barvě. Hodinky udělají radost milovníkům nadčasové italské elegance se špetkou dobrodružného ducha. Letošní novinky Luna Rossa z kolekce Luminor a Luminor Due jsou propojením světa jachtaření a luxusních časomír.

Tři nové sportovně-elegantní modely spojuje číselník s datem na pozici tři a mimostřednou sekundovou ručkou v červené barvě na pozici číslice devět. Luminor Quaranta Steel DLC Luna Rossa (PAM01408) zaujme kombinací 40mm ocelového pouzdra s matnou černou povrchovou úpravou DLC a modrého číselníku, Luminor Due Luna Rossa (PAM01378) potěší dámy 38mm ocelovým pouzdem a bílým číselníkem, reference PAM01381 pak větším, 42mm pouzdem.

Panerai letos nabízí i dva komplikované modely s modrými číselníky: Luminor Quaranta BiTempo Luna Rossa (PAM01404) zobrazuje druhou časovou zónu pomocí ručky GMT s červenou špičkou. Delikátním bonbonkem je chronograf Luminor Chrono Carbotech Luna Rossa Experience (PAM01519) s tachymetrickou stupnicí, umožňující změřit rychlost jachty, a 44mm pouzdem z lehkého a odolného materiálu na bázi uhlíkových vláken Carbotech. Jde o limitovanou edici 37 kusů upozorňující na 37. ročník America's Cupu, který odstartuje příští rok 12. října v Barceloně.

ČAS
PLAVAT PROTI
PROUDU

TOMÁŠ BERDYCH

A stylized signature of Tomáš Berdych in black ink.

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

UVOLNIT LANO, SKIPPRE!

Že máte značku TAG Heuer spojenou s motosportem? Samozřejmě, ale nenechte se mýlit. V 60. letech byl Heuer oficiální časomírou 12 metrů dlouhé a dodnes obdivované americké jachty Intrepid, která zvítězila v letech 1967 a 1970 na America's Cupu. V roce 1983 manufaktura uvedla model Skipper, založený na proslulém chronografu z roku 1968. První modely Skipper designéři opatřili pouzdrém Carrera (značka vyrobila pouhých 300 hodiněk, které se v současnosti draží za desítky tisíc dolarů), později byl strojek s chronografem uložen v pouzdrch Autavia.

TAG HEUER CARRERA SKIPPER

*pouzdro ocel, 39 mm, automatický nátah, datum, chronograf,
rezerva chodu 80 hodin, vodotěsnost 100 m, pásek textil,
prodává butik Carollinum, 174 900 Kč*

Dnes, přesně po 40 letech, se Skipper v 39mm pouzdrě Carrera vrací v celé své kráse. Současný námořní chronograf využívá historické designové prvky původního modelu, včetně 15minutového třibarevného sčítáče na pozici tři. Oranžová, zelená a světlá modrozelená (šlo o oficiální barvu lodi Intrepid) značí pětiminutové intervaly zásadní pro start jachty. Na současnost ukazuje moderní klenuté sklíčko (glassbox) a absence lunety. Na pozici šest modrého číselníku se nachází malá sekundová ručka, na devítce hodinový sčítáč chronografu, taktéž ve světlé modrozelené barvě. Ocelové pouzdro hodiněk, voděodolné do 100 metrů, ukrývá automatický kalibr TH20-06.

NOVÁČEK NÁMOŘNÍHO SVĚTA

Účastnit se 37. ročníku America's Cupu se loni rozhodla švýcarská manufaktura Tudor, známá robustními sportovními hodinkami s velmi přesnými in-house kalibry. Stala se oficiálním partnerem dvojnásobného vítěze America's Cupu z let 2003 a 2007, švýcarského týmu Alinghi Red Bull Racing.

Letos manufaktura na počest nového partnerství uvedla dvojici hodiněk Pelagos FXD – jde o 42mm tříručky a 43mm chronograf v modro-červené barvě. Nové modely spojuje oboustranně otočná retrográdní 60minutová luneta z titanu, která umožňuje jednoduše počítat minuty zbývající do startu regaty. Pouzdra hodiněk, voděodolná do 200 metrů, jsou poprvé v historii Tudor vyrobená z karbonu, titanu a oceli, tedy z materiálů lodi AC75 týmu Alinghi Red Bull Racing.

Hodinky Pelagos FXD a Pelagos FXD Chrono jsou k mání na modro-červeném látkovém pásku. Strojek MT5602 a chronograf MT5813, založený na kalibru Breitling B01, jsou chronometry certifikované COSC, s rezervou chodu 70 hodin.

TUDOR

#BORN TODARE

What is it that drives someone to greatness? To take on the unknown, venture into the unseen and dare all? This is the spirit that gave birth to TUDOR. This is the spirit embodied by every TUDOR Watch. Some are born to follow. Others are born to dare.

Snowflake hands

A hallmark of TUDOR divers' watches since 1969

Manufacture Calibre

MT5601 with 70-hour "weekend-proof" power-reserve, silicon hair-spring and COSC-certification

41 millimetre case
in 316L stainless steel

Five-year transferable guarantee with no registration or periodic maintenance checks required

BLACK BAY 41

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

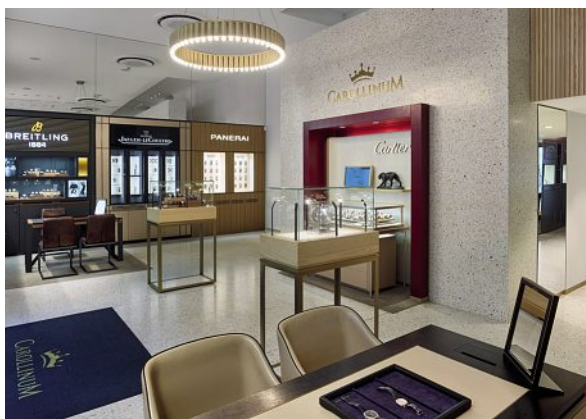
ZVEME VÁS DO NAŠICH PRODEJEN A SERVISU:

BUTIK ROLEX Pařížská 14, Praha 1

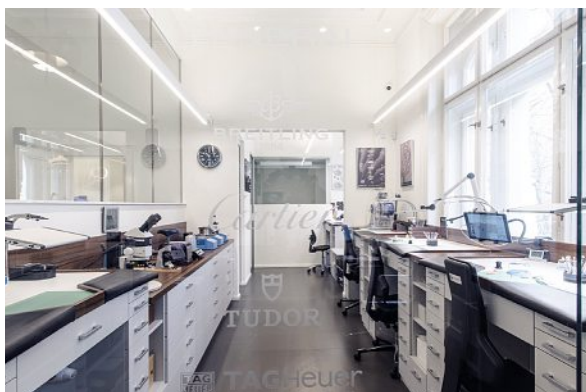
BUTIK PATEK PHILIPPE Pařížská 9, Praha 1

MULTIBRAND CAROLLINUM Pařížská 11, Praha 1
NOVINKY V PORTFOLIU: ZNAČKY LONGINES A ZENITH

BUTIK BREITLING Pařížská 1, Praha 1

SERVIS CAROLLINUM Pařížská 9, Praha 1, 1. patro

Více o aktuální nabídce a otevírací době se dozvíte na webu www.carollinum.cz.

PANERAI

LABORATORIO DI IDEE

R A D I O M I R
Q U A R A N T A

U N A S T O R I A L E G G E N D A R I A

EXTEND YOUR INTERNATIONAL LIMITED WARRANTY
FOR UP TO 8 YEARS ON PANERAI.COM

CAROLLINUM
KRÁLOVSTVÍ HODINEK

PATEK PHILIPPE
GENEVE

ZAPOČNĚTE SVOU VLASTNÍ TRADICI

HODINKY PATEK PHILIPPE VÁM NIKDY ÚPLNĚ NEPATŘÍ.
SPÍŠE JE OPATRUJETE PRO DALŠÍ GENERACI.

CALATRAVA REF. 4997/200G

Patek Philippe Boutique

v

CAROLLINUM

KRÁLOVSTVÍ HODINEK

www.carollinum.cz